

Jaarverslag 2022

Bouwen aan de toekomst

Inhoudsopgave

- 01. Voorwoord 4

Over MN

- 02. Profiel MN 7
 - Waardeceatiemodel 8
 - Kerncijfers 9
- 03. Strategie, trends & ontwikkelingen 10
 - Materialiteitsanalyse 13

Verslag Executive Committee

- 04. Financiële ontwikkelingen 15
- 05. Vermogensbeheer 18
- 06. Pensioenbeheer 23
- 07. Ontvlechting verzekeringsactiviteiten 27
- 08. Wendbare en weerbare medewerkers 29
- 09. Naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering 34

Corporate Governance

- 10. Governance MN 40
- 11. Risicomanagement 44
- 12. Verslag van de Raad van Commissarissen 50

Jaarrekening

- 13. Jaarrekening 57

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 106

Bijlagen

- I Personalia en nevenfuncties 115
- II Task Force on Climate-related Financial Disclosures: Rapportage 118
- III Toelichting Carbon Footprint Meting 127
- IV Openbaarmakingseisen IFR 131

01. Voorwoord

2022: Bouwen aan de toekomst van MN

Een wijsgeer stelde ooit dat een veelheid aan gebeurtenissen, die zich tegelijkertijd voltrekt, tot een afvlakking leidt van collectieve onrust. In het MN-universum herkennen we dat verschijnsel: 2022 was een jaar van meerdere grote veranderingen en ontwikkelingen. In de wereld om ons heen, maar evengoed binnen de eigen organisatie. Het goede nieuws daarbij is dat er binnen al die beweging naast uitdagingen en risico's ook oog is voor de kansen en mogelijkheden: er is geloof in de koers richting toekomst van MN en vertrouwen dat we die ambities met elkaar realiseren. MN en opdrachtgevers bouwen samen aan de toekomst.

Covid

Het jaar 2022 werd gestart in de nasleep van de laatste Covid-lockdown en de opkomst van de minder ingrijpende Omikronvariant. In redelijk snel tempo werden beperkende maatregelen in de kantooromgeving afgeschaald. Voor veel MN-ers startte daarmee een geleidelijke uitbreiding van het aantal werkdagen op kantoor. Op de werkvloeren waren de lessen uit de voorgaande jaren inmiddels omgezet naar praktische maatregelen. Zo werd bijvoorbeeld de onderlinge ruimte tussen bureaus vergroot, waren er mogelijkheden gecreëerd om meer afstand te houden in de verkeersruimtes en werden technische faciliteiten geïnstalleerd om het hybride vergaderen goed te kunnen ondersteunen. Ook voor ondersteuning van de vitaliteit van medewerkers zijn verschillende programma's opgezet.

EC-samenstelling weer compleet

Op 1 april 2022 was het Executive Committee (EC) van MN weer compleet, met de start van de nieuwe chief executive officer (CEO) Frits van Bruggen. Sinds het vertrek van zijn voorganger Norbert Hoogers – in het najaar van 2021 – had chief financial risk officer (CFRO) Fleur Rieter de honneurs als CEO waargenomen. Frits van Bruggen is tijdens plenaire bijeenkomsten aan de medewerkers gepresenteerd. Ook in het veld van stakeholders heeft hij uitgebreide kennismakingsrondes gedaan.

CoMetec

In 2022 is ook gewerkt aan de overgang van de verzekeringsdienstverlening naar de nieuwe uitvoeringsorganisatie CoMetec. De keuze voor ontvlechting van de administratie van sociale regelingen en verzekeringen uit de pensioenadministratie is gemaakt om MN beter te kunnen laten focussen op het pensioen- en vermogensbeheerdomein.

De behoefte van MN daaraan volgt onder andere uit de veranderende dynamiek in de pensioenwereld (door onder meer het pensioenakkoord, wijziging van de pensioenleeftijd en verdergaande digitalisering), die andere uitdagingen met zich mee brengt dan de wereld van de sociale regelingen en verzekeringen. Daarnaast zijn wet- en regelgeving voor verzekeraars, het toezicht van De Nederlandse Bank en regelgeving bij uitbesteding in de loop van de tijd uitgebreid. Het uitvoeren van zowel pensioenen als verzekeren in één bedrijf is daardoor steeds complexer geworden. Andere pensioenuitvoerders volgden eerder om die redenen eenzelfde beweging, waarbij de uitvoering van inkomensverzekeringen niet langer onderdeel is van de dienstverlening. De overdracht van naar CoMetec is succesvol afgerond aan het eind van 2022.

Pensioenfonds MN

Een andere ontvlechting in 2022 was die van het Pensioenfonds MN. Na eerder onderzoek naar de toekomstvastheid door het pensioenfonds, was de weg ingezet naar aansluiting bij een groter fonds en uiteindelijk liquidatie van Pensioenfonds MN. MN heeft vanuit de rol en verantwoordelijkheid als werkgever op meerdere vlakken ondersteund bij de transitie van Pensioenfonds MN naar PMT. Daarbij zijn bijvoorbeeld de gegevens van de actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden in het PMT-bestand ondergebracht, en kon ook de collectieve waardeoverdracht naar PMT worden afgerond.

Zilveren Toren

In 2022 is het traject ingezet om verschillende vloeren in de Zilveren Toren aan andere huurders beschikbaar te maken. Dit past in het beleid voor plaats- en tijdonafhankelijk werken van MN. Door de combinatie van thuis en op kantoor werken zoals die in de afgelopen jaren is gegroeid, is er inmiddels per werkdag minder ruimte nodig voor MN-collega's. PMT is al een aantal jaar bewoner van de eerste etage van de Zilveren Toren. Uitvoeringsorganisatie CoMetec is per januari 2023 gehuisvest op de tweede en derde etage van het gebouw. Met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) werd een overeenkomst gesloten voor de huur van een viertal etages vanaf het voorjaar van 2023. MN blijft hoofdhuurder van de Zilveren Toren.

Missie, visie en strategie

In de Barometer 2022 – het jaarlijkse medewerkerstevredenheidsonderzoek van MN – werd de behoefte geuit aan duidelijkheid over de koers van MN. In reactie daarop heeft het EC de missie, visie en strategie van MN aangescherpt en passend gemaakt bij de kansen en ontwikkelingen van de komende jaren. Up-to-date technologie en digitalisering, kennis van sectoren en sociale partners, en relevante innovatieprojecten zijn daarin voorwaarden.

De missie, visie en strategie komen tot uiting in vijf pijlers: de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel, het in een samenwerking met PGGM voltooien van de eerste fase van de vernieuwing van het administratieplatform NPS-MAP eind 2023, het verder vernieuwen van de klantbediening in de brede zin van dat begrip, de verdere versterking van het fiduciaire vermogensbeheer en het onderzoeken van mogelijkheden voor verdere samenwerking op het gebied van pensioenbeheer met PGGM. Tegelijkertijd wil MN zowel in de dienstverlening als in de eigen bedrijfsvoering voorloper in de markt blijven in duurzaamheid en maatschappelijk bewustzijn.

De missie, visie en strategie belichamen de ambitie van MN en opdrachtgevers om met elkaar te bouwen aan een stabiele en robuuste positie in het toekomstige pensioenlandschap. Doel daarbij is om deelnemers, werkgevers en pensioenfonds in verschillende sectoren het comfort te bieden dat het persoonlijke pensioen en de ontwikkeling van het pensioenvermogen bij MN in vertrouwde handen is.

Frits van Bruggen, voorzitter Raad van Bestuur en Executive Committee (CEO)

Fleur Rieter, lid Raad van Bestuur en Executive Committee (CFRO)

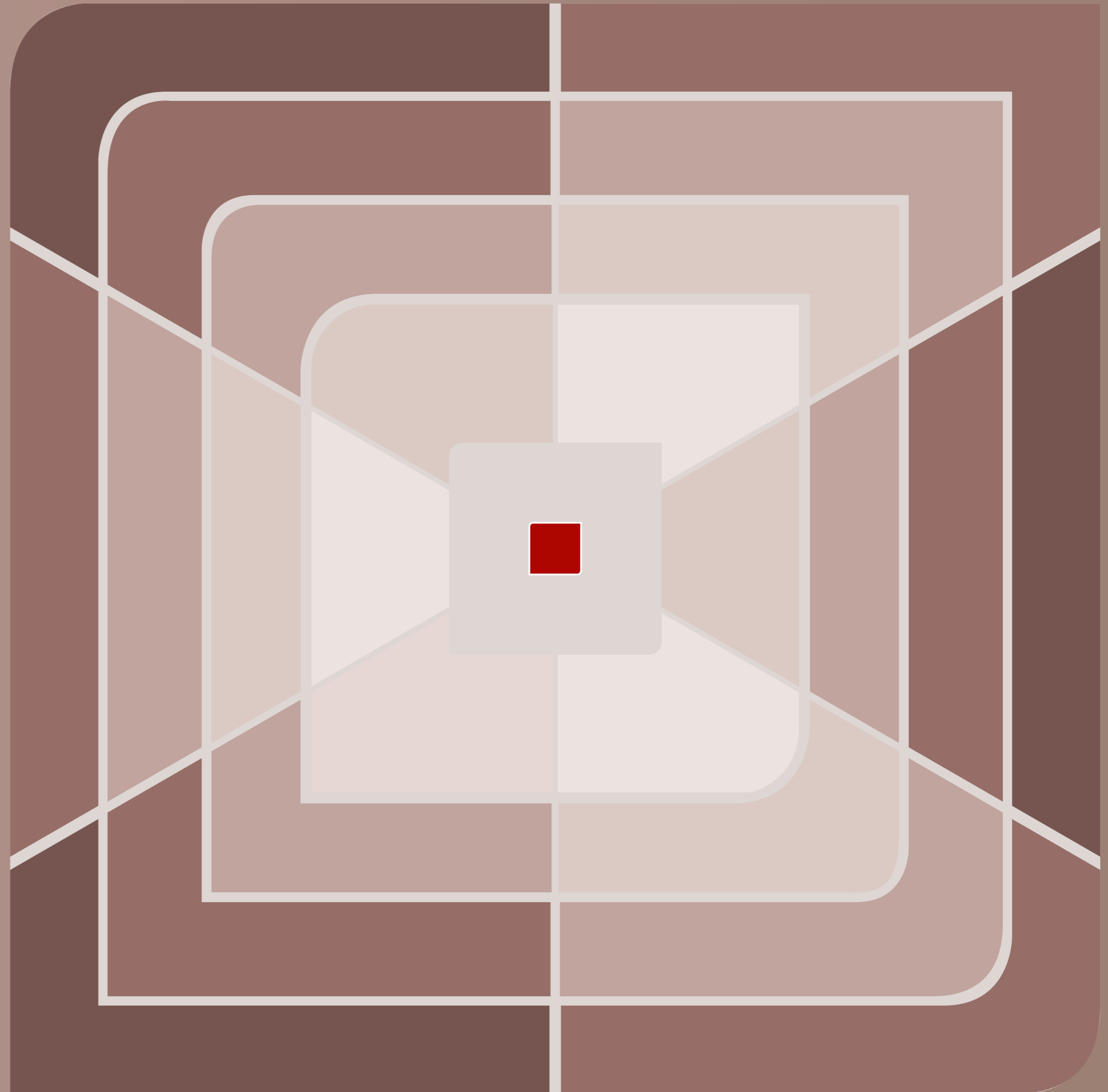
Over MN

02. Profiel MN 7

- Waardecreatiemodel 8
- Kerncijfers 9

03. Strategie, trends & ontwikkelingen 10

- Materialiteitsanalyse 13

02. Over MN

Profiel MN

MN is een financiële dienstverlener met een beheerd (pensioen)vermogen van € 134,2 miljard (ultimo 2022). MN ondersteunt opdrachtgevers Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT) en Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij (Bpf Koopvaardij) met vermogensbeheer en pensioenbeheer. Daarnaast verzorgt MN het vermogensbeheer voor Pensioenfonds van de Metalelektro (PME), Bedrijfstak pensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie (MITT), Pensioenfonds Cargill, Stichting Pensioenfonds Essity, Pensioenfonds Forbo, het Ondernemingspensioenfonds Mn Services (tot 1 december 2022) en NV schade. MN heeft tot 2023 tevens (aanvullende) inkomensverzekeringen voor NV schade en WIA Metalektro geadmistreerd. Ook heeft MN tot 2023 dienstverlening geboden aan de O&O fondsen en Sociale Fondsen in de sectoren Metaal & Techniek en Motorvoertuigen.

Een goed pensioen in een betere wereld

De relatie tussen MN en haar opdrachtgevers kenmerkt zich door een continue samenwerking, een lange termijnfocus en is niet op winst gericht. MN heeft een sterk maatschappelijk profiel: duurzaamheid is vanzelfsprekend in zowel de dienstverlening als de eigen bedrijfsvoering. Elke dag werkt MN aan een goed pensioen in een betere wereld. Dat gebeurt voor ruim twee miljoen mensen en circa 36.000 werkgevers in de Metaal & Techniek, Metalektro en Maritieme sector. MN maakt zich sterk voor hun inkomen, nu en later.

MN werkt voor pensioenfondsbesturen en sociale partners en biedt haar opdrachtgevers een integrale pensioenpropositie met vermogensbeheer en pensioenbeheer. Bij MN werken specialisten, technici, administrateurs, strategen, consultants en vernieuwers. MN is een doel- en servicegerichte dienstverlener, met een focus op kwaliteit en transparantie, en aandacht voor mens en milieu. Samen met opdrachtgevers wordt gewerkt aan toekomstbestendige oplossingen. Het behalen van een goed rendement tegen zo laag mogelijke kosten staat daarbij voorop, zodat deelnemers van een goed pensioen kunnen genieten in een betere wereld.

Invoer

Belangrijkste middelen

MN werkt als pensioenuitvoerder met een langetermijnfocus voor pensioenfondsbesturen en sociale partners. Daarbij streeft MN geen winstmaximalisatie na en maakt zij optimaal gebruik van:

Menselijk en intellectueel kapitaal

- Betrokken, deskundige en gemotiveerde medewerkers met kennis van:
 - Pensioencommunicatie, vermogensbeheer en pensioenuitvoering.
 - Financiële markten en economie.
 - Wet- en regelgeving zoals Wet Toekomst Pensioenen.
 - Communicatie, informatievoorziening en IT.

Sociaal en relationeel kapitaal

- Ruim 60 jaar ervaring.
- Transparant, betrokken, deskundig, betrouwbaar.
- Stabiele relaties met klanten en overige stakeholders.
- Breed en relevant netwerk in de pensioensector, maakindustrie en maritieme sector.
- Sterk maatschappelijk profiel.

Financieel kapitaal

Vergoeding voor diensten met als basis *assets under management* en pensioenpremies.

Materieel en natuurlijk kapitaal

- Robuuste systemen, platformen/portalen.
- Energie en andere benodigde middelen voor de bedrijfsvoering.

Resultaat

Marktconforme dienstverlening in kwaliteit en kosten

Positieve resultaten op klanttevredenheid werkgevers, deelnemers en gepensioneerden.

Sociaal en relationeel

- Duurzame stakeholder relaties op basis van samenwerking en integrale propositie
- Realisatie diensten conform afspraken over tijdigheid en kwaliteit
- Integrale informatievoorziening

Financieel

- Beheerst nettoresultaat voor bedrijfsvoering
- Maatschappelijk verantwoord beleggingsrendement
- Tijdige en juiste pensioenuitkeringen tegen marktconforme uitvoeringskosten

Menselijk

- Bijdragen aan de persoonlijke en professionele ontwikkeling van MN-medewerkers
- Bijdragen aan een inclusieve en diverse organisatie

Materieel en natuurlijk

- Toekomstbestendige en wendbare organisatie
- Voortrekkersrol in maatschappelijk verantwoord beleggen/ondernemen

Bedrijfsmodel

MN verleent financiële diensten voor pensioenfondsen en aangesloten werkgevers, deelnemers en gepensioneerden

De strategie is gericht op pensioenvernieuwing, klantbeleving, versterken van ons vermogensbeheer en maatschappelijk verantwoord ondernemen/beleggen. Hieraan werkt MN, op basis van een beheerste en integere bedrijfsvoering, en compliant aan geldende wet- en regelgeving, door middel van

Vermogensbeheer

- Adviseren en begeleiden van klanten/opdrachtgevers in het gehele proces van vermogensbeheer door middel van:
 - Fiduciair management: zowel advisering over als uitvoering van o.a. de beleggingsstrategie, productontwikkeling en beleggingsportefeuilles.
 - Overige advisering: bijvoorbeeld op het gebied van het nieuwe pensioencontract.
 - Coördineren van intern en extern assetmanagement.

Pensioenbeheer

- Uitvoeren van pensioenadministratie tegen aanvaardbare kosten voor opdrachtgevers, werkgevers, deelnemers en gepensioneerden.
- Uitvoeren van pensioencommunicatie waaronder het bieden van inzicht aan deelnemers, werkgevers en gepensioneerden in de (toekomstige) pensioensituatie en het vertalen van ontwikkelingen in de pensioensector in begrijpelijke en relevante boodschappen voor de juiste doelgroep(en).
- Advisering op beleidsmatig, juridisch, actuair, fiscaal en communicatief vlak.

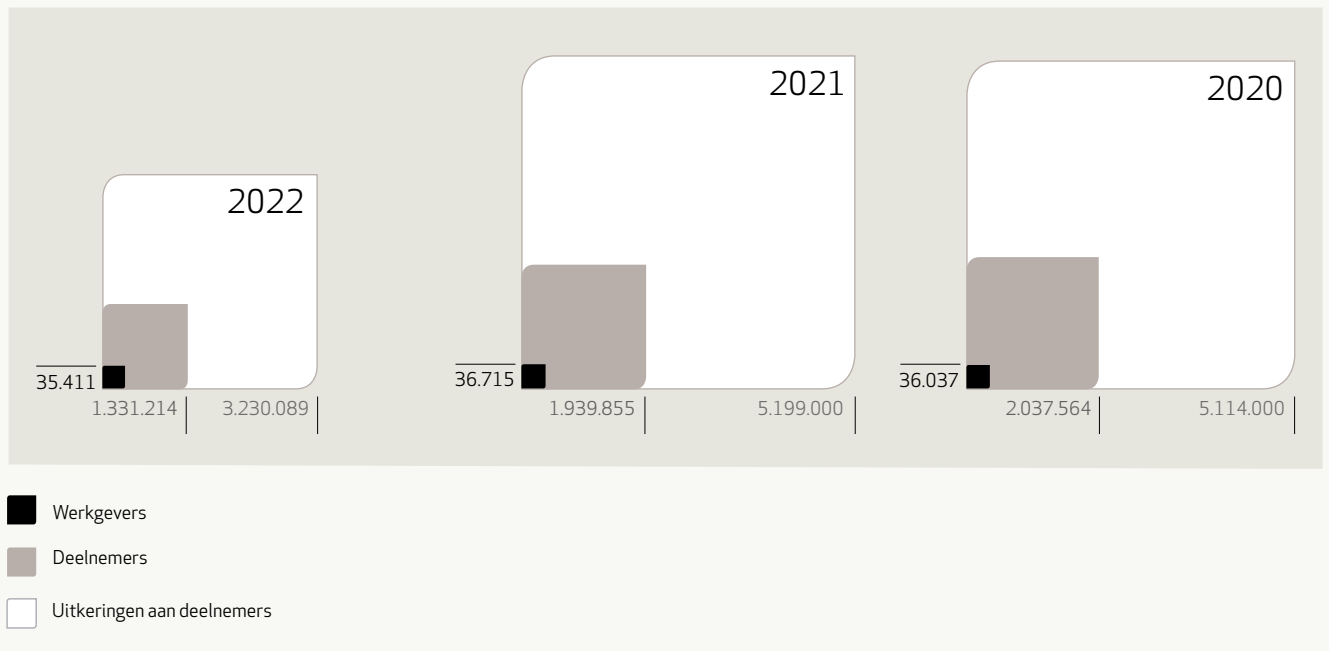
Impact

Een goed pensioen in een betere wereld

- Bieden van inzicht en overzicht aan werkgevers, deelnemers en gepensioneerden in hun financiële situatie bij (toekomstige) pensionering.
- Bijdragen aan de realisatie van zakelijke, persoonlijke en maatschappelijke doelen van werkgevers, deelnemers en opdrachtgevers.
- Ontzorgen van werkgevers over de arbeidsvoorwaarde pensioen.
- Bieden van hoogwaardige werkgelegenheid en ontwikkelingsmogelijkheden.
- Bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van de (Nederlandse) economie.

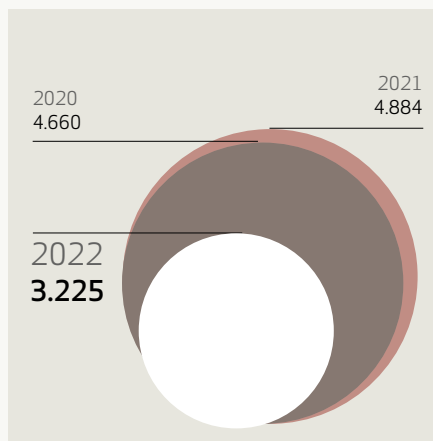
Kerncijfers

Aantal werkgevers, deelnemers en uitkeringen (pensioenbeheer) in 2020, 2021 en 2022

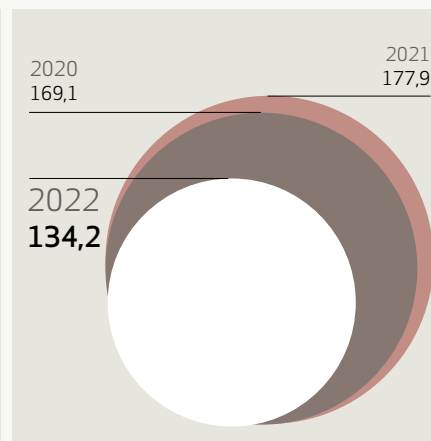
Premie omzet

in 2020, 2021 en 2022 (x € 1 miljoen)

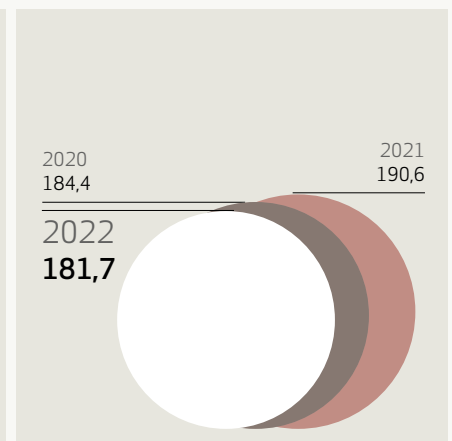
Belegd vermogen

in 2020, 2021 en 2022 (x € 1 miljard)

Netto omzet

in 2020, 2021 en 2022 (x € 1 miljoen)

- 2022
- 2021
- 2020

03. Strategie, trends en ontwikkelingen

Bouwen aan de toekomst: namens en mét haar opdrachtgevers werkt MN aan het vormgeven en realiseren van de benodigde en gewenste veranderingen voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel voortkomend uit het pensioenakkoord (Wet toekomst pensioenen). Daarnaast blijft MN uiteraard ook het lopende vermogensbeheer en pensioenbeheer voor de opdrachtgevers van MN goed uitvoeren.

Uitdagingen en kansen

MN staat voor een belangrijke periode in haar geschiedenis. Trends en ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op en hebben impact op MN en haar sector. Voorbeelden hiervan zijn – naast bovengenoemde Wet toekomst pensioenen (Wtp) – digitalisering, individualisering, toenemende wensen en eisen ten aanzien van ESG- (environmental, social en governance) factoren en een toenemende transparantie van en druk op kosten.

Onze opdrachtgevers hebben daarnaast duidelijke visies op de toekomst neergelegd en verwachten dat wij hen helpen bij het realiseren hiervan. Ook zijn we druk bezig met het realiseren van een aantal belangrijke programma's zoals de vernieuwing van de pensioenadministratie (NPS-MAP), verbeterstappen op het gebied van klantbediening (werkgevers en deelnemers), verdere versterking van fiduciair vermogensbeheer waaronder het vormgeven van 'de portefeuille van morgen' en de klimaatplannen van MN Vermogensbeheer. Verderop in dit jaarverslag wordt nader op deze programma's ingegaan. En wat vooral onze aandacht heeft, is de invoering van het nieuwe pensioenstelsel; de implementatie hiervan zorgt voor een flinke veranderopgave voor MN en haar opdrachtgevers. De invoering van dit nieuwe stelsel zorgt ook voor een versnelling van trends en ontwikkelingen in de pensioenmarkt. Zo zullen diverse pensioenfondsen goed evalueren of zij door hun huidige uitvoerder voldoende (kunnen) worden bediend. Dit kan leiden tot een herijking van de relatie van pensioenfondsen met hun uitvoerder. Naast uitdagingen biedt dit ook kansen voor MN, waarbij we inzetten op het bieden van de beste propositie en ons positioneren als (een van de) meest klantvriendelijke en innovatieve uitvoerder(s). Daarmee kan MN op termijn ook andere pensioenfondsen als klant aantrekken. Genoeg om samen met onze opdrachtgevers aan te bouwen de komende jaren!

Veranderingen in gang gezet en gerealiseerd

In 2022 zijn bij MN grote veranderingen in gang gezet én gerealiseerd. Zo zijn we gestart met de technische implementatie en functionele inrichting van NPS-MAP waarmee het MAP-systeem van PGGM geschikt wordt gemaakt voor de pensioenadministratie van onze opdrachtgevers. Ook zijn stappen gezet voor verdere samenwerking op IT-gebied met PGGM voor wat betreft het pensioenbeheer. Daarnaast is het programma GRIP (risicomanagement) afgerond en is er een flexibel informatieplatform voor MN Vermogensbeheer gebouwd. Tot slot is MN gestart met de voorbereidingen voor de uitwerking en implementatie van de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp). Deze veranderingen zijn bovenop de doorlopende reguliere dienstverlening van MN gekomen.

En nu: samen bouwen aan de toekomst!

Om verder te bouwen aan de toekomst zal MN de samenwerking met haar opdrachtgevers verder intensiveren. Dat vraagt deze sterk veranderende pensioenwereld van ons, maar dat is ook hoe wij de doelstellingen van onze opdrachtgevers en de eigen doelstellingen willen realiseren.

Onze strategische uitgangspunten daarbij zijn voor 2023 en verder:

- **Implementeren Wet toekomst pensioenen (Wtp):** de implementatie van het pensioenakkoord voor PMT, PME, Koopvaardij en overige opdrachtgevers heeft voor zowel vermogensbeheer als pensioenuitvoering de volle focus en hoogste prioriteit.
- **Afronden NPS-MAP:** we ronden NPS MAP af waarin we werken aan het in gebruik nemen van het MAP-systeem van PGGM voor de pensioenuitvoering van MN.
- **Verbeteren deelnemers- en werkgevers-bediening:** we maken het verschil voor PMT en Koopvaardij aan de voorkant, in de klant- en werkgeversbediening.
- **Verdere versterking fiduciair vermogensbeheer:** onder andere door verdere verankering van identiteit in de beleggingsportefeuilles, een betere pensioenvermogenscommunicatie en verdere optimalisatie van de organisatie (onder meer door verdere digitalisering en datagedreven werken).
- **Strategische samenwerking met PGGM:** in vervolg op NPS-MAP onderzoekt MN samen met PGGM verdere samenwerking op het gebied van pensioenbeheer met als doel via schaalvergroting gezamenlijk de kosten omlaag te brengen alsook de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen en geheel klaar te zijn voor het nieuwe pensioenstelsel.

Materiële thema's MN

De materialiteitsanalyse geeft weer welke thema's voor MN het meest relevant en impactvol zijn in economisch, milieu- en sociaal opzicht en waarmee we denken de meeste waarde te kunnen creëren voor stakeholders en maatschappij.

Vier hoofdthema's

De materialiteitsanalyse focust op MN's impact op mens, milieu en economie. We hebben vier materiële hoofdthema's geselecteerd die in lijn zijn met onze eerder genoemde strategische uitgangspunten en relevante maatschappelijke ontwikkelingen. Deze vier hoofdthema's zijn elk uitgesplitst in een aantal onderliggende thema's waarmee aan de hoofdthema's invulling wordt gegeven.

De materialiteitsanalyse is tot stand gekomen via een proces waarbij interne stakeholders en experts zijn betrokken bij zowel de selectie van de thema's als het bepalen en omschrijven van de potentiële impacts ervan.

Zie de infographic hierna, waarbij voor elk hoofdthema inclusief bijbehorende sub-thema's de (potentiële) impact wordt omschreven alsook – in geval van positieve impact – de kans dat deze zich voordoet en – in geval van negatieve impact – de acties die MN onderneemt om deze te mitigeren (omkeerbaarheid). Tevens zijn de schaal (grootte van de impact) en scope (geografisch of aantal personen dan wel natuurlijke bronnen die worden geraakt) van de potentiële impacts aangegeven. Hierbij hanteren we een schaal van 1-5 voor zowel schaal, scope als kans (1 is het laagst, 5 het hoogst). De scores lopen op van zeer laag tot zeer hoog (1-5), afhankelijk van de mate waarin we kunnen sturen (kans), de hoogte van de impact op stakeholders (schaal), en de reikwijdte van de impact (bijvoorbeeld alleen binnen MN, nationaal of internationaal) (scope).

GRI en CSRD

Bij deze materialiteitsanalyse passen we de actuele Global Reporting Initiative (GRI) richtlijnen toe voor duurzaamheidsverslaglegging, als tussenstap in de voorbereiding op komende wetgeving (Corporate Sustainability reporting Directive - CSRD). Daarbij houden we al globaal rekening met de European Standards for Sustainability Reporting (ESRS), de standaarden die onder de CSRD gaan gelden en voor MN van toepassing gaan zijn. Waar het bij deze tussenstap nog een lijst betreft met materiële onderwerpen en impacts, zal dit onder de CSRD – die voor MN vanaf boekjaar 2025 van kracht wordt – (weer) een matrix worden vanwege de dan vereiste dubbele materialiteitsanalyse.

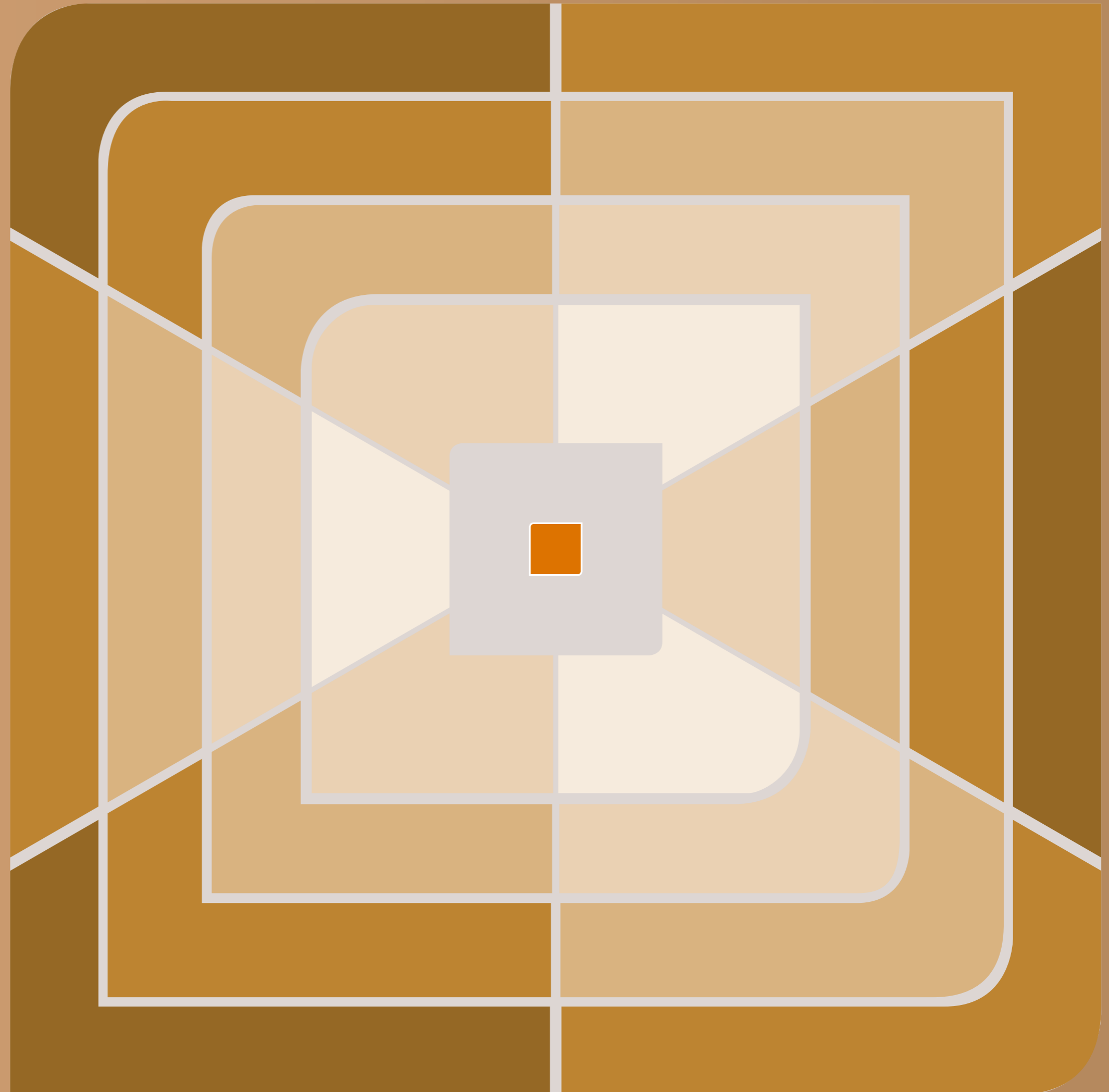
Materialiteitsanalyse thema's en subthema's

	SCHAAL De grootte van de impact, positief of negatief	SCOPE De scope van de impact, bijvoorbeeld het aantal personen of natuurlijke bronnen die worden geraakt of de geografische impact	KANS De kans dat de positieve impact zich voordoet
Op duurzame en verantwoorde wijze realiseren van hoog rendement	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Een betekenisvolle en inclusieve organisatie	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Hoge kwaliteit en lage kosten van dienstverlening	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Een toekomstbestendige organisatie	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Op duurzame en verantwoorde wijze realiseren van hoog rendement	Een betekenisvolle en inclusieve organisatie	Hoge kwaliteit en lage kosten van dienstverlening	Een toekomstbestendige organisatie
Actief aandeelhouderschap (MVB) Identiteit in portefeuille ESG-integratie Impact investing / bijdrage aan SDG's Uitsluiting Verduurzaming vastgoed Goed rendement Klimaatneutrale en circulaire interne bedrijfsvoering	Diversiteitsdimensies zoals verhouding m/v, leeftijd, etnische culturele achtergrond en arbeidsvermogen Betekenisvol werk Betrokken, veerkrachtige en duurzaam inzetbare medewerkers Bouwen aan de juiste kennis, ervaring	Betrouwbare pensioenuitvoering & vermogensbeheer Kosten pensioenuitvoering & vermogensbeheer Klantgerichte dienstverlening & communicatie Flexibiliteit & klantspecifieke dienstverlening Privacy & security Datakwaliteit en competenties	Overgang naar nieuwe pensioenstelsel Wet- en regelgeving Samenwerking met marktpartijen Good governance (waaronder risicomanagement & business conduct / integriteit) Investeren in innovatie, digitalisering & datagedreven werken Beheerste en integere bedrijfsvoering
MAATSCHAPPELIJKE IMPACT MN zorgt – in opdracht van en in samenwerking met haar opdrachtgevers – voor positieve impact door het zorgen voor een goed rendement voor de deelnemers en gepensioneerden en investeringen die bijdragen aan een betere wereld (bijvoorbeeld via impact investing). Wanneer er negatieve impact is op het leven en welzijn van mensen, de economie en het milieu, dan proberen we deze zoveel mogelijk te voorkomen of verminderen (bijvoorbeeld door ESG-integratie). Dit geldt ook voor de eigen bedrijfsvoering, die betrekking heeft op zowel de eigen organisatie als de volledige keten waarvan we deel uitmaken.	MAATSCHAPPELIJKE IMPACT MN bewerkstelligt positieve impact door haar organisatie en medewerkersbestand zo inclusief en divers mogelijk in te richten en te zorgen voor gemotiveerde, betrokken en duurzaam inzetbare medewerkers, waarbij iedereen gelijke kansen heeft. We bouwen aan de juiste kennis, ervaring en competenties, voor nu en voor de toekomst. Hiermee zorgt MN voor een betere aansluiting op haar klantenbestand en profileert MN zich als een aantrekkelijke en inclusieve werkgever op de arbeidsmarkt. Zo voorkomen we dat MN als organisatie onvoldoende aansluit op de arbeidsmarkt dan wel de aanwezige (huidige en potentiële) capaciteiten onvoldoende benut.	MAATSCHAPPELIJKE IMPACT MN levert positieve impact door te zorgen voor hoge kwaliteit van dienstverlening voor haar klanten en daarmee hun deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Daarbij zorgen we voor een acceptabel kostenniveau. Dit moet resulteren in een goed, betaalbaar en duurzaam pensioen voor de deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Bij onvoldoende kwaliteit en/of te hoge kosten van dienstverlening is er een risico dat klanten vertrekken en/of deelnemers en gepensioneerden hier schade van ondervinden (bijvoorbeeld een lager pensioen).	MAATSCHAPPELIJKE IMPACT MN zorgt voor een goed pensioen in een betere wereld en een toekomstbestendige organisatie. We zijn alert op het verminderen van risico's op negatieve impact op de continuïteit van onze organisatie. Dit doen we onder andere door te zorgen voor een soepele overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, het succesvol implementeren van (nieuwe) wet- en regelgeving en investeringen in innovatie, digitalisering, datagedreven werken. Daarbij vormen een transparante en verantwoorde besturing, risicomanagement, integriteit en een beheerste bedrijfsvoering de basis.
STURING D.M.V. ACTIES MN voert haar plannen uit op dit thema door middel van ESG-integratie in de beleggingen. Voor de eigen organisatie hanteren we een routekaart naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering.	STURING D.M.V. ACTIES Uitvoeren, doorlopend toetsen en intensiveren waar nodig van Plan van aanpak Diversiteit & Inclusie 2022-2024 en Strategische Personeelsplanning.	STURING D.M.V. ACTIES MN werkt aan diverse maatregelen voor het verhogen van de kwaliteit en verlagen van de kosten, zoals verbetering van de werkgevers- en werknemersbediening en waarborging cq verhoging van de datakwaliteit, met specifieke aandacht en maatregelen op het gebied van privacy- en security risico's.	STURING D.M.V. ACTIES Intensiveren of bijsturen waar nodig op de verschillende initiatieven uit onze strategie en jaarplanning, bijvoorbeeld op programma pensioenakkoord en samenwerking met PGGM.

Verlag Executive Committee

- 04. Financiële ontwikkelingen 15
- 05. Vermogensbeheer 18
- 06. Pensioenbeheer 23
- 07. Ontvlechting verzekeringsactiviteiten 27
- 08. Wendbare en weerbare medewerkers 29
- 09. Naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering 34

04. Financiële ontwikkelingen

MN heeft in 2022 gewerkt aan de ontvlechting van de verzekeringsadministratie uit het pensioenbedrijf en de transitie van de portefeuilles van opdrachtgevers naar de nieuw opgerichte uitvoerder CoMetec en naar Achmea. Daarnaast is binnen Vermogensbeheer in 2022 de datagedreven bedrijfsvoering verder verstevigd. Na een succesvolle transitie van PME Pensioenbeheer per 1 januari 2022 ligt de volledige focus tot en met 2023 op het programma NPS-MAP dat staat voor de vernieuwing van IT-systemen van de pensioenadministratie in samenwerking met PGGM. De vernieuwde administratie zal naar verwachting per 1 januari 2024 live gaan en het programma medio 2024 worden afgerond. Om op deze veranderingen te kunnen inspelen is ook de nodige aandacht vereist voor een herinrichting van de organisatie.

Resultaat

Het resultaat voor belastingen (geconsolideerd) is in 2022 -€ 3,9 miljoen (2021: € 8,7 miljoen). Ten opzichte van 2021 is het resultaat voor belastingen ruim € 12 miljoen lager. De opbrengsten zijn voornamelijk lager door een daling in de omzet als gevolg van het vertrek van PME voor het pensioenbeheer. Gedeeltelijk wordt deze gecompenseerd door aanpassingen in de organisatie die in 2022 zijn doorgevoerd. De achterblijvende kosten worden in 2023 en volgende jaren verder afgebouwd. De opbrengsten bij Vermogensbeheer zijn gestegen als gevolg van projectomzet en herziene tariefafspraken. De combinatie van investeringen in de uitvoering van de vernieuwing van IT-systemen, de voorbereidingen op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en schaalnadelen als gevolg van het vertrek van PME voor pensioenbeheer zorgt voor een negatief resultaat. Het resultaat na belastingen is gedaald van € 6,4 miljoen in 2021 naar een verlies van € 2,8 miljoen in 2022.

Resultaatbestemming

Het resultaat na belastingen is - € 2,8 miljoen. In de algemene vergadering van aandeelhouders zal worden voorgesteld om dit resultaat te onttrekken aan de overige reserves. Het eigen vermogen na resultaatbestemming bedraagt eind 2022 € 48,9 miljoen. De bestemming van het resultaat wordt vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders bij het vaststellen van de jaarrekening op 19 april 2023.

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten in 2022 bedragen € 183 miljoen. De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van 2021 met € 9,7 miljoen gedaald. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door het vertrek van PME voor pensioenbeheer (€ 28 miljoen). De omzet voor Vermogensbeheer is gestegen met name door projectomzet Business Transformation Plan (BTP) waar ook kosten tegenover staan en herziene tariefafspraken.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten bedragen € 186,4 miljoen en zijn in vergelijking met vorig boekjaar met € 2,6 miljoen gestegen. De stijging wordt met name verklaard door eenmalige investeringen in vernieuwing van de pensioenadministratie (NPS-MAP), voorbereidingen op de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en versterking van de informatiebeveiliging.

MN heeft in de reguliere bedrijfsvoering forse kostenbesparingen doorgevoerd om een groot deel van de schaalnadelen door het vertrek van PME voor het pensioenbeheer per 2022 op te kunnen vangen. Directe lasten voor pensioenbeheer zijn in 2022 volledig gereduceerd; ook centrale afdelingen hebben een besparingsdoel gerealiseerd. De indirecte lasten voor IT zullen in 2023 en 2024 worden verlaagd. De lastendaling is ook zichtbaar in een sterke daling van het aantal FTE in de loop van het jaar van 909 FTE ultimo 2021 naar 798 FTE eind 2022.

Liquiditeitspositie

De liquiditeitspositie van MN is eind 2022 uitgekomen op € 57,2 miljoen. Dit is een stijging van € 2,2 miljoen ten opzichte van 2021 (€ 55,0 miljoen). Daartegenover staat een stijging van de kortlopende schulden van € 13,3 miljoen en een stijging van de vorderingenpositie van € 0,2 miljoen. Per saldo is het werkkapitaal dus met € 10,9 miljoen gedaald. Met de ingang per 26 juni 2021 van de Investment Firm Regulation (IFR) en Investment Firm Directive (IFD) – het Europese prudentiële raamwerk voor beleggingsondernemingen – moet MN op geconsolideerd niveau ook voldoen aan een liquiditeitseis. Deze eis bedraagt voor MN op geconsolideerd niveau volgens de IFR/IFD € 15,2 miljoen. Naast deze eis staat € 1,2 miljoen niet ter vrije beschikking in verband met een afgegeven bankgarantie. De gebonden middelen bedragen in totaal € 16,4 miljoen. Daarmee voldoet MN aan bovengenoemde liquiditeitseis. Om eventuele (tijdelijke) liquiditeitstekorten op te kunnen vangen, kan MN gebruik maken van een kredietfaciliteit die is verstrekt door de aandeelhouders. De kredietfaciliteit heeft een omvang van € 21 miljoen. MN heeft deze faciliteit tot op heden niet gebruikt.

Investeringen en de bijzondere waardevermindering

In 2022 is voor € 7,3 miljoen aan investeringen in hard- en software en vaste bedrijfsmiddelen geactiveerd. Hiervan is € 1,5 miljoen toe te schrijven aan investeringen voor Vermogensbeheer. In 2022 is een bijzondere waardevermindering van € 5,5 miljoen (2021: € 4,8 miljoen) ten laste van het resultaat gebracht. Deze waardevermindering houdt verband met investeringen die nodig zijn voor NPS-MAP die vooral door de afnemende schaalgrootte niet volledig terugverdiend kunnen worden in de toekomst.

De tariefstelling van de pensioenuitvoering was gebaseerd op de omvang van het pensioenbeheer inclusief PME. Met hun vertrek zijn de tarieven van PMT en BpfK voor de jaren 2022 en 2023 verhoogd, maar niet voldoende om de omzetsderving als gevolg van vertrek van PME voor het pensioenbeheer te dekken. Doordat de unit Pensioenbeheer als gevolg daarvan in de nabije toekomst te weinig resultaat maakt om de afschrijvingslasten van NPS-MAP in de eerste jaren te dragen, moet dit versneld worden afgeschreven als een bijzondere waardevermindering.

De boekwaarde van de materiële en immateriële vaste activa is gedaald van € 7,6 miljoen in 2021 naar € 6,9 miljoen eind 2022.

Kapitalisatie

De kapitaalstructuur van MN is zo ingericht dat het weerstandsvermogen tenminste toereikend is voor de uitvoering van haar taken. Gegeven de aard en omvang van de bedrijfsactiviteiten moet bij het bepalen van het weerstandsvermogen rekening worden gehouden met geldende wet- en regelgeving, maatschappelijke normen en de normen van De Nederlandsche Bank (DNB) voor het aanhouden van eigen vermogen voor de opdrachtgevers van MN Vermogensbeheer, MN Fondsenbeheer en voor de overige opdrachtgevers. Met de ingang op 26 juni 2021 van de eerder genoemde IFR/IFD moeten MN Vermogensbeheer en MN geconsolideerd voldoen aan nieuwe kapitalisatievereisten voor beleggingsondernemingen. In 2022 hebben de aandeelhouders een agiostorting verricht van € 10 miljoen om het eigen vermogen te versterken. Het eigen vermogen per 31 december bedraagt € 48,9 miljoen en voldoet daarmee aan de kapitaalsvereisten. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de bijlage IV Openbaarmakingseisen IFR.

Conclusie over het financiële jaar 2022

2022 was een jaar waarin we hebben gebouwd aan de toekomst van MN. Voorbereidingen zijn getroffen voor de ontvlechting van het verzekeringsdomein, de vernieuwing van IT-systemen van de pensioenadministratie verloopt conform plan en de samenwerking met PGGM is geïntensiveerd. Ook is een start gemaakt met de bedrijfsbrede inrichting van de projectorganisatie Wtp en is de datagedreven bedrijfsvoering bij Vermogensbeheer verstevigd. Tot slot zijn organisatie-aanpassingen doorgevoerd als gevolg van schaalnadelen door het vertrek van PME voor het pensioenbeheer en de ontvlechting van het verzekeringsdomein. Deze veranderingen waren naast gepland vertrek ook aanleiding voor vrijwillig vertrek van medewerkers. Voor MN was het hierin, mede gezien de krapte op de arbeidsmarkt, de uitdaging om de juiste balans te vinden in de uitvoering van projecten en het geven van aandacht aan de reguliere dienstverlening. Desondanks heeft MN haar doelstellingen in 2022 grotendeels behaald.

Financiële verwachtingen voor 2023 en verder

MN ziet 2022 en 2023 als twee belangrijke overbruggingsjaren om het fundament gereed te maken voor een kostendekkende en efficiënte bedrijfsvoering. In financieel opzicht betekent dit voor MN een verlieslatend resultaat in 2022 en een verwacht negatief resultaat in 2023. Het verwachte verlies in 2023 zal voornamelijk het gevolg zijn van investeringen in NPS-MAP, de Wtp en aanpassingen met name in de IT-organisatie en systemen en investeringen in informatiebeveiliging. De verwachte nadelen hiervan zijn hoger dan het verwachte resultaat uit vermogensbeheer.

Vanaf 2024 is de verwachting dat MN weer een bescheiden winst zal maken.

05. Vermogensbeheer

MN Vermogensbeheer heeft in 2022 de gestelde doelen behaald. De beleidsagenda van de opdrachtgevers waarvan verantwoord beleggen een belangrijk onderdeel uitmaakt, is met succes gerealiseerd en het beheer en de administratie van de mandaten is met goed resultaat uitgevoerd. De klanttevredenheid is stabiel op een hoog niveau gebleven.

Beleidsagenda en Pensioenakkoord

Het afgelopen jaar is een start gemaakt met het zogenoemde Business Transformation Plan als voorbereiding op de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel, voortkomend uit het Pensioenakkoord. In dit plan zijn vier thema's geïdentificeerd die belangrijk zijn voor de komende jaren:

- Implementatie van het Pensioenakkoord
- Bouwen aan de identiteit van opdrachtgevers
- Pensioenvermogenscommunicatie
- Optimalisatie van de eigen bedrijfsvoering

Met het plan wil MN Vermogensbeheer via deze thema's structuur en prioriteit geven aan de implementatie. Dit gebeurt onder meer via het Transformation Office, een team binnen Vermogensbeheer dat het Business Transformation Plan in goede banen leidt.

Naast het werken aan de toekomst is het minstens zo belangrijk om de huidige dienstverlening goed te blijven uitvoeren. Daarbij valt te denken aan het realiseren van de beleidsagenda van de opdrachtgevers, het mandatenbeheer, de selectie van externe managers en interne vermogensbeheeractiviteiten. Een belangrijk afgerond project is dat alle klanten van MN Vermogensbeheer inmiddels over zijn op Bewuste Selectie – een in-house methodiek om aandelen naast financiële factoren te selecteren op basis van voornamelijk environmental -, social - en governance - (ESG-) factoren.

Het afgelopen jaar is de dienstverlening naar tevredenheid en zonder noemenswaardige incidenten uitgevoerd. De klanttevredenheid is stabiel gebleven; de klanten zijn tevreden tot zeer tevreden over de door MN Vermogensbeheer geleverde diensten.

Fiduciair management

MN voert het fiduciair management uit voor negen (pensioenfonds)klanten en levert hierbij een totaalpakket aan vermogensbeheer. PMT, PME, Koopvaardij en MITT zijn de grootste opdrachtgevers. Eind 2022 bedroeg het totaal belegde vermogen van deze opdrachtgevers 134 miljard euro ten opzichte van 178 miljard euro een jaar geleden. Deze daling is grotendeels het gevolg van de ontwikkelingen op de financiële markten.

Ongeveer 49% van het totaal belegde vermogen was in 2022 belegd bij externe vermogensbeheerders. Fiduciair Management kijkt doorlopend welke fondsen en vermogensallocatie het beste passen bij het beleid en de wensen van de klant. Het aantal mandaten belegd bij externe vermogensbeheerders was vorig jaar 35.

Eind 2022 heeft MN ongeveer 22% van het totaal belegde vermogen belegd in beursgenoteerde aandelen, 50% in obligaties en 28% in andere – veelal illiquide – beleggingen.

Digitalisering

Digitalisering en datagedreven werken zijn aandachtsgebieden waarop MN ieder jaar belangrijke stappen zet. Een belangrijk fundament hiervan vormt de flexibele informatiehub binnen MN Vermogensbeheer, waar alle datastromen bij elkaar komen. Omdat er geen externe partijen te vinden waren die zo'n platform kunnen leveren, is besloten dit zelf te bouwen.

Waar MN het applicatiebeheer voorheen zelf faciliteerde, heeft MN Vermogensbeheer hiervoor in 2022 een (extern) IT-bedrijf in de arm genomen. Het onderbrengen van het technisch- en applicatiebeheer bij een gespecialiseerde partij, die MN Vermogensbeheer in dit proces volledig ontzorgt, is onderdeel van het eerdergenoemde thema 'optimalisatie bedrijfsvoering' uit het Business Transformation Plan. Overdracht van de activiteiten vindt plaats in 2023.

Daarnaast gebruikt MN Vermogensbeheer sinds dit jaar een extern platform voor de monitoring en selectie van externe vermogensbeheerders. Hiermee is er meer grip, efficiëntie en uniformiteit aangebracht in dit proces. Het platform is een industry standard – er wordt veel mee gewerkt in de internationale vermogensbeheerwereld. In Nederland is MN de eerste grote fiduciair manager, die met dit platform is gaan werken.

Mede in het kader van datagedreven werken heeft de afdeling Treasury in 2022 haar eerste transactie gedaan met behulp van een eigen ontwikkelde orderuitvoeringsoplossing. Deze zogenoemde Order Execution Solution stelt Treasury in staat tot een meer efficiënte, kostenverlagende executie van transacties die voor haar klanten benodigd zijn, mede doordat deze transacties nu direct op de valutahandelsplatforms kunnen worden gedaan. De oplossing bespaartaantoonbaar kosten voor klanten.

Organisatie

Vorig jaar zijn de Fiduciair Advies en Fiduciair Beheer teams samengevoegd tot één Fiduciair Management team, om de vermogensbeheerklanten nog sneller en meer integraal te kunnen bedienen. Deze samensmelting verliep vlekkeloos en resulteerde in de verwachte voordelen zoals betere samenwerking tussen teams en het nauwer betrekken van de klant bij het advies- en beleggingsproces. Hiermee positioneert MN Vermogensbeheer zich in Nederland als geïntegreerde 'fiduciair manager'.

Het aantal professionals binnen MN Vermogensbeheer is in 2022 stabiel gebleven. Er hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in het managementteam na de invulling in januari 2022 van de vacante positie van chief operating officer.

Om jong talent te behouden en hun potentieel te ontwikkelen, is binnen MN Vermogensbeheer een talentenprogramma gestart waarin werknemers die tot drie jaar werkervaring hebben gedurende twee jaar een speciaal ontwikkelprogramma volgen met onder meer trainingen op het gebied van pensioenbeleggen en persoonlijke ontwikkeling.

Daarnaast doen ieder jaar studenten van Nederlandse universiteiten hun afstudeeronderzoek bij MN Vermogensbeheer via het Academic Excellence Program dat in 2020 van start ging. Dit gebeurt in samenwerking met universiteiten en pensioenuitvoerder PGGM, die ook afstudeerplekken aanbiedt.

Samenwerking

Vermogensbeheer hanteert het principe dat het zelf doet waar het onderscheidend in is en externe expertise inhuurt voor niet-kernactiviteiten. Op veel vlakken wordt daarnaast ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met andere organisaties als dit voordelen oplevert en toegestaan is binnen de wettelijke kaders.

Zo zijn MN en PGGM een samenwerking gestart in Operational Due Diligence (ODD)-onderzoek. Hierbij beoordelen gespecialiseerde teams de operationele kwaliteit van externe managers. PGGM en MN monitoren een aantal geselecteerde externe managers gezamenlijk, wat leidt tot efficiëntievoordelen, zowel bij PGGM en MN als bij de externe managers. De strategische analyse en besluitvorming over de externe managers blijven PGGM en MN onafhankelijk uitvoeren.

Ook op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen sta je als grote belegger vaak sterker als je het samen doet (zie hierna op pagina 22).

Wet- en regelgeving

Regelgeving in de financiële sector is de laatste jaren verder aangescherpt. Vermogensbeheerders besteden daarom meer tijd aan de naleving van deze regels (compliance). Een voorbeeld is de verdere uitwerking van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). In het afgelopen jaar publiceerde MN onder meer een klimaatcommitment (zie hierna op pagina 21) en classificeerde het haar eigen fondsen op basis van de SFDR-wetgeving.

Daarnaast is er vanuit de toezichthouder ook steeds meer aandacht voor de wijze waarop pensioenbeleggers hun cybersecurity, privacy van data en *know your customer* (relatie) systemen en -processen hebben ingericht. Dit geldt ook voor MN Vermogensbeheer waar wordt zorggedragen voor implementatie. Digitalisering moet ervoor zorgen dat de kosten voor compliance binnen de perken blijven.

Een ander aandachtspunt in 2022 was de uitgebroken oorlog in Oekraïne, waarna veel Russische entiteiten op de Europese en Amerikaanse sanctielijsten zijn beland. Dit was voor MN aanleiding om het screenen van de beheerde assets op sancties te automatiseren met behulp van software van een externe, gespecialiseerde leverancier.

Financiële markten

De inval van Rusland in Oekraïne en hoge inflatie waren van grote invloed op de financiële markten. Beursgenoteerde aandelen zijn in waarde gekelderd, evenals vastgoed. De *MSCI World Index* daalde gedurende de eerste drie kwartalen van 2022, wat sinds de financiële crisis in 2008 niet is voorgekomen. Ook obligaties verloren aan waarde.

Veel pensioenfondsen dekken hun renterisico deels af met derivaten, waarbij onderpand wordt uitgewisseld op basis van de waarde van obligatieposities. Door dalende obligatiekoersen is in korte tijd veel onderpand opgevraagd bij de opdrachtgevers van MN. De beleggingsteams van MN (*Treasury en Fixed Income*) hebben echter ruim op tijd voldoende liquiditeit weten vrij te maken om aan deze verplichtingen te voldoen.

Vanaf half oktober herstelden de markten zich, maar begin 2023 was er nog veel onzekerheid over onder meer het verloop van de oorlog in Oekraïne, de koopkracht van huishoudens en de grondstofprijzen.

Verantwoord beleggen

MN heeft als ambitie om in de pensioensector voorop te lopen als het gaat om maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit houdt onder meer in dat MN in de beleggingen rekening houdt met milieu-, sociale en bestuurlijke oftewel ESG- (environmental, social, governance) aspecten. Het afgelopen jaar stond grotendeels in het teken van het opstellen van klimaatactieplannen, het verder ontwikkelen van de zogenoemde Portefeuille van Morgen en het voeren van aandeelhoudersgesprekken. Daarnaast zijn er ook beleggingen gedaan in externe fondsen die investeren in hernieuwbare energie.

Klimaatactieplannen

MN ondertekende in 2019 het Commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord. In het afgelopen jaar zijn actieplannen opgesteld voor vijf beleggingscategorieën: aandelen, bedrijfsobligaties, vastgoed, infrastructuur en private equity. Met deze plannen wil MN – samen met opdrachtgevers – toewerken naar een portefeuille waarin alle beleggingen een passende bijdrage leveren aan het Parijsakkoord, zonder dat daarbij sectoren met veranderpotentieel op voorhand worden uitgesloten. De uitstoot van de totale beleggingsportefeuille moet in 2050 zijn gereduceerd tot netto nul. Zo draagt MN bij aan het doel om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5 graden.

De klimaatactieplannen van PMT, PME en MN zijn in 2022 gepubliceerd. De plannen worden uitgevoerd aan de hand van de volgende 'vier D's':

1. **Data:** Inzicht creëren op basis van zo betrouwbaar mogelijke data in hoe beleggingen wel of niet passen bij een 1,5 graden-pad.
2. **Doelstellingen:** Doelstellingen per beleggingscategorie en per sector formuleren die ervoor zorgen dat de totale beleggingsportefeuille in 2050 voldoet aan het Akkoord van Parijs.
3. **Druk:** Als aandeelhouder en belegger invloed uitoefenen op bedrijven, landen en externe fondsen om de CO₂-uitstoot te verlagen.
4. **(Des)investeren:** Beleggingsposities met beperkte veranderpotentie afbouwen of helemaal verkopen, en juist posities vergroten in beleggingen die wel een positieve impact hebben op het klimaat.

In 2023 wil MN ook de andere vermogensbeheerklanten ondersteunen bij het opstellen van klimaatactieplannen.

>>

>>

Portefeuille van Morgen

De Portefeuille van Morgen is een ambitieus programma waarin MN actief aandelen selecteert die passen bij de maatschappelijke en financiële wensen van opdrachtgevers. Bij deze portefeuille – die nog in ontwikkeling is – is niet de benchmark leidend maar zijn de bedrijven in de portefeuille doelbewust geselecteerd omdat deze passen bij de identiteit van de pensioenfondsen. De Portefeuille van Morgen borduurt voort op de strategie Bewuste Selectie, die MN samen met PMT in 2016 is gestart. Bij Bewuste Selectie wordt via een eigen gemaakte index belegd in bedrijven die voldoen aan bepaalde ESG-eisen.

Dialogoprogramma Energietransitie

MN voert namens PMT en haar andere pensioenfondsklanten (exclusief PME) een dialoogprogramma uit met alle olie en gasbedrijven in hun portefeuille. In 2022 zijn namens PMT en de andere klanten negentien olie- en gasbedrijven uit de portefeuille gehaald omdat deze ondernemingen niet (voldoende) hebben kunnen aantonen hoe zij een passende bijdrage gaan leveren aan het Akkoord van Parijs. Het gesprek met de andere olie- en gasbedrijven is voortgezet. PME belegt sinds 2021 niet meer in olie- en gasbedrijven, zoals deze zijn gedefinieerd op basis van de sectorindeling van de benchmarkprovider.

Investeren met Impact

Naast het selecteren van beleggingen die rekening houden met ESG-aspecten, willen MN en opdrachtgevers ook beleggen in projecten en bedrijven die positief bijdragen op het gebied van milieu en maatschappij. Deze zogenaemde ‘impactinvesteringen’ hebben dezelfde risico- en rendementseisen als andere beleggingen. In 2022 heeft PMT de ambitie gesteld om in 2030 €4 miljard te beleggen in investeringen die direct bijdragen aan de energietransitie. PME wil ultimo 2024 €1,2 miljard – vrijgekomen in 2021 na het verkopen van olie- en gasbeleggingen – herinvesteren in hernieuwbare energie. Hieraan heeft MN in 2022 invulling gegeven door kapitaal te committeren aan nieuwe fondsen die investeren in de energietransitie. Dit zal de komende jaren worden voortgezet.

Samenwerkingsverbanden

Pensioenbeleggers hebben vaak dezelfde belangen, vooral op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. MN is daarom actief lid van de samenwerkingsverbanden Climate Action 100+, Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC), Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) en het Platform Living Wage Financials (PLWF).

In 2022 is daar een lidmaatschap van het Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF) bijgekomen. PBAF werkt aan de ontwikkeling van een methodiek voor het berekenen van de impact van de financiële sector op de biodiversiteit en het gericht sturen op herstel en bescherming van biodiversiteit. Deelname aan PBAF is een logische stap nadat MN in 2021 haar Dialogoprogramma Biodiversiteit startte, waarbij bedrijven worden gevraagd hun impact op biodiversiteit en met name ontbossing traceerbaar en inzichtelijk te maken.

06. Pensioenbeheer

2022 stond voor MN pensioenbeheer in het teken van voorbereiding op de invoering van het Pensioenakkoord (Wet toekomst pensioenen), de verdere ontwikkeling van het nieuwe administratiesysteem NPS-MAP en verbetering van de deelnemers- en werkgeversbediening; drie speerpunten uit de MN-strategie die in 2022 is uitgestippeld.

De overdracht naar een andere uitvoerder van de PME-administratie eind 2021 en daarmee het wegvallen van betreffende werkzaamheden voor MN ging gepaard met het vertrek van veel collega's. Na het vertrek van PME voor het pensioenbeheer is binnen MN verder nog op diverse gebieden nazorg gedaan ter afronding van deze transitie. Dit proces is naar volle tevredenheid verlopen van de opdrachtgevers. Ook de waardering van deelnemers is op peil is gebleven (7,5) en die van de werkgevers is zelfs licht gestegen (van een 6,9 in 2021 naar een 7,1 in 2022).

Pensioenakkoord

MN ziet de Wtp – wanneer deze wordt aangenomen in de Eerste Kamer - als kans om haar dienstverlening te herontwerpen om zo kwalitatief hoogwaardige pensioenuitvoering te blijven leveren. De implementatie van de Wtp vergt een grote inspanning die deels zal worden beïnvloed door de nog te publiceren lagere wetgeving. In overleg met de opdrachtgevers ligt de focus van MN bij het ontwerpen en implementeren van een basis waarop in ieder geval de solidaire regeling uitgevoerd kan worden. De nieuwe wet zal MN de gelegenheid bieden om verdere digitaliseringsslagen te maken en zo zullen onder andere de verwerkingsprocessen tussen pensioenbeheer en vermogensbeheer volledig worden geautomatiseerd. Deelnemers kunnen daarmee doorlopend inzicht krijgen in de ontwikkeling van hun pensioenvermogen.

Voor de implementatie van de wijzigingen die volgen uit de Wet Toekomst Pensioenen is in 2022 een integraal programma opgezet. De onderdelen Pensioenbeheer, Vermogensbeheer en Advies & Actuarieel van MN werken hierin nauw samen. Daarnaast is de besturing van het programma geformaliseerd met interne en externe afstemmingsorganen. De focus van het programma lag in 2022 op drie aspecten: de interpretatie en uitvoering van de wetgeving, de voorbereiding van de implementatiefase en de vorming van een visie op de pensioencommunicatie.

Wetgeving

De ontwikkeling van de wetgeving is vanuit MN intensief gevolgd, waarbij de nadruk lag op de interpretatie hiervan voor de opdrachtgevers van MN en in het verlengde daarvan op de uitvoeringsaspecten van deze wetgeving. Dit heeft zich vertaald in impactanalyses en ontwerpnootities voor de verschillende onderdelen van de nieuwe pensioencontracten. Deze analyses en notities zijn de basis voor de beleidsbeslissingen van de opdrachtgevers van MN.

Beleidsondersteuning

De volgende fase in de implementatie van het Pensioenakkoord wordt gekenmerkt door de diverse te nemen beleidsbeslissingen door zowel de sociale partners als de pensioenfondsbesturen. Deze fase is al in volle gang en vanuit bovengenoemd programma wordt samen met Advies & Actuarieel nauw samengewerkt met de bestuursbureau's van de fondsen om onze opdrachtgevers zo goed mogelijk van advies te voorzien.

Vorbereiding implementatiefase

Ter voorbereiding op de implementatiefase zijn nieuwe inzichten vertaald naar uitgangspunten en ontwerpen voor de pensioenadministratie. Op onderdelen is deze implementatie reeds gestart. Hierbij geldt voor MN Vermogensbeheer dat dit in nauwe samenwerking gebeurt met pensioenbeheerders van TKP en AZL, naast die van MN.

Visie op pensioencommunicatie

In het nieuwe stelsel zal de wijze waarop met deelnemers en werkgevers wordt gecommuniceerd veranderen. Daarom is ook gewerkt aan het vormen van een visie en het maken van prototypes van de wijze waarop over de nieuwe pensioenregeling en het opgebouwde pensioen wordt gecommuniceerd.

NPS – MAP

MN gaat zoals eerder aangegeven gebruik maken van het pensioenadministratiesysteem MAP van PGGM. In combinatie met de rekenkern die MN zelf bouwt (de zogenoemde Rule Engine) vormt MAP straks de backoffice van de pensioenadministratie van MN. De nieuwe backoffice – MAP en de Rule Engine – wordt geïntegreerd met de, eveneens nieuw te bouwen, frontoffice en de financiële - en rapportagesystemen binnen MN. Dit alles vindt plaats in de vorm van een programma onder de noemer Nieuwe Pensioenstroom Moderne Applicaties Pensioenbeheer, kortweg NPS-MAP

Eind 2021 is de eerste fase van NPS-MAP succesvol afgerond met het aantonen dat MAP technisch werkt op de MN-omgeving. Hiermee is het fundament gelegd en zijn de technische koppelingen gemaakt naar de MN-omgeving. 2022 stond daarmee volledig in het teken van het functioneel gereed maken: het inrichten van MAP binnen MN, de voorbereidingen op de datamigratie en het verder bouwen aan de Rule Engine. Zo staat een groot deel van de data klaar om gemigreerd te worden naar MAP en wordt MAP klaargemaakt om de regelingen voor PMT en Koopvaardij te kunnen uitvoeren. Ook is een start gemaakt met de nieuwbouw van het werkgevers- en deelnemersportaal (frontoffice) en met de koppeling tussen de nieuwe backoffice en de financiële - en rapportagesystemen.

Het programma is op stoom: op koers voor de oplevering eind 2023, zodat het nieuwe administratiesysteem MAP op 1 januari 2024 gereed is om de regelingen voor PMT en Koopvaardij uit te voeren. MN beschikt daarmee over een toekomstbestendig IT-landschap dat een soepele overgang naar het nieuwe pensioencontract mogelijk moet maken. Door het benutten van bestaande techniek bereikt MN zo ook een aanzienlijke risicoreductie in plaats van deze zelf te ontwikkelen.

In 2022 is diverse malen overleg geweest met DNB over de status van en ontwikkelingen binnen het programma NPS-MAP, ook gezien in het licht van het lopende onderzoek door DNB naar de informatiebeveiliging binnen MN.

Klantbediening en communicatie

Klantreizen

De transitie van procesgericht naar klantgericht werken is in 2022 voortgezet. In 2022 is vormgegeven aan een structurele opzet en invulling van een zogeheten klantfeedbackloop waarmee continue cyclische input van klantfeedback is verzekerd en klantgerichter kan worden opgetreden. In nauwe samenwerking met onder andere de pensioenconsulenten van PMT alsook de verantwoordelijken binnen het bestuursbureau en het bestuur van PMT wordt, vanuit een continu verbeterproces, geïnvesteerd in verbetering en vernieuwing van zowel proces als techniek die de basis vormen van de klantbediening. Dat geldt ook voor de koers die in 2019 is ingezet met het concretiseren van zogenoemde klantreizen. De dienstverlening wordt hiermee zo optimaal mogelijk op de wensen van de deelnemers en aangesloten werkgevers van de fondsen afgestemd.

‘Ik ga bijna met pensioen’ is de eerste klantreis die onder de loep is genomen. In 2022 is deze klantreis volledig gedigitaliseerd, waardoor deelnemers zelfstandig hun pensioen kunnen aanvragen via hun deelnemersportaal. Uiteraard blijft MN klaarstaan om deelnemers ook persoonlijk te woord te staan.

Werkgeversbediening

Naast een betere en slimmere bediening van de deelnemers is er in 2022 meer focus gelegd op het beter bedienen van werkgevers. Met een multidisciplinair team van MN-medewerkers uit de gehele keten van werkgeversbediening is gewerkt aan verbetering van de premie-inning en van het (digitale) administratieve gemak voor de werkgevers.

Slimme technologie

MN zet waar mogelijk in op ‘slimme’ technologie. Een goed voorbeeld hiervan is de implementatie van de zogenoemde ADV-app. ADV staat daarbij voor ‘attestatie de vita’ oftewel ‘het bewijs van in leven zijn’. Een ADV is een internationaal document dat uit de registers van de burgerlijke stand komt. Het is ook buiten Nederland te gebruiken, wanneer een buitenlandse organisatie (bijvoorbeeld een pensioenfonds) een bewijs nodig heeft dat betreffende persoon nog in leven is. Waar dit voorheen voor deelnemers een heel gedoe was, kan dit nu snel en gemakkelijk via deze app. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten, want ook in de administratieve dienstverlening leidt dit tot meer efficiëntie en gemak.

Effectief communiceren

De afgelopen jaren heeft MN geïnvesteerd in de uitbreiding en professionalisering van haar pensioencommunicatie. Op het gebied van strategievorming, digitalisering, doelgroepgerichte content, verbetering van communicatiemiddelen en datagedreven werken, zijn flinke slagen gemaakt. Zo bereidt MN zich stapsgewijs voor op de uitdagingen die het nieuwe pensioen-stelsel met zich meebrengt voor de communicatie met deelnemers en werkgevers. Belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn het verbeteren van de keuzebegeleiding en de overgang naar het nieuwe stelsel. Het komende jaar staan verder centraal het vergroten van vertrouwen van deelnemers en werkgevers en van een effectief digitaal bereik.

Samenvattend zet MN zich de komende jaren in op een verdere verbetering en versnelling van de klantbediening door middel van slimme technologie, slim gebruik van data, een professionele klantcontactorganisatie en effectieve pensioencommunicatie.

Organisatie

Na de reorganisatie vanwege de overdracht naar een andere uitvoerder van de PME-pensioenadministratie hebben de teams binnen MN Pensioenen zich prima herpakt. De bezetting was gedurende het verslagjaar per saldo stabiel; met wat in- en uitstroom eindigden we in 2022 met ongeveer evenveel medewerkers als waar we het jaar mee begonnen. Vanuit andere units werden de afdelingen Document Services en Klant- en Productadvisering aan het Service Center Pensioenen toegevoegd.

Positief is dat er meer dan voorgaande jaren doorstroom was van en naar andere units binnen MN (Vermogensbeheer, Informatievoorziening, Centrale Afdelingen). Zo bieden we medewerkers ontwikkelingsmogelijkheden en weten we hen voor MN te behouden. Met het oog op alle ontwikkelingen binnen de pensioensector werden er naast de gebruikelijke vaktechnische opleidingen, diverse korte opleidingen aangeboden.

07. Ontvlechting verzekeringsactiviteiten

MN heeft voor opdrachtgevers uit de metaal- en techniekbranche de volledige administratie van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en het re-integratietraject bij arbeidsongeschiktheid van werknemers verzorgd. Per 1 januari 2023 stopt deze dienstverlening aan de opdrachtgevers en komt er, na het nazorgtraject in 2023, een einde aan deze activiteiten binnen MN.

CoMetec als nieuwe uitvoerder

De portefeuille van NV schade is per 1 januari 2023 overgedragen aan de nieuwe uitvoerder binnen de metaal- en techniekbranche, te weten CoMetec. De sociale partners binnen de Metalektro hebben de keus laten vallen op Achmea om de dienstverlening van het WIA-verzekeringproduct door de verzekeraar zelf te laten uitvoeren. Naast de nazorg in 2022 door het vertrek van de ziekteverzuim-portefeuille van Bovemij per 1 januari 2022 hebben deze veranderingen binnen de unit Verzekeringen voor een enerverend jaar gezorgd.

Het jaar 2022 kenmerkt zich voor de Unit Verzekeringen door de voorbereiding op de overgang van alle medewerkers naar CoMetec op basis van Wet overgang van onderneming, de migratietrajecten van de verzekeringsportefeuille van WIA Metalektro naar Achmea en die van NV schade naar CoMetec én de continuïteit van de dienstverlening.

Dienstverlening

Vanzelfsprekend was het zorgdragen voor continuïteit van de dienstverlening voor alle deelnemers in 2022 één van de belangrijkste taken van de unit Verzekeringen, naast (voorbereidende) werkzaamheden voor de migratie van de portefeuilles van de opdrachtgevers. De toepassing van de hybride werkvorm – de combinatie van thuis, op afstand en/of op de kantoorlocatie (samen)werken – en het maken van goede afspraken hierin heeft positief bijgedragen aan het behalen van de doelstelling voor 2022.

In overleg met de opdrachtgever NV schade is de dienstverlening in het laatste kwartaal voor de migratie naar de nieuwe organisaties aangepast op een aantal SLA-afspraken in verband met de hoge werkdruk die met een dergelijke overgang gepaard gaat.

Klanttevredenheid

Klanttevredenheidsonderzoeken namens de opdrachtgevers wijzen uit dat werkgevers en werknemers nog steeds zeer tevreden waren over de dienstverlening. De opdrachtgevers geven op hun beurt aan ook tevreden te zijn, wat wordt gestaafd door goede en bestendige SLA-scores. Als kers op de taart is het Gouden Oor in 2022 met een hogere inschaling toegekend. Dit is een zeer mooie opsteker in zo'n transitiejaar en geeft vertrouwen in het team voor de toekomst.

Ontvlechting

Veel medewerkers van MN hebben meegewerkt aan de ontvlechting van de verzekeringen uit MN en aan de migraties van de portefeuilles, het testen en leveren van de migratiebestanden. Daarnaast is CoMetec ondersteund door MN-medewerkers bij projectwerkzaamheden als het testen van de te gebruiken applicaties en het ontwikkelen van een datawarehouse. Vanwege de hiermee gepaard gaande extra belasting op de lopende werkzaamheden is gebruik gemaakt van een flexibele schil van inhuurkrachten om de kwaliteit van de reguliere dienstverlening te waarborgen.

Medewerkers

Voor alle medewerkers van de unit Verzekeringen, de Buitendienst, O&O fondsen en Sociale Fondsen in de sectoren Metaal & techniek en Motorvoertuigen inclusief een aantal stafmedewerkers is de Wet overgang onderneming van toepassing. Vanuit MN is de uitdiensttreding van deze medewerkers zorgvuldig begeleid. Een aantal medewerkers heeft ervoor gekozen de loopbaan eerder dan 31 december 2022 buiten MN voort te zetten. Dit verloop is door middel van externe inhuur opgevangen.

Nazorg in 2023

De activiteiten voor onder meer de (financiële) verantwoording, het schonen van data en het verwijderen van applicaties en interfaces worden in 2023 aan de hand van een zorgvuldig opgesteld nazorgplan uitgevoerd.

08. Wendbare en weerbare medewerkers

Het jaar 2022 stond voor MN in het teken van continuïteit van de dienstverlening in een organisatie die kleiner wordt en het werk op meerdere plekken anders organiseert. Een organisatie die zich voorbereidt op de strategische agenda van MN, waarbij de implementatie van het pensioenakkoord (Wet Toekomst Pensioenen) met stip bovenaan staat. Dat vraagt om wendbare en weerbare medewerkers.

HR-beleid en -instrumenten

Goed en modern werkgeverschap

MN wil een werkgever zijn waar medewerkers met plezier en met elkaar een bijdrage leveren aan een goed pensioen in een betere wereld. Dat doet MN door te investeren in persoonlijke ontwikkeling en vakmanschap en daarmee in duurzame inzetbaarheid. Het HR-beleid van MN dat sinds 2019 wordt ingezet, is in 2022 onverminderd van kracht gebleven. Kernelementen van dit beleid zijn: marktconform, aantrekkelijk, professioneel en gebaseerd op een volwassen (gelijkwaardige) relatie tussen werkgever en werknemer. Alle HR-initiatieven – instrumenten, arbeidsvoorwaarden en processen – zijn erop gericht leidinggevenden en medewerkers te ondersteunen, zodat een ieder een bijdrage kan leveren aan de doelen van MN én aan een duurzame inzetbaarheid van zichzelf.

Barometer

Eén van de manieren om feedback te krijgen hoe MN als werkgever wordt beleefd, is het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek oftewel de barometer. Deze is begin 2022 en begin 2023 gehouden; het plan is dit jaarlijks te doen. Naast vragen over reguliere thema's als werkdruk, werkomstandigheden, ontwikkelmogelijkheden, samenwerking en arbeidsvoorwaarden is de barometer sinds 2022 aangevuld met vragen over de veranderingen die spelen bij MN en in hoeverre de werksfeer als veilig en inclusief wordt ervaren. Dit zijn actuele beleidsthema's waarover het EC van MN de input van alle medewerkers zeer op prijs stelt. MN scoort op medewerkerstevredenheid een 7.3 in 2022 en een 7.8 in 2023; de benchmark binnen de financiële dienstverlening is 7.9 in 2022 en 8.1 in 2023. De respons was 75% in 2022 en 78% in 2023. Op basis van de uitkomsten in 2022 zijn in het verslagjaar verbeteracties uitgevoerd zoals tegemoetkomen aan de behoefte van medewerkers aan meer zichtbaarheid van en communicatie vanuit het EC en meer duidelijkheid over de toekomst van MN.

Arbeidsmarkt

Ook MN heeft last van de krapte op de arbeidsmarkt. Het aantal vacatures is niet direct gestegen in 2022 maar het vinden van de juiste kandidaat is lastiger gebleken. Het aantal ingevulde vacatures (in dienst bij MN) bedroeg 72 in 2022. De arbeidsmarktbenadering is proactiever geworden met de inzet van meer arbeidsmarktcampagnes en meer eigen searchactiviteiten. Er is meer focus op diversiteit en inclusie in onze (arbeidsmarkt) communicatie en werving- en selectieprocessen.

Beloningsbeleid

MN wil met haar beloningsbeleid aansluiting houden bij de arbeidsmarkt voor financiële dienstverlening en waar nodig een speciaal segment binnen deze markt. Het beloningsbeleid richt zich op de mediaan van deze vergelijkingsmarkt.

In 2022 is het beloningsbeleid aangepast op de richtlijnen van de *European Banking Authority* (EBA) en de *European Securities and Markets Authority* (ESMA).

In 2022 is voor een beperkte groep van 63 medewerkers op een totaal van 777 medewerkers (in 2021 67 op een totaal van 892 medewerkers, in 2020 59 in op een totaal van 967 medewerkers) een variabele beloning voorgesteld. Deze personen hebben een functie bij de front office van MN Vermogensbeheer. Het gemiddelde percentage van de voorgestelde variabele beloning voor deze medewerkers is 13,5% (14,2% in 2021).

Beloningsbeleid Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur (RvB), bestaande uit de statutaire leden van het Executive Committee (EC) kent een eigen beloningsbeleid dat is gewijzigd in 2022 en vastgesteld op 8 december 2022 door de algemene vergadering van aandeelhouders. De belangrijkste wijziging is dat het referentiepunt de mediaan van de beloningsmarkt financiële dienstverlening is geworden in plaats van die van de algemene bestuurdersmarkt. De RvB kent geen variabele beloning. De vergoeding bij ontslag bedraagt maximaal eenmaal het jaarsalaris.

In lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code geeft MN hier ook de beloningsverhouding binnen de organisatie weer: de verhouding tussen de hoogst betaalde bestuurder (€ 355.050) en het mediaan basissalaris op basis van 40 uur van alle medewerkers (€ 69.880) was 5,1 over 2022. Dit was 5,3 over 2021.

CAO

Begin december 2022 is een nieuwe CAO overeengekomen met de vakorganisatie De Unie met een looptijd van één jaar tot en met 31 december 2023. Naast een structurele en een éénmalige loonsverhoging zijn de belangrijkste ingrediënten van deze nieuwe CAO:

- Een bruto-uitkering van € 1.500 die alle medewerkers die op 1 december 2022 bij MN in dienst waren in december 2022 ontvingen. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen fulltime of parttime medewerkers.
- Een structurele loonontwikkeling in 2023:
 - Per 1 januari 2023 worden de salarissen en salarisschalen verhoogd met 3%;
 - Daarbovenop worden per 1 januari 2023 de salarissen en salarisschalen verhoogd met bruto € 110 (naar rato fte).

Dit betekent een structurele verhoging van 5% bij een bruto maandsalaris van € 5500. Als het salaris bruto lager is dan € 5500 per maand dan is de verhoging procentueel gezien hoger dan 5%. Is het salaris hoger dan € 5500 per maand dan is de verhoging procentueel lager dan 5%.

Het Sociaal Plan van MN is met één jaar verlengd tot 31 december 2024.

Liquidatie Pensioenfonds MN, pensioenregeling ondergebracht bij PMT

Het bestuur van Pensioenfonds MN heeft besloten tot een collectieve waardeoverdracht (CWO) van reeds opgebouwde aanspraken naar Pensioenfonds Metaal & Techniek (PMT) en a.s.r. per 1 december 2022. Concreet houdt dit in dat per 1 december 2022:

- de overige pensioenaanspraken en -rechten naar PMT zijn overgegaan na toepassing van een korting van 1,414%;
- de reeds lopende invaliditeitspensioenen zonder toepassing van een korting naar a.s.r. zijn overgegaan.

Liquidatie van het Pensioenfonds MN vindt naar verwachting in 2023 plaats.

Kerncijfers HR

Jaar	Totaal aantal medewerkers	Vaste medewerkers	Contractanten	Externen	% vrouw	% man	In dienst	Uit dienst
2022	777	715	62	339	34,5	65,5	76	191
2021	892	820	72	258	35,0	65,0	72	148
2020	976	881	86	255	26,8	73,2	98	105
				2022		2021		2020
				4,3%		4,2%		3,2%
				87,4%		89,0%		89,0%

Samenstelling m/v Raad van Commissarissen, Executive Committee en senior management

	2022	2021	2020
Raad van Commissarissen % vrouwen	40,0%	40,0%	40,0%
Executive Committee % vrouwen	20,0%	25,0%	40,0%
Senior management % vrouwen	31,8%	31,8%	26,1%

Aantal vrouwen op (overige) managementposities

Het personeelsbestand van MN bestaat voor 34,5% uit vrouwen. Binnen het overig management van MN worden 17 van de 66 managementposities door vrouwen bezet (25,8%). Vorig jaar was dit aandeel iets hoger (28,6%).

	2022	2021	2020
Vrouwen op (overige) managementposities	17	20	19
Vrouwen op (overige) managementposities in %	25%	28,6%	26,8%
Mannen op (overige) managementposities	49	50	52
Mannen op (overige) managementposities in %	75%	71,4%	73,2%

Opleidingsuitgaven

	2022	2021	2020
Opleidingsuitgaven	1.049.094	1.128.902	1.135.518
In % loonsom	1,53%	1,50%	1,49%

Het personeelsbestand van MN bestaat voor 34,5% uit vrouwen. Binnen het overig management van MN worden 17 van de 66 managementposities door vrouwen bezet (25,8%). Vorig jaar was dit aandeel iets hoger (28,6%).

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

MN werkt aan een goed pensioen in een betere wereld. In lijn met deze missie en het strategisch doel MVO steviger in de organisatie te verankeren, werkt MN sinds 2020 haar MVO-beleid uit aan de hand van drie speerpunten: 'MN inclusief en divers', 'MN klimaat-neutraal' en 'MN maatschappelijk betrokken'. Voor elk van deze drie speerpunten zijn concrete doelstellingen en acties bepaald; de voortgang en realisatie hiervan worden op kwartaalbasis gemeten.

MN inclusief en divers

Net als in 2021 zijn in 2022 workshops gehouden, gericht op het vergroten van de bewustwording van het belang van diversiteit en inclusie binnen de organisatie. In totaal hebben circa 60 medewerkers waaronder ook een aantal managers deelgenomen aan vijf workshops. Daarnaast is als pilot een workshop 'inclusief leiderschap' georganiseerd voor de managers van de units Vermogensbeheer en Pensioenen en Verzekeren. Inclusief leiderschap zal ook in 2023 een belangrijk aandachtsgebied zijn en breder worden getrokken binnen MN.

In de eerdergenoemde barometer die begin 2022 bij MN is gehouden zijn voor het eerst vragen opgenomen om te peilen in hoeverre medewerkers MN als inclusieve organisatie ervaren. De bedoeling is dit structureel te doen; de barometer 2022 is daarmee te beschouwen als een nulmeting op basis waarvan we de ontwikkelingen op dit thema jaarlijks kunnen monitoren.

Commissie en plan van aanpak

In 2022 is de Commissie Diversiteit & Inclusie (D&I) opgericht waarin het EC en senior management zijn vertegenwoordigd. Deze commissie heeft een Plan van aanpak Diversiteit & Inclusie MN 2022-2024 opgesteld dat ook is ingediend bij de SER. Dit in het kader van het Charter Diversiteit in Bedrijf waar MN ondertekenaar van is en de Wet ingroeiquote en streefcijfers die op MN van toepassing is. In het plan van aanpak zijn streefcijfers opgenomen voor de m/v-verhouding binnen de raad van commissarissen (RvC), het executive committee (EC) en het senior management alsook voor overig management en medewerkers en gerichte interventies om deze streefcijfers te realiseren. De streefcijfers voor zowel RvC als EC is 40/40%; de resterende 20% biedt ruimte voor flexibele invulling.

Interventies

Eind 2022 is een start gemaakt met de uitrol van bovengenoemd plan van aanpak, waarbij de focus ligt op interventies gericht op (1) het creëren van bewustzijn en draagvlak in de gehele organisatie en (2) het aanpassen/aanvullen van het personeelsbeleid.

Zo wordt er een ambassadeursnetwerk opgezet met vertegenwoordiging van medewerkers uit alle units en krijgen managers een training in inclusieve leiderschapsvaardigheden en wordt een mentoring traject opgezet voor het bevorderen van de zichtbaarheid, doorstroom en ontwikkeling van vrouwen binnen MN. Daarnaast richten we ons op meer inclusieve arbeidsmarktcommunicatie, werving en selectie waaronder het schrijven van inclusieve vacatureteksten en het aanpassen van sollicitatie- en selectieprocedures. Eind 2022 is een campagne opgezet via de social-mediakanalen van MN, specifiek gericht op het werven van vrouwen voor openstaande vacatures.

De focus op genderdiversiteit in het plan van aanpak is te zien als eerste stap naar een meer diverse en inclusieve organisatie; de ambitie van MN is om in 2023 de focus te verbreden naar andere diversiteitsdimensies zoals etnisch-culturele achtergrond, seksuele oriëntatie/LHBTI+, leeftijd en arbeidsvermogen.

Maatschappelijke betrokkenheid

Onder de noemer 'maatschappelijke betrokkenheid' wil MN een duidelijke stimulans geven aan vrijwilligerswerk door medewerkers van MN hierin te faciliteren. MN heeft zich gecommitteerd – in de vorm van partnerships en inzet van vrijwilligers – aan een aantal maatschappelijke doelen zoals JINC, het Nationaal Ouderenfonds, Stichting UAF en Participatiekeuken. Medewerkers van MN krijgen een dag per jaar in werktijd beschikbaar voor het doen van vrijwilligerswerk voor deze maatschappelijke doelen.

Medezeggenschap

Medezeggenschap is binnen MN een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ondernemingsraad (OR), management en medewerkers. Met de gemaakte samenwerkingsafspraken tussen bestuurder en OR wordt invulling gegeven aan toekomstige advies- en instemmingsaanvragen. De vroegtijdige betrokkenheid van de OR in het proces draagt bij aan een constructieve samenwerking, waarbij de OR haar rol goed kan invullen.

Adviesaanvragen en instemmingsverzoeken

In 2022 heeft de OR de bestuurder bij een groot aantal vraagstukken voorzien van een gedegen advies of de nodige instemming. De belangrijkste onderwerpen waarop of instemming of advies is gegeven door de OR zijn:

- een aantal adviesaanvragen betreffende Centrale Afdelingen (waar alle stafafdelingen zijn onder gebracht);
- liquidatie van Pensioenfonds MN en onderbrengen pensioenregeling bij PMT;
- overgang Verzekeren naar CoMetec;
- vernieuwing van de gedragscode en onderliggende regelingen.

Met de positieve instemmingen en adviezen van de ondernemingsraad zet MN een belangrijke stap voorwaarts in de modernisering van haar HR-instrumentarium. Dit sluit aan op de ambitie van MN om de kosten naar beneden te krijgen, de omvang van de organisatie te verkleinen zonder in te leveren op de dienstverlening en daarmee meer wendbaar te worden.

Het EC bedankt de OR voor de constructieve samenwerking en ziet uit naar een verdere verdieping hiervan in 2023.

9. Naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering

MN werkt aan een goed pensioen in een betere wereld. In lijn met deze missie heeft MN een MVO-beleid waarin een klimaatneutrale oftewel CO₂-neutrale bedrijfsvoering één van de speerpunten is. Hiertoe is in 2020 een routekaart ontwikkeld met doelstellingen voor de (middel)lange termijn, die in de jaren daarna verder worden uitgewerkt in tussen-doelstellingen en concrete maatregelen.

De zogenoemde Routekaart MN klimaatneutraal omvat doelstellingen voor de thema's 'energie' en 'materialen'. Binnen het thema 'energie' richt MN zich op de categorieën 'gebouw' en 'vervoer & logistiek', en binnen het thema 'materialen' op 'inkoop en afval'. In 2023 zal MN een dashboard operationeel hebben voor het monitoren van de voortgang en realisatie van de doelstellingen voor deze thema's en categorieën.

Met deze routekaart legt MN de basis voor rapportage conform de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), die voor MN vanaf boekjaar 2025 van kracht wordt en waarbij MN haar doelstellingen ook zal laten voorzien van assurance.

Doelstellingen

Categorieën

Het streven naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering is vertaald naar doelstellingen op categorieniveau:

- Voor de categorie 'gebouw' streeft MN naar energieneutraal in 2030 en 'Paris proof' in 2040 (waarbij een kantoorgebouw nog maar 70 kWh/m² per jaar mag verbruiken en aan deze resterende energievraag moet voldoen met duurzame energie). MN stuurt daarbij op vermindering van de energievraag, gebruik van groene stroom en duurzame warmte, en inzet van efficiëntere apparatuur en installaties.
- Voor 'vervoer en logistiek' streeft MN naar 50% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 2019 door in te zetten op vermindering van zakelijk verkeer en woon-werkverkeer, inzet van elektrische voertuigen en duurzame brandstof, en te kiezen voor efficiëntere en duurzamere vervoerstypen zoals het OV en de fiets.
- En voor 'inkoop' streeft MN naar 20% CO₂-neutrale inkoop in 2030 ten opzichte van 2019 en voor 'afval' naar 100% circulair in 2050 door te sturen op vermindering van materiaalgebruik (inclusief voedsel) en gebruik van gerecyclede en duurzame materialen.

Indicatoren en (middel)lange termijn-doelstellingen voor de drie categorieën zijn bepaald; aan de hand hiervan worden voor 2023 en de jaren daarna kortetermijn (jaar)doelstellingen geformuleerd, gemonitord en uitgewerkt in concrete maatregelen.

Strategie

MN zet in haar strategie naar klimaatneutraliteit in op verminderen (minimaliseren van de vraag/het gebruik), verduurzamen (gebruik van hernieuwbare of restbronnen), efficiënter gebruik van bronnen, en vermijden van emissies in de keten door ook te letten op de duurzaamheid van leveranciers.

Tot slot compenseert MN haar resterende, jaarlijkse CO₂-voetafdruk door te investeren in 100% gecertificeerde projecten. Zo heeft MN haar CO₂-voetafdruk over 2021 (797 ton) in 2022 gecompenseerd en zal zij haar CO₂-voetafdruk over 2022 in 2023 compenseren. Verwachting is dat deze jaarlijkse CO₂-voetafdruk steeds kleiner zal worden door de hierboven genoemde eerdere stappen uit de routekaart (verminderen, verduurzamen, efficiënter gebruik van bronnen).

CO₂-voetafdruk in 2022

In de CO₂-voetafdruk van MN nemen we alle emissies mee die dicht bij de bedrijfsvoering liggen én waarop wij als organisatie invloed kunnen uitoefenen. Zo berekenen we jaarlijks hoeveel CO₂ MN uitstoot met het verbruik van elektra, warmte, koeling, zakelijk - en woonwerkverkeer en afval. De uitkomst van deze berekening wordt inzichtelijk gemaakt met de CO₂-voetafdruk van MN; de klimaatimpact wordt gemeten in termen van CO₂-equivalenten (één CO₂-equivalent staat daarbij gelijk aan de broeikaswerking van één kilogram CO₂). Ieder jaar streeft MN ernaar haar voetafdruk te verkleinen en daarmee toe te werken naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering. In 2022 bedroeg de CO₂-uitstoot van MN 844 ton CO₂-equivalenten ten opzichte van 797 in 2021. Helaas is het dit jaar niet gelukt de CO₂-voetafdruk van MN te verkleinen, waarbij de kanttekening gemaakt kan worden dat de voorgaande twee jaar vanwege corona geen goede referentiekaders zijn geweest. In de loop van 2022 zijn steeds meer collega's weer naar kantoor teruggekomen, maar er blijkt een structurele omslag te zijn gemaakt naar meer thuiswerken. MN heeft in 2022 het hybride werken dan ook als beleid ingevoerd, wat inhoudt dat er voor circa 50% thuisgewerkt wordt. Het effect van dit beleid is terug te zien in de bezettingscijfers van het kantoorpand de Zilveren Toren. Daarom zijn net als in 2021 ook in 2022 vier etages gesloten gehouden om energie te besparen. Het is gelukt om deze etages vanaf 2023 te verhuren aan andere partijen. MN zal dan nog 50% van de Zilveren Toren gebruiken, wat uiteindelijk een gunstig effect zal hebben op onze cijfers qua energieverbruik en CO₂-uitstoot.

Energieverbruik

Ondanks de hogere bezetting na corona en daarmee de toename van het gebruik van werkplekmonitoren en laptops in het pand is het energieverbruik met slechts 4% gestegen. Het verbruik van de stadsverwarming is daarentegen met 26% gedaald. We blijven het energieverbruik monitoren met als doel dit zo laag mogelijk te houden. Zo zijn in 2022 alle zeven regenererende (hybride) liften opgeleverd. Deze liften zijn niet alleen energiezuiniger in gebruik – 60% ten opzichte van de oude installatie – maar leveren ook energie terug aan het elektriciteitsnet.

In het najaar heeft MN in navolging van het advies van de overheid de temperatuur in het pand met één graad verlaagd. Ook gaat de buitenverlichting eerder uit; buiten kantooruren gaat de gehele verlichting uit, op noodverlichting na (in navolging van de actie 'Mag het licht uit Green Business Club?').

Afval

Het totaal aantal kilogrammen is gestegen met 32%. Deze stijging is het resultaat van meer medewerkers op kantoor dan in de voorgaande (corona)jaren. Dat neemt niet weg dat we ons afval continu proberen te verminderen. Zo kijken we samen met onze cateraar hoe we de swill (gekookte etensresten) en derving (voedselverspilling) zo laag mogelijk kunnen houden door slimmer in te kopen, minder eten voor te bereiden en restanten op te maken. Ook blijven we alert op het steeds beter scheiden van ons afval. De grootste stijging betreft PMD (plastic -, metalen - en drankverpakkingen), wat het effect is van het beter scheiden van onze afvalstromen. Helaas wordt de koffiedrab bij MN op dit moment niet apart ingezameld; Haagse Zwam is failliet gegaan en we zijn op zoek naar een alternatief voor deze afvalstroom.

Woon-werk en zakelijk verkeer

De uitstoot van het woon-werkverkeer en zakelijk verkeer is gestegen in 2022. Dit was te verwachten omdat de coronamaatregelen in maart 2022 zijn afgeschaft. Wel kunnen we zien dat medewerkers door het hybride werken bewuster zijn gaan reizen. Het vliegverkeer is ten opzichte van 2019 (het laatste pre-corona referentiejaar) met 64% afgenomen terwijl de treinkilometers met 31% zijn gestegen.

Sinds eind 2021 wordt er gebruikt gemaakt van Reisbalans, een app waarin medewerkers dagelijks aangeven of ze thuiswerken of naar de Zilveren Toren komen en op welke manier. Met deze tool kan er voor het eerst nauwkeurig worden berekend wat onze CO₂-uitstoot is op het gebied van woon-werkverkeer. Daarvoor gebeurde de berekening op basis van een inschatting en was deze dus minder precies.

MN heeft de leaseregeling aangescherpt, waardoor er nog uitsluitend elektrische auto's worden besteld. De samenstelling van het wagenpark van MN is daardoor in 2022 gewijzigd van 16 naar 23 elektrische auto's van de in totaal 67 leaseauto's. Deze stijging zien we terug in scope 2 (toename elektriciteitsverbruik).

Groene daken en bijen

Naar aanleiding van een dakenscan van de Green Business Club Beatrixkwartier met als doel het gebied ook 'hogerop' te verduurzamen, is het dak van de Zilveren Toren deels voorzien van biodivers en waterbergend sedum-dakbedekking wat een totaal oppervlak van 407 m² extra groen heeft opgeleverd.

Verder hebben de Zilveren Toren-bijen dit jaar 65 potjes honing opgeleverd. Deze zijn onder de medewerkers verkocht en de opbrengst is aan een goed doel gedoneerd (de Imker Vereniging Leiden).

Relatiegeschenken van externe partijen worden overigens niet meer aangenomen. Leveranciers komen met mooie en duurzame alternatieve initiatieven. Zo zijn er al enkele bomen voor ons geplant of is er een donatie gedaan aan goede doelen.

Verdere verduurzaming

Het pand naast de Zilveren Toren, De Groene Toren, wordt vanaf het tweede kwartaal 2023 verbouwd, waarbij er ook een warmte- en koudepomp (WKO) wordt geïnstalleerd. MN wil uitzoeken in hoeverre in het haalbaar is om in de toekomst ook aangesloten te kunnen worden op deze WKO.

MN is continu bezig om oplossingen te bedenken nog beter en zuiniger met energie om te gaan. Zo is het plan om nog een koelmachine uit te zetten, wat scheelt in energieverbruik en gebruik van koelmiddel. Ook wordt er gestuurd op het uitzetten van alle binnenverlichting en wandgoten gedurende de nacht in het gehele pand en weekeinde om sluipstroom te voorkomen.

Sinds het eerste kwartaal van 2023 is MN ook de beheerder van de parkeergarage, die onder andere gedeeld wordt met de Groene Toren. Als beheerder wil MN deze parkeergarage, in overleg met de eigenaren, verduurzamen door bijvoorbeeld sensoren op de lampen aan te brengen, het aantal lampen te verminderen en zo op elektriciteit te besparen.

Inkoop

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen levert voor MN een bijdrage in haar doelstellingen uit de Routekaart MN Klimaatneutraal. Het inkopen van groene energie, reduceren van verpakkingsmaterialen voor ingekochte producten tot en met aanschaf van producten met een laag energieverbruik zijn voorbeelden hiervan.

Inkoopproces

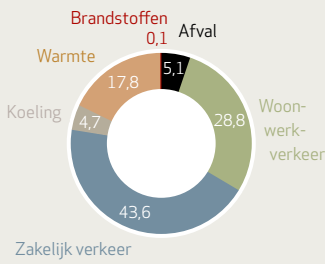
In 2022 heeft MN het unit-overstijgende inkoopproces binnen de organisatie door een externe partij laten beoordelen en zijn knelpunten in dit proces geïdentificeerd. Het huidige inkoopproces wordt ervaren als inefficiënt. De te doorlopen stappen zijn onvoldoende transparant en rollen, taken, verantwoordelijkheden en doorlooptijden zijn niet eenduidig in een proces dat als bovenmatig complex wordt ervaren. Er is een advies opgesteld voor het verbeteren en vereenvoudigen van het proces. Daarnaast wordt een gedragen set van acties en controls doorgevoerd om MN compliant te houden met (wijzigende) wet- en regelgeving waarmee het inkoopproces ook weer toekomstbestendig is. Dit wordt in 2023 binnen MN uitgerold.

De inventarisatie van het inkoopproces is uitgevoerd op drie niveaus: beleid, proces en tools & templates. Besef van eigenaarschap door alle betrokkenen is een belangrijk onderdeel voor het slagen van de optimalisatie. Rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn daarom eenduidig vastgelegd en aan de hand van een kwalificatieproces wordt bepaald of en welke stappen wanneer in het inkoopproces genomen moeten worden.

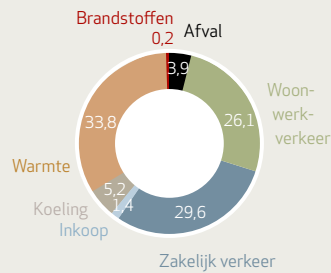
De eerste stappen voor verbetering en optimalisatie van het inkoopproces zijn in 2022 gezet en zullen in 2023 verder worden uitgevoerd, waaronder de uitwerking van een nieuw inkoopbeleid en inkoopproces, nieuwe tools en templates en het opzetten van een inkoopboard.

CO₂-voetafdruk MN

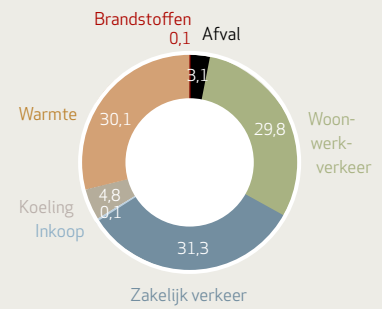
Verdeling per categorie in procenten

2022: 843 ton CO₂

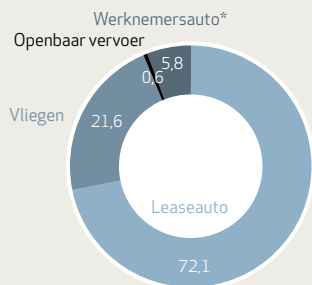
2021: 807 ton CO₂

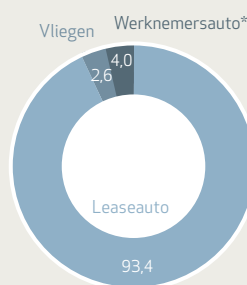
2020: 946 ton CO₂

* Inkoop betreft de cloud services die MN afneemt van het datacenter Amazon Web Services (AWS), welke sinds 2022 voor 100% worden voorzien van groene stroom

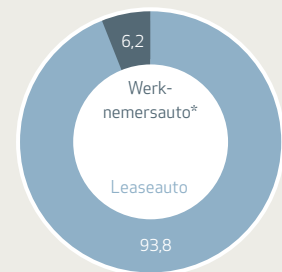
Verdeling categorie **zakelijk verkeer** in procenten

2022: 368 ton CO₂
43,6 procent

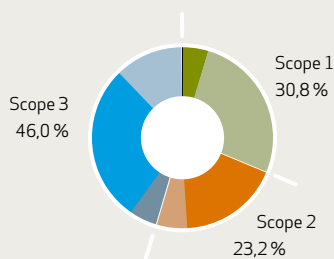
2021: 239 ton CO₂
26,6 procent

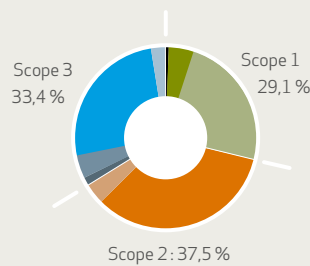
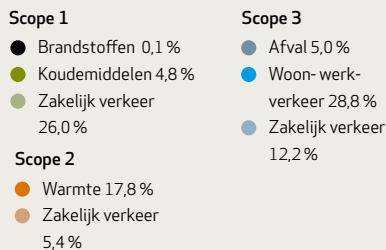
2020: 239 ton CO₂
31,3 procent

* Gedeclareerde km

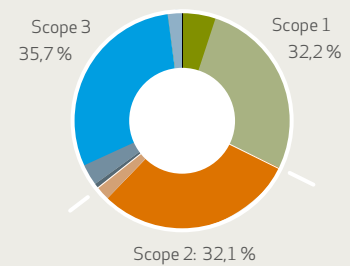
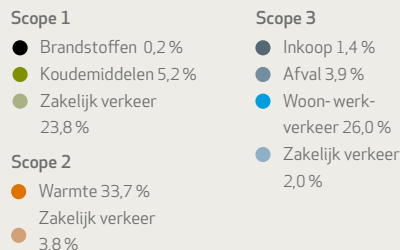
Emissies per scope en categorie

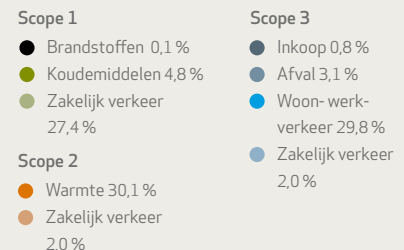
2022: 843 ton CO₂

2021: 807 ton CO₂

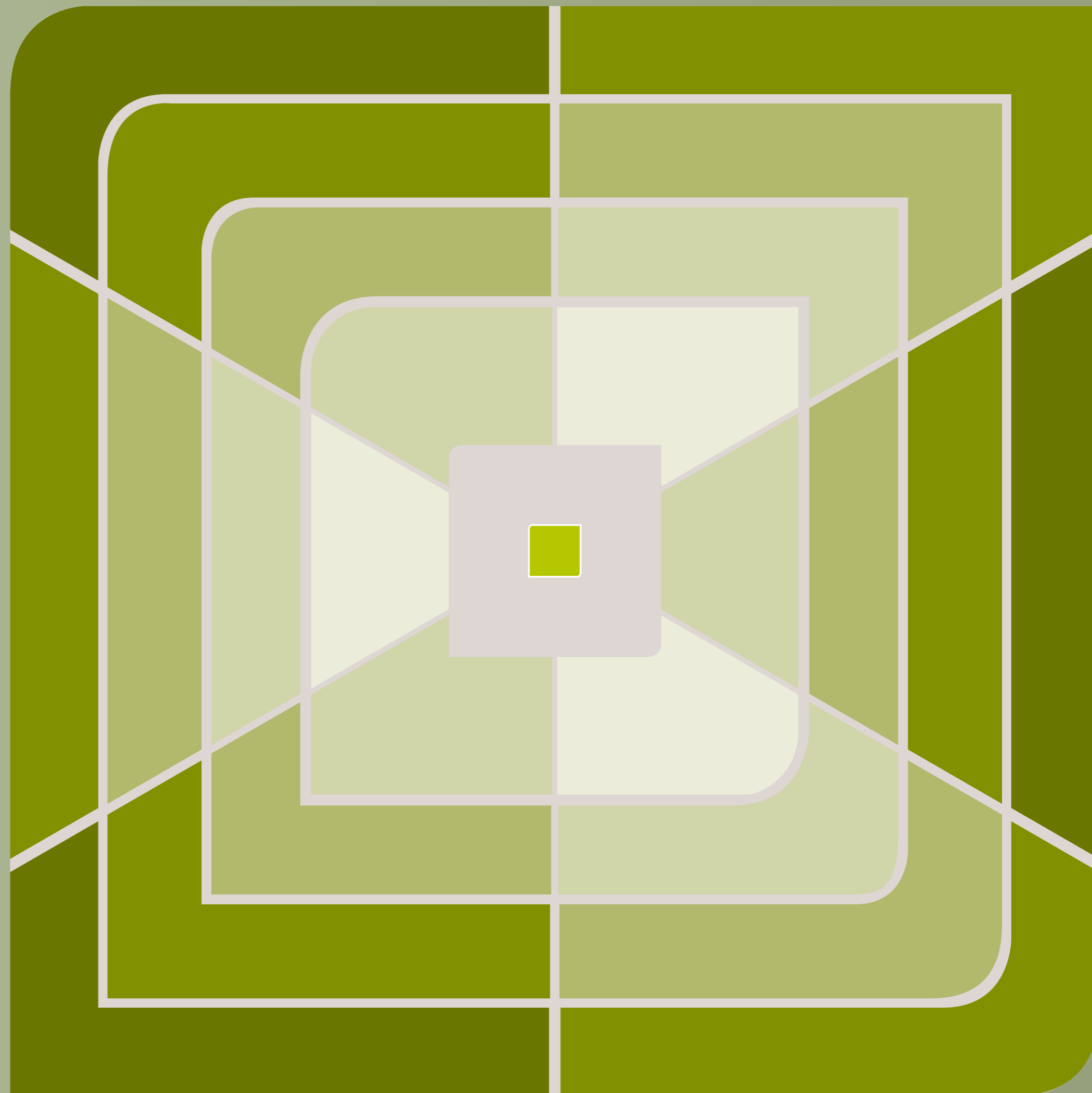
2020: 946 ton CO₂

* Inkoop betreft de cloud services die MN afneemt van het datacenter Amazon Web Services (AWS), welke sinds 2022 voor 100% worden voorzien van groene stroom

Corporate Governance

- 10. Governance MN 40
- 11. Risicomanagement 44
- 12. Verslag van de Raad van Commissarissen 50
 - Het jaar 2022 50
 - Commissies 51
 - Samenstelling RvC 2022 51
 - Heidagen en Permanente Educatie 54
 - Contact met de stakeholders en externe toezichthouders 54
 - Beloning RvC 54
 - Vooruitblik 2023 55

10. Governance MN

Goed bestuur van een onderneming betekent het zorgvuldig afwegen van de belangen van alle stakeholders. Voor MN zijn de belangrijkste stakeholders de opdrachtgevers (pensioenfondsen) en aandeelhouders, dienend aan de deelnemers en werkgevers en de eigen werknemers.

Gedragsregels voor goed bestuur en onafhankelijk toezicht en richtsnoeren voor de verhoudingen tussen het bestuur, de Raad van Commissarissen en de aandeelhouders staan in de Nederlandse Code Corporate Governance (hierna: Code). Beursgenoteerde bedrijven zijn wettelijk verplicht deze Code na te leven. MN is niet beursgenoteerd maar past de beginselen van de Code vrijwillig toe.

Aanpassingen in de governance- en aandeelhoudersstructuur

Afgelopen jaar is een dialoog gevoerd tussen MN en de aandeelhouders over de governance. Uitkomst hiervan is dat een aantal wijzigingen in de aandeelhoudersstructuur en de governance van MN is aangebracht. MN en de aandeelhouders beogen met de aanpassingen een duidelijke, evenwichtige en adequate verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

De aanleiding voor de aanpassingen was drieledig. Ten eerste heeft MN op 12 mei 2021 opgave bij het handelsregister van de KvK gedaan dat MN voldoet aan de criteria van het structuurregime. Als gevolg daarvan is MN verplicht binnen uiterlijk drie jaar haar statuten in overeenstemming te brengen met de wettelijke bepalingen die voor het structuurregime gelden.

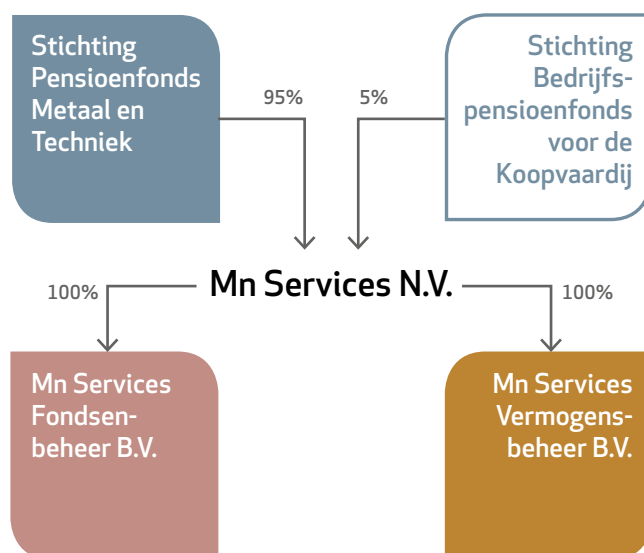
Een tweede aanleiding is het vertrek van PME voor het pensioenbeheer vorig jaar als (indirect) aandeelhouder (certificaathouder) van MN. Als gevolg hiervan zijn de bestuurders in de Stichting Administratiekantoor (StAK) MN vanuit PME en Raad van Overleg in de Metalektro (ROM) teruggetreden, hetgeen aanpassing vraagt van (het bestuur) van de StAK MN.

Ten derde geldt dat in het verlengde van de overdracht van de activiteiten binnen MN voor verzekeren en de O&O fondsen naar CoMetec op 1 januari 2023 ook de rol van de Vakraad ten opzichte van MN is veranderd. Dit heeft ertoe geleid dat de rol van de Vakraad in (de StAK) MN is heroverwogen.

Tot en met 31 december 2022 was de StAK MN voor 95% aandeelhouder van MN. Sociale partners (Vakraad Metaal en Techniek) en pensioenfonds (PMT) waren vertegenwoordigd in het bestuur van StAK MN dat bestond uit vier leden.

Met ingang van 1 januari 2023 is een aantal wijzigingen geëffectueerd in de aandeelhouderstructuur. De aandelen die de StAK MN hield zijn gedecertificeerd en overgedragen aan PMT. De StAK MN is in het verlengde hiervan geliquideerd.

Dit leidt tot de onderstaande aandeelhouderstructuur voor MN, waarin PMT voor 95% direct aandeelhouder is geworden en Koopvaardij voor 5% direct aandeelhouder is gebleven:

Gemitigeerd structuurregime

De governance van MN is met ingang van 1 januari 2023 ingericht langs de lijnen van het gemitigeerde structuurregime. Er geldt een aantal wettelijke voorwaarden waaraan moet worden voldaan om de governance in te kunnen richten op basis van het gemitigeerde regime. Eén van deze voorwaarden is dat, ingeval het kapitaal door stichtingen wordt verstrekt, deze stichtingen dit kapitaal voor eigen rekening moeten verstrekken. Door opheffing van de StAK MN (en decertificering van de aandelen) is PMT voor 95% direct aandeelhouder van MN. PMT verstrekt (naast Koopvaardij) kapitaal aan MN voor eigen rekening.

Daarnaast is invulling gegeven aan de voorwaarde dat er tussen de twee stichtingen die aandeelhouder zijn (PMT en Koopvaardij) een overeenkomst is gesloten. De tussen partijen gesloten overeenkomst omvat een onderlinge regeling tot samenwerking die ziet op het voor eigen rekening verschaffen van het gehele geplaatste kapitaal aan MN.

Bij het gemitigeerde structuurregime blijft de bevoegdheid tot benoeming en ontslag van leden van de Raad van Commissarissen (RvC) bij de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). Wel is de bevoegdheid tot schorsing van een individueel lid van de RvC van de AvA verschoven naar de RvC zelf. De AvA heeft wel de bevoegdheid tot het opzeggen van het vertrouwen in de RvC in haar geheel.

Een andere belangrijke wijziging is het versterkte aanbevelingsrecht van de OR bij de benoeming van een derde van het aantal commissarissen. Dit versterkte aanbevelingsrecht van de OR geldt bij MN voor één commissaris. De OR heeft bij de meest recente benoeming van een lid van de RvC (Michaël van Straalen) gebruik gemaakt van zijn aanbevelingsrecht.

Het Executive Committee

De leiding van MN is in handen van een Executive Committee (EC) met daarin zowel statutaire leden (Raad van Bestuur) als niet-statutaire leden. Het EC bestaat bij MN uit vijf personen: een voorzitter (statutair lid, voorzitter van de Raad van Bestuur), een chief financial & risk officer (CFRO, lid Raad van Bestuur) een directeur Vermogensbeheer, een directeur Pensioenen & Verzekeren (P&V) en een directeur Informatievoorziening (IV). Binnen de Raad van Bestuur is sprake van collegiaal bestuur met betrekking tot de strategische projecten.

- **Voorzitter, statutair lid**

(tot eind maart 2022 Fleur Rieter a.i., per 1 april 2022 Frits van Bruggen)

De voorzitter is, naast de taak als coördinator van het beleid van de vennootschap, in het bijzonder verantwoordelijk voor het opstellen van de langetermijnstrategie en het zorgdragen voor vertrouwen van en stabiliteit in de stakeholderomgeving, toezichhouders en de positionering in de buitenwereld. De voorzitter is verantwoordelijk voor het verbinden van de organisatiedoelen met de doelen van de opdrachtgevers in lijn met de missie en kernwaarden van de vennootschap. De CEO is statutair bestuurder in de directies van Mn Services Fondsenbeheer B.V. en Mn Services Vermogensbeheer B.V.

- **Directeur Finance & Risk / Chief financial & risk officer, statutair lid**

(per 1 juli 2019 Fleur Rieter)

De chief financial & risk officer (CFRO) ondersteunt de realisatie en de ontwikkeling van de strategie en de daarbij behorende bewaking van de financiële gezondheid en een sterke risicobeheersing van de vennootschap en het contact hierover met de opdrachtgevers en toezichhouders. De CFRO is verantwoordelijk voor het voorbereiden van de jaarrekening met bijbehorend jaarverslag en voor het uitbrengen van verslag aan de RvC over de financiële stand van zaken en het risicomanagement. De CFRO is statutair bestuurder in de directies van Mn Services Fondsenbeheer B.V. en Mn Services Vermogensbeheer B.V.

- **Directeur Vermogensbeheer**

(sinds 1 oktober 2019 Martijn Scholten)

De directeur Vermogensbeheer is primair verantwoordelijk voor het vervullen van de fiduciaire rol ten behoeve van opdrachtgevers. Daarnaast behoort het vormen en uitdragen van de huisvisie inzake beleggingen en het vertalen hiervan naar het beleggingsbeleid en de portefeuilleconstructie voor opdrachtgevers tot zijn aandachtsgebied. Verder is deze persoon verantwoordelijk voor de uitvoering van beleggingen binnen de verkregen mandaten en het voeren van de beleggingsadministratie. De directeur Vermogensbeheer is statutair bestuurder in de directies van Mn Services Fondsenbeheer B.V. en Mn Services Vermogensbeheer B.V.

- **Directeur Pensioenen & Verzekeren**

(sinds 1 maart 2019 Ralf Rikze)

De directeur Pensioenen & Verzekeringen (P&V) is verantwoordelijk voor zowel het beheer van als de advisering omtrent de pensioen- en verzekeringsadministratie van opdrachtgevers. Daarnaast is dit EC-lid verantwoordelijk voor het doorvoeren van de noodzakelijke veranderingen om een toekomstvaste pensioenadministratie te realiseren. Deze persoon bewaakt de contacten met de opdrachtgevers hieromtrent. Met ingang van 1 januari 2023 is de dienstverlening rond verzekeren en sociale regelingen overgedragen aan CoMetec en Achmea. Het lopende jaar (2023) zal de directeur P&V nog betrokken zijn bij de afwikkeling en nazorg van deze transitie. Deze ontwikkeling zal er echter (op termijn) toe leiden dat de portefeuille zal worden aangepast.

- **Directeur Informatievoorziening**

(sinds 1 april 2021 Toine Straathof)

De directeur Informatievoorziening (IV) is verantwoordelijk voor het leiden en besturen van de informatievoorziening door de voortbrenging en levering van adequate (toekomstvaste, robuuste, schaalbare) ICT-voorzieningen. De Directeur IV heeft ook een rol in de realisatie van een toekomstbestendige pensioenadministratie en draagt tevens verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op het bestuur en de algemene gang van zaken bij MN. Daarnaast is de RvC klankbord en adviseur voor het Executive Committee. Ook vervult de RvC de rol van werkgever voor de statutaire leden van het EC (de Raad van Bestuur). Bij de samenstelling van RvC en de samenstelling van de commissies is rekening gehouden met de expertise en ervaring van de verschillende commissarissen (zie hiertoe ook het Verslag van de Raad van Commissarissen).

11. Risicomanagement

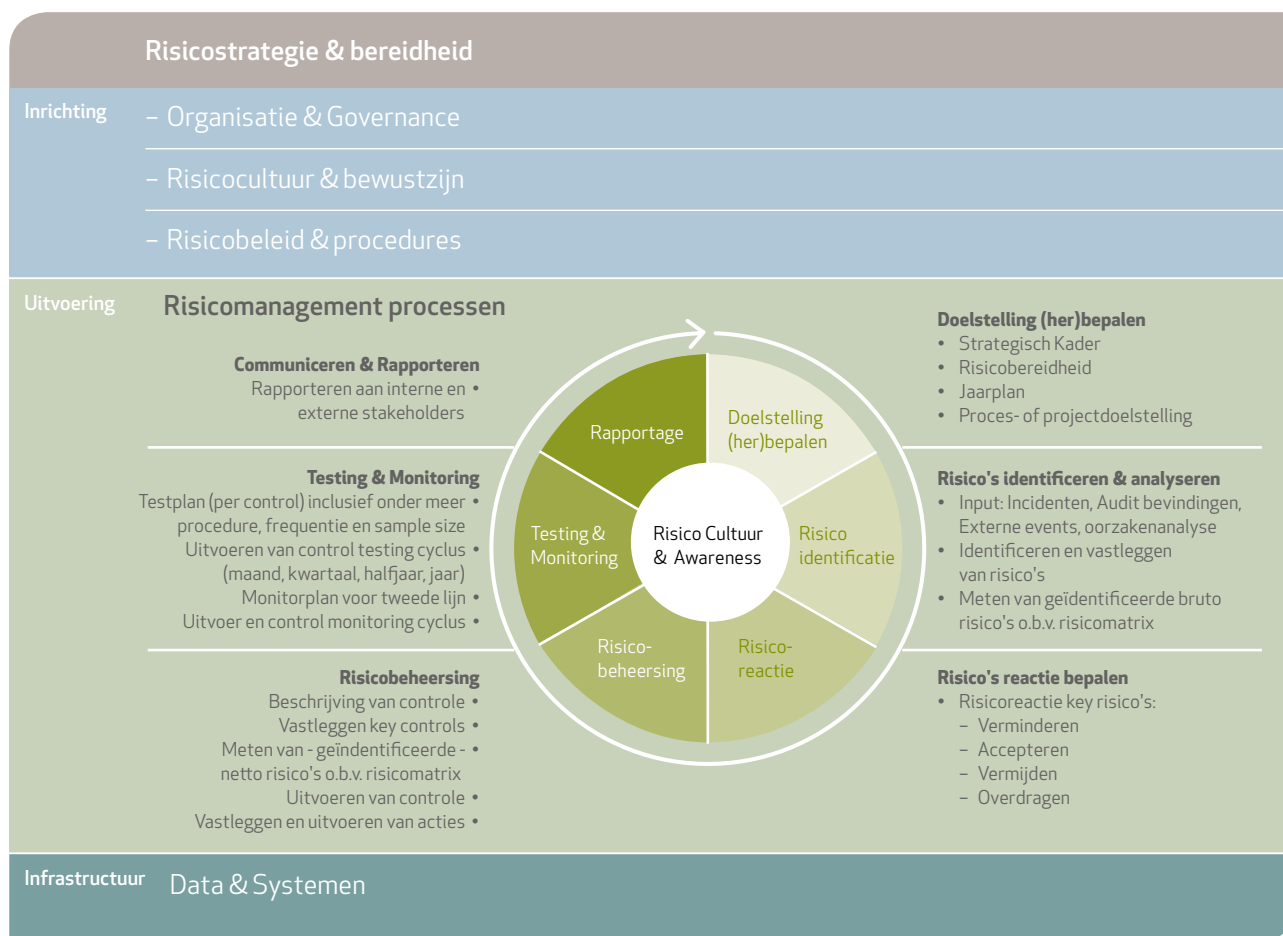
In 2022 heeft MN verdere stappen gezet in de professionalisering van het risicomanagement binnen de organisatie. Tevens is de aantoonbaarheid van de beheersing van risico's toegenomen. Het in 2020 gestarte verbeterprogramma Geïntegreerd Risico Implementatie Plan (GRIP) is afgerond en geborgd in de lijnorganisatie.

Risicomanagement raamwerk

Het nemen van risico's is een integraal onderdeel van de strategie en bedrijfsvoering van MN, gericht op het creëren en beschermen van (toegevoegde) waarde voor stakeholders. Jaarlijks bepaalt MN haar risicobereidheid die wordt vastgelegd in een zogenoemd risk appetite statement. De risicobereidheid geeft de bandbreedte aan waarbinnen MN bereid is risico's te nemen bij het realiseren van haar doelstellingen. MN kent over het algemeen een lage risicobereidheid.

Om de risico's in de bedrijfsvoering goed te kunnen beheersen, beschikt MN over een controleraamwerk waarin de belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen zijn opgenomen. De tweede lijn (afdeling Risk & Compliance) beoordeelt onafhankelijk of de

MN risicomanagement raamwerk

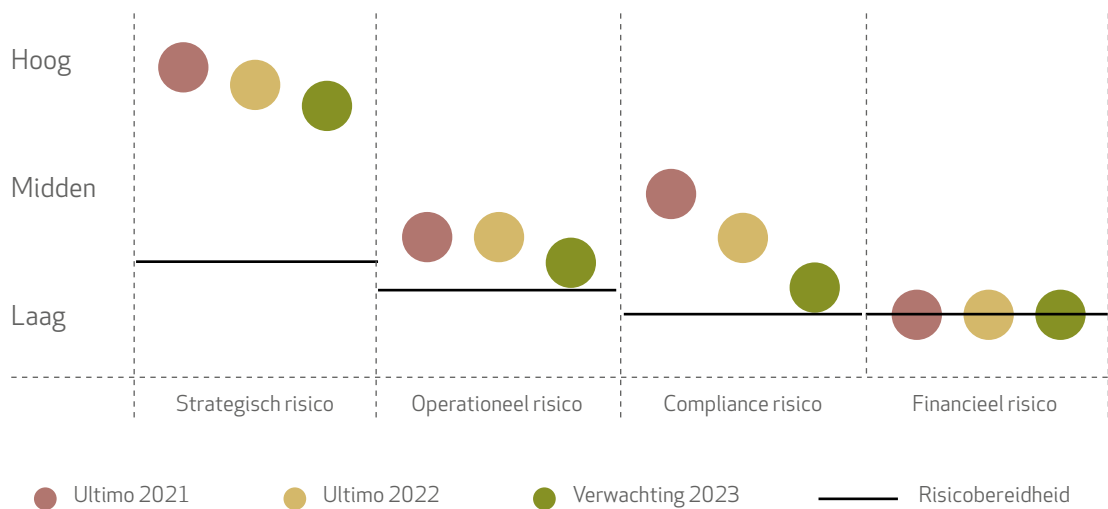
werking van de beheersmaatregelen effectief is. Het controleraamwerk is (deels) ook de basis voor de zogenoemde ISAE 3402 type II verklaring die door de externe accountant wordt afgegeven over de activiteiten van de MN-bedrijfsonderdelen Vermogensbeheer, Pensioenen en Verzekeringen (tot 1 januari 2023, per die datum zijn de verzekeringsactiviteiten van MN overgegaan naar de nieuwe uitvoerder CoMetec) inclusief de toepasselijke General IT Controls.

De risicomangementorganisatie van MN is ingericht volgens het 'Three Lines'-model. Alle rollen in dit model dragen gezamenlijk bij aan risicomangement oftewel het realiseren van de doelstellingen van MN en het creëren en beschermen van waarde.

MN beschikt over een structuur van risicocommissies waarin de beheersing van risico's wordt geadresseerd. Ieder bedrijfsonderdeel beschikt over een eigen risicocommissie onder voorzitterschap van de directeur van betreffend bedrijfsonderdeel, waarin het risicoprofiel van het bedrijfsonderdeel wordt behandeld. Ook op MN-groepsniveau is een risicocommissie ingericht, het zogenoemde Group Risk & Compliance Committee. Hierin wordt het totale risicoprofiel van MN geagendeerd.

Ontwikkelingen Risicoprofiel MN

Ontwikkeling risicoprofiel MN 2022 - 2023

In bovenstaande figuur is de ontwikkeling van het risicoprofiel van MN gedurende 2022 en de verwachting voor eind 2023 opgenomen:

- Gegeven de onzekerheid in de te maken keuzes binnen het nieuwe pensioenakkoord en de druk op de veranderagenda van MN, is het strategisch risicoprofiel hoog. Door de transitie van de verzekeringsactiviteiten eind 2022 is het risicoprofiel verbeterd. MN is in 2022 begonnen met de functionele inrichting van het IT-systeem MAP voor de pensioenadministratie. Dit programma (NPS-MAP) loopt op koers, waardoor het risicoprofiel ook al verbetert. Na de afronding van MAP zal dit leiden tot een verdere verbetering.
- Het operationeel risico is midden gedurende 2022 en onveranderd gebleven ten opzichte van 2021. De score betreft een gewogen gemiddelde van de onderliggende risicocategorieën.

Hierin is in 2022 een toename van IT-risico en een afname van personeelsrisico en modelrisico te zien. Door de introductie van de GRC-tooling (governance, risk en compliance) is MN beter in staat haar risico's te beheersen. Gedurende 2023 zullen noodzakelijke verbeteracties worden uitgevoerd wat betreft IT-risico, wat moet resulteren in een lager risicoprofiel van MN.

- Het compliance risico vertoont een dalende trend door de maatregelen die zijn genomen om het wetgevingsrisico te verminderen. De verdere aanscherping van de aantoonbaarheid van genomen maatregelen – ter waarborging van de naleving van wet- en regelgeving die van toepassing zijn op MN en haar opdrachtgevers – moet ertoe leiden dat MN in 2023 tegemoet komt aan het gewenste risicoprofiel.
- Het financieel risico van MN is laag. De kapitaalstructuur van MN is zo ingericht dat het weerstandsvermogen tenminste toereikend is voor de uitvoering van haar taken. De gesprekken over de kapitalisatie van MN inzake de vereisten van IFR/IFD zijn gevoerd met de aandeelhouders. Om te voldoen aan de kapitaalseis is het eigen vermogen in juni 2022 op peil gebracht.

Non financial risk management

GRIP

Gedurende 2022 zijn de resterende acties van het Geïntegreerde Risico Implementatie Plan (GRIP) afgerond en daarmee de volgende mijlpalen behaald:

- Implementatie van GRC-tooling waarmee de effectiviteit van de risicobeheersing van MN kan worden aangetoond en incident- en actiemanagement is geautomatiseerd.
- Vernieuwde risicorapportage die kwalitatief is verbeterd en beter leesbaar is, mede door het gebruik van dashboards.
- Verplichte e-learning voor alle medewerkers binnen MN waarin verschillende risico-gerelateerde onderwerpen worden geadresseerd zoals Informatiebeveiliging, privacy en de gedragscode.
- De risicovolwassenheid is op meerdere onderdelen naar het gewenste niveau gebracht. Resterende acties, met name wat betreft (een verdere ontwikkeling van) de risicocultuur, zijn structureel belegd in de organisatie.

Informatiebeveiliging

MN heeft gedurende 2022 de beheersing van de risico's ten aanzien van informatiebeveiliging verder verbeterd. Met het zogeheten IB Next programma is de volwassenheid op meerdere onderdelen van het raamwerk voor informatiebeveiliging toegenomen. Het IB Next programma wordt in 2023 voortgezet met als doel het volledige raamwerk in 2023 op het gewenste volwassenheidsniveau te brengen.

Pensioenvernieuwing

Er lopen verschillende trajecten in het kader van de pensioenvernieuwing, zowel bij de unit Pensioenen als bij Vermogensbeheer. De tweede lijn non-financial risk management is nauw betrokken bij de onderliggende projecten, waarbij risico-inventarisaties plaatsvinden en mitigerende maatregelen worden vastgesteld.

Compliance

In 2022 hebben zich bij MN geen significante incidenten voorgedaan op het gebied van compliance en integriteit. Wel is een aantal compliance onderwerpen onderhanden genomen, zoals hieronder omschreven.

Programma

Gedurende 2022 heeft MN een programma voor compliance opgezet met als doel (1) het verbeteren van de inrichting van een aantal compliance onderdelen, (2) het vergroten en borgen van de aantoonbaarheid van de beheersing van diverse compliance risico's en (3) het bevorderen van de volwassenheid van de eerste lijn.

Het programma kent vijf werkstromen:

- HR-compliance: hierbij wordt aandacht besteed aan zaken die een voornamelijk HR-gerelateerde component hebben. Zo zijn de gedragscode en onderliggende regelingen zoals de Regeling Ongewenste omgangsvormen en de Regeling Privé-beleggingstransacties volledig herzien en verbeterd.
- Marktmisbruik: de zogenoemde insider-populatie binnen MN is opnieuw geanalyseerd en gedefinieerd. Daarnaast zijn verbeteringen aangebracht in de beheersing van koersgevoelige informatie en het voorkomen van marktmanipulatie.
- Financial Economic Crime (FEC): een nieuw beleid op het gebied van FEC is tot stand gekomen. Tevens is aandacht besteed aan de inregeling van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet.
- Rapportages: de (aantoonbaarheid van) de volledigheid, juistheid en tijdigheid van wettelijk verplichte rapportages is sterk verbeterd.
- Productgovernance: gewerkt is aan de inrichting van de productgovernance binnen MN, waarbij onder meer de vereisten van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) zijn geïmplementeerd.

Het programma is aan het eind van het eerste kwartaal 2023 afgerond.

Toezichthouder

In 2022 heeft MN met zowel De Nederlandsche Bank (DNB) als met de Autoriteit Financiële Markten (AFM) regelmatig constructief overleg gevoerd. Om de toezichthouders verder inzicht te geven in ontwikkelingen binnen de unit Vermogensbeheer heeft MN informerende en verdiepende sessies georganiseerd.

Vanuit het toezicht gericht op de pensioenuitvoering door MN is in 2022 diverse malen overleg geweest met DNB over de status van en ontwikkelingen binnen het programma NPS-MAP en het lopende onderzoek door DNB naar de informatiebeveiliging bij zowel pensioenbeheer als vermogensbeheer binnen MN. In 2023 zal dit contact over deze onderwerpen worden gecontinueerd.

Tenslotte heeft DNB bevestigd dat MN invulling heeft gegeven aan het door DNB geconstateerde kapitaaltekort om te voldoen aan de vereiste solvabiliteitseis.

Nieuwe wetgeving

In 2023 zal MN de focus van compliance bij MN liggen op nieuwe wetgeving en de gevolgen daarvan voor MN zoals de Wet toekomst pensioenen (Wtp), Digital Operational Resilience Act (DORA, bedoeld om de weerbaarheid tegen dreigende cyberaanvallen in de financiële sector te verbeteren) en het pakket aan EU-wetgeving dat is gericht op het tegengaan van klimaatverandering (Europese Green Deal), waaronder de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Corporate Sustainable Reporting Directive (CSRD).

Financial Risk Management

MN's Financial Risk Management (FRM) monitort de beleggingsportefeuilles die MN beheert voor haar klanten op basis van een beoordeling van de kwartaal- en maandrapportages van MN Vermogensbeheer. FRM neemt daartoe onder andere deel aan het zogeheten Mandaat Acceptatie Committee en het Investment Committee.

Risico-opinies

FRM geeft jaarlijks, op basis van meer dan 100 risico-opinies, advies over onder andere de integratie van *environmental* -, *social* - en *governance* (ESG) factoren in beleggingsstrategieën, de verdere invulling van private equity investeringen en andere beleggingsvoorstellen zoals in onroerend goed en uitgiften van mandaten.

Modelrisico

Waar het jaar 2022 vanwege overloop uit 2021 nog startte met een achterstand op de validatiekalender, op basis waarvan modellen periodiek worden gevalideerd, is deze in het eerste kwartaal van 2022 ingelopen. In 2023 streeft MN naar een continue monitoring van het modelrisico door de modeleigenaren binnen MN.

ICLAAP

MN toetst periodiek of de huidige en toekomstige kapitaal- en liquiditeitsbuffers in verwachte en onverwachte scenario's adequaat zijn, conform de hiertoe vastgestelde normen vanuit bestaande wetgeving en eventuele additionele afspraken met de toezicht-houder. In het kader van prudentieel toezicht rapporteert MN jaarlijks aan DNB over haar solvabiliteit en liquiditeit. Conclusie uit het Internal Capital & Liquidity Adequacy Assessment Proces (ICLAAP) rapport over 2022 is dat MN over voldoende kapitaal en liquiditeit beschikt.

Michaël van Straalen

Hans van der Windt

Hanny Kemna

Jurgen Stegmann

Sandra Spek

12. Verslag van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op de Raad van Bestuur (RvB) en op de algemene gang van zaken bij MN. Daarnaast is de RvC klankbord en adviseur voor het Executive Committee (EC). Ook vervult de RvC de rol van werkgever voor de statutaire leden van het EC.

De RvC onderhoudt contacten met interne en externe stakeholders van MN om zich een goed beeld te kunnen vormen van de stand van zaken binnen de organisatie en de relevante zaken die spelen in de omgeving van MN.

Het jaar 2022

2022 stond in het teken van de grote transities die grotendeels reeds in 2021 speelden. De vernieuwing van de pensioenadministratie, de samenwerking met PGGM op dit onderdeel, de uitwerking en implementatie van het nieuwe pensioencontract, de werkzaamheden rondom de transitie Verzekeringen en de impact hiervan op de organisatie van MN zijn nauwlettend gevolgd door de RvC. De RvC heeft ook actief deelgenomen aan de dialoog met de aandeelhouders over de aanpassingen in de governance. Voorts heeft de RvC met regelmaat gesproken met de toezichthouders AFM en DNB, de opdrachtgevers, de aandeelhouders en de achterliggende sociale partners.

Met de sluiting van 2022 is ook de transitie van de verzekeringen en sociale regelingen voor de sociale partners in de Vakraad Metaal en Techniek, NV schade, WIA Metalelektro en Bovemij een feit. De RvC spreekt zijn waardering uit voor het goed laten verlopen van de transities richting alle betrokkenen, en de medewerkers van MN in het bijzonder.

De RvC heeft het traject rond de nieuwe pensioenadministratie nauwlettend gevolgd. In 2022 zijn stappen gezet rondom de transitie naar het ICT-systeem MAP en breder de samenwerking met PGGM. De RvC heeft kunnen constateren dat de geplande voortgang op de transitie van het ICT-systeem in belangrijke mate is behaald. Over de voortgang van het programma, en de borging daarvan, wordt regelmatig gesproken in zowel de Change-commissie als in de voltallige RvC. In het kader van de samenwerking tussen de uitvoerders heeft ook een aantal bijeenkomsten plaatsgevonden met de gezamenlijke Raden van Commissarissen van MN en PGGM.

Na het vertrek van PME als opdrachtgever voor pensioenbeheer en de overdracht van diens certificaten aan PMT, is in samenspraak tussen RvB, RvC en de aandeelhouders een nieuwe governance ingericht. Hierbij is gekozen voor rechtstreeks aandeelhouderschap voor zowel PMT als Bpf Koopvaardij (die reeds rechtstreeks aandelen hield). De RvC kijkt terug op constructief verlopen proces waarmee de benodigde vernieuwing van de governance van de onderneming gerealiseerd heeft kunnen worden.

Voorts laat de RvC zich goed informeren omtrent de voorbereiding op de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel, waarbij de RvC oog heeft voor waar dit traject raakt aan andere verandertrajecten. Binnen Vermogensbeheer worden stappen gezet richting de toekomst, die ook ten goede zullen komen aan het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast heeft de RvC kunnen constateren dat de tevredenheid over de dienstverlening door MN op peil blijft, bij Vermogensbeheer in het bijzonder.

De RvC heeft ook in 2022 een wervingsproces doorlopen. De tweede termijn van de heer Kortbeek liep af op 31 december 2022, waarmee een vacature in de RvC ontstond. Er is een geschikte kandidaat gevonden, die per 23 maart 2023 is benoemd.

Vergaderingen

In 2022 heeft de RvC acht keer vergaderd, waarvan zeven keer conform het aan het begin van het jaar vastgestelde schema. Bij nagenoeg alle vergaderingen was de voltallige RvC aanwezig. Waar dit niet het geval was, werd het quorum voor besluitvorming wel gehaald. Voorts is de RvC twee dagen met elkaar op zogenoemde heidagen geweest om een aantal (strategische) onderwerpen nader uit te diepen. Ook is voor de RvC een middag in het kader van Permanente Educatie georganiseerd, en heeft er een zelfevaluatie plaatsgevonden.

Gedurende het lopende jaar vindt, naast de reguliere vergaderingen, ook frequent aanvullend afstemming plaats tussen de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen.

Commissies

De RvC kent drie vaste commissies die de besluitvorming in de RvC voorbereiden. Deze commissies rapporteren aan de voltallige RvC. De Auditcommissie (1) bereidt besluitvorming voor op het gebied van financiële, audit- en risk onderwerpen. De Remuneratie- & Benoemingscommissie (2) buigt zich over beloning, (her)benoemingen en HRM-vraagstukken. Tot slot is er een Changecommissie (3), die is ingesteld om inzicht te krijgen in de status en voortgang van de verschillende verandertrajecten binnen MN. Alle commissies hebben een eigen reglement. De voorzitter van de commissie besluit over het aansluiten van gasten in de vergadering.

Samenstelling RvC 2022

Binnen de RvC is sprake van een evenwichtige verdeling van de zetels binnen de RvC tussen mannen en vrouwen (60% man en 40% vrouw). De leden van de Raad van Commissarissen zijn onafhankelijk in de zin van de Nederlandse Corporate Governance Code. Alle commissarissen hebben de Nederlandse nationaliteit.

Bij de samenstelling van de RvC en de samenstelling van de commissies, is rekening gehouden met de expertise en ervaring van de verschillende commissarissen. Hierbij heeft de AFM-competentiematrix als uitgangspunt gediend. In bijlage I zijn de meer uitgebreide personalia en overige functies van de commissarissen opgenomen.

Mevrouw drs. Hanny Kemna (1960)

*Termijn loopt af per 31 december 2023,
tweede termijn; niet herbenoembaar*

- Voorzitter RvC en lid Remuneratie- & Benoemingscommissie.

Mevrouw drs. Sandra Spek (1971)

*Termijn loopt af per 31 december 2023,
tweede termijn; niet herbenoembaar*

- Lid RvC en voorzitter Auditcommissie.

De heer drs. Michaël Kortbeek (1951)

*Tweede termijn per 31 december 2022 geëindigd.
Per die datum teruggetreden als Lid van de RvC*

- Lid RvC en voorzitter Remuneratie- & Benoemingscommissie.

De heer mr. Jurgen Stegmann (1960)

*Per 1 januari 2023 herbenoemd voor vier jaar tot en met 31 december 2026,
tweede termijn; niet herbenoembaar*

- Lid RvC, voorzitter Changecommissie en lid Auditcommissie

De heer Hans van der Windt (1953)

*Termijn loopt af per 31 december 2023,
eerste termijn; herbenoembaar voor tweede termijn*

- Lid RvC en lid Changecommissie

De heer Michaël van Straalen (1956)

*Termijn loopt vanaf 23 maart 2023 en loopt af per 23 maart 2027,
eerste termijn; herbenoembaar voor tweede termijn*

- Lid RvC en voorzitter Remuneratie & Benoemingscommissie

Auditcommissie

De auditcommissie bestond in 2022 uit Sandra Spek (voorzitter) en Jurgen Stegmann en heeft vijf keer vergaderd. De auditcommissie houdt toezicht op de integriteit en de kwaliteit van de financiële verslaggeving van MN en op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. Naast de Raad van Bestuur zijn de externe accountant, de directeur Vermogensbeheer en de directeurs Risk & Compliance en Internal Audit tijdens de vergaderingen aanwezig. Tijdens de commissievergaderingen in 2022 zijn, naast de financiële aspecten van de bovengenoemde onderwerpen, de volgende zaken aan de orde geweest:

- alle documenten rondom de totstandkoming van de jaarrekening en het jaarverslag over 2021 (inclusief de managementletter, het controleplan van de externe accountant en het accountantsverslag);
- de kwartaalprognoses van het resultaat van MN en de stand van zaken rondom de (financiële) doelstellingen in het jaarplan;
- de periodieke rapportages vanuit de afdelingen Internal Audit en Risk & Compliance. De acties op de bevindingen werden bijgehouden en waar nodig bijgestuurd;
- de ontwikkelingen en voortgang op het terrein van informatiebeveiliging;
- de jaarlijkse frauderapportage;

- de kapitalisatie van de groep;
- het jaarplan en het budget 2023 voor MN;
- de ontwikkelingen binnen Vermogensbeheer, meer in het bijzonder het Business Transformation Plan;
- de voortgang op en afronding van het programma voor versterking van het risicomanagement binnen MN (GRIP);
- de contacten met de toezichthouders AFM en DNB;
- de ontwikkeling van de voor MN relevante wet- en regelgeving.

Remuneratie- & Benoemingscommissie (R&B)

De commissarissen Michaël Kortbeek (voorzitter) en Hanny Kemna vormden in 2022 de R&B-commissie. In de vergaderingen sloot - naast de leden van de RvB - de directeur HR aan.

De commissie kwam in 2022 vijf keer in vergadering bijeen. Daarnaast was er diverse malen overleg over de beoordelings- en voortgangsgesprekken en de werving van een nieuw lid van de RvC. Tijdens de vergaderingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- het voorbereiden en voeren van beoordelingsgesprekken over 2021 met de statutaire leden van het EC en van voortgangsgesprekken met de overige leden van het EC;
- de voorbereiding en voortgang van het proces voor de werving van een nieuw lid van de Raad van Commissarissen van Mn Services N.V.;
- het monitoren van de stand van zaken van de prestatiecriteria voor het EC over 2022 gedurende het jaar;
- de impact van covid-19 op de medewerkers, hun welzijn, en de organisatie;
- de aanpassingen in de gedragscode en aanpalende regelingen, waaronder de regeling privé-beleggingstransacties en de klachtenregeling voor ongewenst gedrag op het werk;
- de onderhandelingen rondom een cao voor MN;
- aanpassingen in het beloningsbeleid naar aanleiding van wetgeving, en meer in het bijzonder genderneutraal belonen;
- aanpassingen in het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur;
- brede diversiteit binnen de organisatie van MN en het beleid daarover;
- de ambities en doelen van de organisatie met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- de commissie heeft zich tot slot laten informeren over het Pensioenfonds MN.

De voorzitter van de R&B-commissie heeft contact onderhouden met (het dagelijks bestuur van) de ondernemingsraad. Daarnaast heeft de voorzitter van de R&B commissie overleg gevoerd met de vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen.

Heidagen en Permanente Educatie

De Raad van Commissarissen heeft in april een heisessie gehouden over twee dagen, waarbij aandacht is besteed aan een aantal (strategische) onderwerpen. Zo is er stilgestaan bij de toekomstige organisatie van MN, en meer in het bijzonder de governance van de organisatie. Voorts is uitgebreid gesproken over de ontwikkelingen binnen Vermogensbeheer richting de toekomst, en meer in het bijzonder het Business Transformation Plan, alsmede NPS.

Op 9 november 2021 heeft de RvC met de EC een bijeenkomst gehad in het kader van de Permanente Educatie. Er is tijdens deze sessie uitgebreid stilgestaan bij het pensioenakkoord. Op 17 november heeft een zelfevaluatie van de RvC plaatsgevonden in het bijzijn van een externe begeleider. Aan deze sessie zal in de eerste helft van 2023 vervolg worden gegeven.

Contact met de stakeholders en externe toezichthouders

Ook gedurende 2022 was er veelvuldig contact tussen de RvC en de interne en externe stakeholders van MN, zoals de Ondernemingsraad, de aandeelhouders, opdrachtgevers en de sociale partners. De voorzitter en een lid van de RvC hebben regelmatig contact gehad met de externe toezichthouders AFM en DNB over de algemene stand van zaken binnen de onderneming.

Evenals in voorgaande jaren was de voorzitter van de RvC als toehoorder aanwezig bij de vergaderingen van de Stichting Administratiekantoor MN en was de voltallige RvC aanwezig bij de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders.

Aanvullend op de contacten die de voorzitter van de R&B commissie onderhoudt met de Ondernemingsraad, heeft een zogenaamd artikel-24-overleg plaatsgevonden met de OR waarvoor, naast de bestuurder, tevens de gehele RvC was uitgenodigd. In de toekomst zal vaker een artikel-24 overleg in deze setting worden gehouden.

Beloning RvC

Voor de werkzaamheden ontvangen de commissarissen een vergoeding. De vergoeding van de commissarissen wordt periodiek geïndexeerd in lijn met de cao voor de Metaal & Techniek. De vergoedingen over het jaar 2022 waren als volgt:

Voorzitter RvC	€ 36.272,96
Lid RvC	€ 25.542,47
Lid Auditcommissie	€ 8.063,54
Lid Changecommissie	€ 6.031,96
Lid Remuneratie & Benoemingscommissie	€ 6.031,96

Vooruitblik 2023

In 2023 blijft de vernieuwing van de pensioenadministratie, zoals deze met PGGM wordt vormgegeven, een belangrijk dossier waarop de RvC actief toezicht zal houden. Hierover zal met alle relevante stakeholders worden gesproken, waaronder het EC, de toezichthouders, opdrachtgevers en aandeelhouders.

De voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel is een tweede onderwerp dat door de RvC nauwlettend gevolgd zal worden. Dit betreft een belangrijke transitie met potentieel een grote impact op de bedrijfsvoering van MN: het heeft samenhang met de vernieuwing van de pensioenadministratie en raakt de dienstverlening op zowel het gebied van de pensioenadministratie als dat van vermogensbeheer.

Voorts zal de RvC aandacht hebben voor de voorbereidingen richting de nieuwe vereisten op het gebied van corporate governance en jaarverslaglegging, specifiek op de terreinen duurzaamheid en informatiebeveiliging.

De RvC blijft toezien op mondiale ontwikkelingen en de mogelijke impact daarvan op MN en haar opdrachtgevers. Hierbij is niet alleen aandacht voor de interne organisatie, de continuïteit van dienstverlening aan de opdrachtgevers en de ontwikkelingen op de financiële markten, maar ook voor het welzijn van alle medewerkers en de onboarding van nieuwe medewerkers.

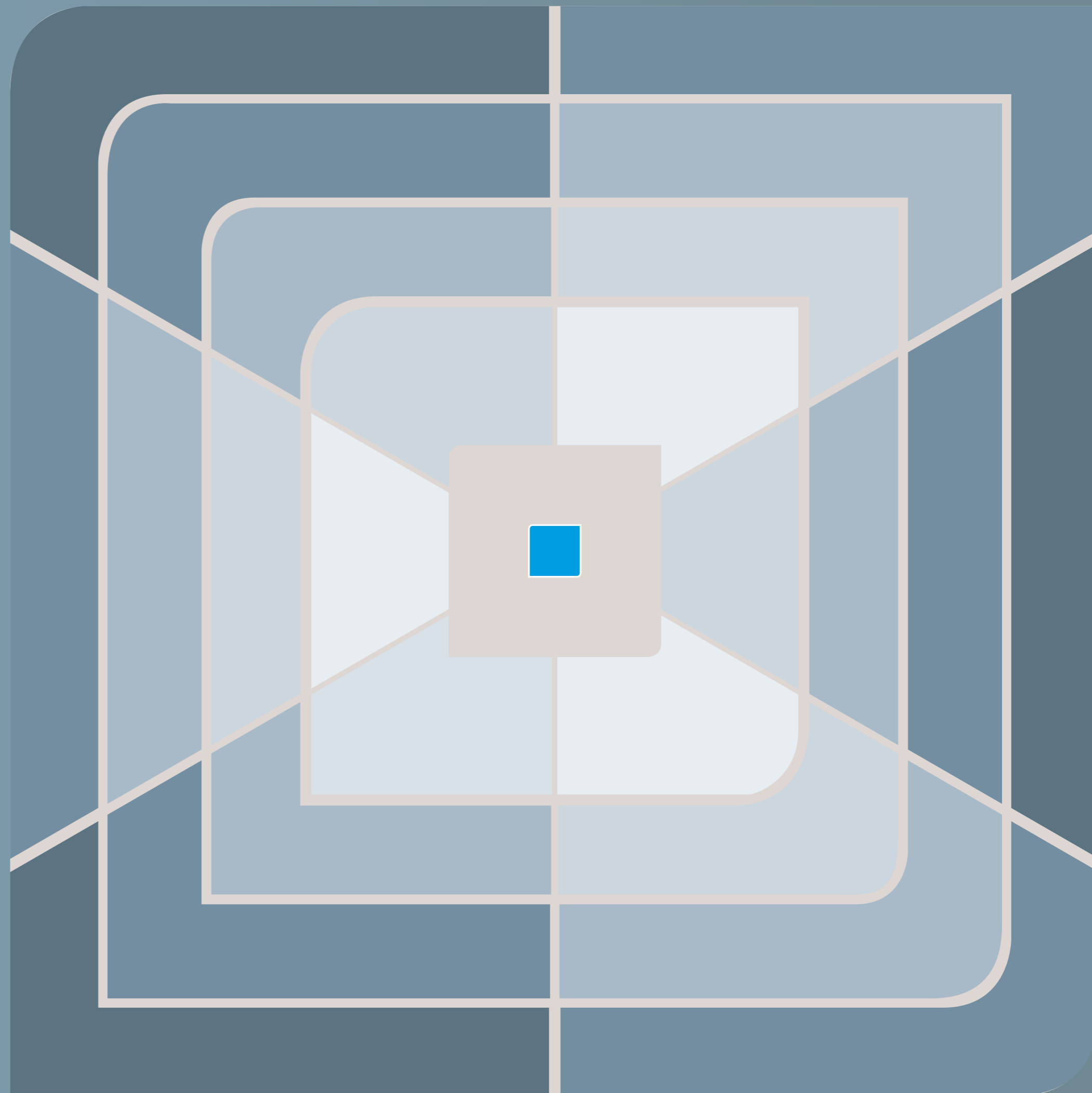
De RvC hecht aan goede relaties met de opdrachtgevers, aandeelhouders, ondernemingsraad en andere stakeholders en wil ook komend jaar verder investeren in deze relaties.

Jaarrekening

- 13.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2022 57
- 13.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2022 59
- 13.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022 60
- 13.4 Grondslagen voor de financiële verslaggeving van de geconsolideerde jaarrekening 62

- 13.5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2022 73
- 13.6 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2022 86
- 13.7 Enkelvoudige balans per 31 december 2022 93
- 13.8 Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2022 95
- 13.9 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening 96
- 13.10 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2022 97
- 13.11 Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2022 103

- 13.12 Overige gegevens 105
 - Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming 105
 - Structuurregime 105

13.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2022 voor resultaatbestemming

Activa	31 december 2022	31 december 2021
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste activa		
Immateriële vaste activa (1)		
Software	3.812	3.646
Materiële vaste activa (2)		
Inventarissen	2.307	2.651
Andere vaste bedrijfsmiddelen	762	1.323
	3.069	3.974
Financiële vaste activa (3)		
Vorderingen latente belastingen (4)	574	610
Overige effecten (5)	23	23
	597	633
Totaal vaste activa	7.478	8.253
Vlottende activa		
Vorderingen		
Opdrachtgevers (6)	10.003	10.124
Vorderingen op MN-beleggingsfondsen (7)	525	724
Belastingen en overige sociale premies (8)	3.211	3.689
Overige vorderingen en overlopende activa (9)	7.408	6.452
	21.147	20.989
Liquide middelen (10)		
Banktegoeden	73.810	67.233
Gelden van derden	16.322	6.781
	90.132	74.014
Totaal vlottende activa	111.279	95.003
Totaal	118.757	103.256

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

Passiva	31 december 2022 x € 1.000	31 december 2021 x € 1.000
Groepsvermogen (11)	48.932	41.750
Vorzieningen (12)		
Reorganisatievoorziening	-	3.841
Overige voorzieningen	582	910
	582	4.751
Langlopende schulden		
Overige langlopende schulden (13)	4.060	4.901
	4.060	4.901
Kortlopende schulden		
Schulden aan banken (14)	16.611	12.210
Schulden aan leveranciers	4.535	3.454
Belastingen en overige sociale premies (15)	3.240	6.523
Schulden ter zake van pensioenen	17	26
Overige schulden en overlopende passiva (16)	24.458	22.860
Af te dragen gelden derden (17)	16.322	6.781
	65.183	51.854
Totaal	118.757	103.256

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

13.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2022

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Netto-omzet (18)	181.655	190.624
Overige opbrengsten (19)	1.314	2.095
Som der bedrijfsopbrengsten	182.969	192.719
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten (20)	45.405	42.381
Personeelskosten (21)	90.923	97.561
Afschrijvingen (1, 2)	2.449	2.570
Bijzondere waardeverminderingen (22)	5.474	4.777
Overige bedrijfskosten (23)	42.110	36.481
Som der bedrijfslasten	186.361	183.770
Bedrijfsresultaat	-3.392	8.949
Aandeel in resultaat van niet-geconsolideerde ondernemingen waarin wordt deelgenomen (24)	-13	372
Rentelasten en soortgelijke kosten (25)	-518	-605
Resultaat voor belastingen	-3.923	8.716
Belastingen (26)	1.104	-2.285
Resultaat na belastingen	-2.819	6.431

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de winst- en verliesrekening.

13.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	-3.392	8.949
Aanpassingen voor		
Afschrijvingen (1, 2)	2.449	2.570
Bijzondere waardeverminderingen (22)	5.474	4.777
Mutatie voorzieningen (12)	-4.169	2.419
	3.754	9.766
Verandering in werkkapitaal		
Vorderingen op opdrachtgevers (6)	122	-7.442
Overige vorderingen en overlopende activa (9)	-757	217
Overige schulden en overlopende passiva (16)	1.328	-16.586
	693	-23.811
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.055	-5.096
Dividend uit deelnemingen (3)	-	643
Betaalde interest (25)	-534	-599
Belastingen (26)	-1.665	-1.089
	-2.199	-1.045
Kasstroom uit operationele activiteiten	-1.144	-6.141
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings immateriële vaste activa (1)	-6.338	-6.286
Investerings materiële vaste activa (2)	-342	-1.152
Desinvesteringen immateriële vaste activa (1)	-	21
Desinvesteringen materiële vaste activa (2)	-	-
Desinvesteringen financiële vaste activa (3)	-	591
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-6.680	-6.826

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans en de winst- en verliesrekening.

13.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Agioreserve	10.000	-
Ontvangst van langlopende leningen (13)	-	-
Aflossing lening u/g (13)	-	-
Betaald dividend (13)	-	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	10.000	-
Mutatie geldmiddelen	2.176	-12.967
Verloop mutatie geldmiddelen		
Stand per begin boekjaar	55.023	67.990
Mutaties in boekjaar	2.176	-12.967
Stand per einde boekjaar	57.199	55.023
De liquide middelen worden als volgt gespecificeerd:		
Banktegoeden	73.810	67.233
Af: schulden aan banken	16.611	12.210
Liquide middelen per einde boekjaar	57.199	55.023

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans en winst- en verliesrekening.

13.4 Grondslagen voor de financiële verslaggeving van de geconsolideerde jaarrekening

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

MN is feitelijk en statutair gevestigd op Prinses Beatrixlaan 15, 2595 AK te Den Haag en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 27191631.

Algemene toelichting

Belangrijkste activiteiten van rechtspersoon

De activiteiten van Mn Services N.V., handelend onder de naam MN, bestaan uit het verzorgen van de uitvoering van pensioenregelingen, het voeren van vermogensbeheer ten behoeve van opdrachtgevers en uitvoering van sociale regelingen en dienstverlening met betrekking tot de WIA-verzekeringen in de Metaal & Technieksector. Tot en met 31-12-2022 voerde MN sociale regelingen en dienstverlening met betrekking tot de WIA-verzekeringen uit maar deze activiteiten zijn per 1-1-2023 overgedragen aan CoMetec.

MN maakt onderdeel uit van een groep, waarvan Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT) te Den Haag het groepshoofd is. De geconsolideerde jaarrekening is op de website van PMT in te zien.

Per 31 december 2022 bezit PMT 95% van het aandelenkapitaal. Voorheen was PMT certificaathouder en was 95% van het aandelenkapitaal in bezit van Stichting MN Administratiekantoor. De certificering is beëindigd en Stichting MN Administratiekantoor is geliquideerd.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van MN is voornamelijk afhankelijk van de verbintenissen met de belangrijkste aandeelhouders van MN (PMT en BpfK), waarbij beiden tevens opdrachtgever en aandeelhouder zijn. MN is voor de financiering van de kosten van uitvoering van de Wet Toekomst Pensionen (WTP) ten dele afhankelijk van de medewerking van de aandeelhouders. Hierover is in grote lijnen reeds overeenstemming bereikt met PMT. De verwachting is dat in 2023 de WTP door de Tweede Kamer zal worden aangenomen.

De ontvlechting uit MN van de uitvoering van de sociale regelingen en WIA-verzekeringen in de Metaal & Techniek en de onderbrenging daarvan in een nieuw bedrijf onder de naam CoMetec is vanaf 1-1-2023 een feit. MN heeft vorig jaar al maatregelen genomen ter verlaging van de kosten, noodzakelijk om de derving van de pensioenomzet als gevolg van vertrek van PME (vorig jaar) en vertrek CoMetec, op te vangen. Daarnaast is een deel van het personeel door CoMetec overgenomen. CoMetec zal gebruik blijven maken van de dienstverlening op het gebied van vermogensbeheer.

In geval van behoefte aan liquiditeit kan MN gebruikmaken van de bestaande kredietfaciliteit bij PMT en BpfK van € 21 miljoen.

MN voldoet aan de door de wetgeving en DNB voorgeschreven kapitaalvereisten. MN heeft per 31 december 2022 een eigen vermogen van € 48,9 miljoen. Het TIER 1 kapitaal van MN bedraagt per 31 december 2022 € 47,0 miljoen. Dit kapitaal is voldoende ter dekking van het vereiste kapitaal op basis van het vaste-kostenvereiste. Voor nadere toelichting, zie bijlage IV Openbaarmakingseisen IFR.

Consolidatie

Consolidatiegrondslagen

In de geconsolideerde jaarrekening van MN zijn de volgende gegevens verwerkt van MN en de maatschappijen waarover MN overwegende zeggenschap kan uitoefenen. De jaarrekeningen van de entiteiten, opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening, zijn opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van MN.

In de geconsolideerde jaarrekening van MN zijn opgenomen de financiële gegevens van:

- Mn Services Vermogensbeheer B.V., handelend onder de naam MN Vermogensbeheer, statutair en feitelijk gevestigd te 's-Gravenhage (100%).
- Mn Services Fondsenbeheer B.V., handelend onder de naam MN Fondsenbeheer, statutair en feitelijk gevestigd te 's-Gravenhage (100%).

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen zijn volledig in de consolidatie opgenomen, onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties.

Transacties met verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Sleutelfunctionarissen in het management van MN en hun nauwe verwanten worden eveneens als verbonden partij beschouwd.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hierbij worden toegelicht de aard en de omvang van de transactie en wordt andere informatie verstrekt die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening vormt de leiding van MN zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 362 lid 1, Boek 2 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

De volgende posten bevatten schattingen:

- Immateriële vaste activa
- Materiële vaste activa
- Vorderingen opdrachtgevers
- Belastingen en sociale premies
- Voorzieningen
- Personeelskosten
- Afschrijvingen
- Bijzondere waardeverminderingen
- Overige bedrijfskosten

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De presentatie van deze jaarrekening is in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de reële waarde, gewoonlijk de verkrijgingsprijs.

Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar. In de balans, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Stelselwijzigingen

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Omrekening van vreemde valuta

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van MN.

Omrekening van vreemde valuta voor de balans

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

Omrekening van vreemde valuta voor de winst- en verliesrekening

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Leases

Operationele leases

MN heeft leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing.

Leasebetalingen worden, op lineaire basis, onafhankelijk van het gebruik, verwerkt in de geconsolideerde winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Opbrengsten uit verhuur van de Zilveren Toren worden, exclusief vergoeding voor dienstverlening zoals verzekering en onderhoud, op tijdsevenredige basis verwerkt over de leaseperiode.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen, wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting onder de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de toelichting per balanspost.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, onder aftrek van lineaire afschrijvingen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Uitgaven voor het ontwikkelen van software worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project economische voordelen zal behalen en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Kosten van onderzoek worden rechtstreeks verwerkt in de winst- en verliesrekening terwijl kosten van ontwikkeling indirect via de afschrijvingen in de winst- en verliesrekening worden verantwoord.

Voor de boekwaarde van zelfvervaardigde immateriële vaste activa wordt een wettelijke-reserve gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden, tenzij anders aangegeven, gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). De invloed van betekenis wordt verondersteld wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover MN in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Vorderingen latente belastingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderinggrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

Sinds 1 januari 2022 zijn verliezen onbeperkt in de tijd voorwaarts te verrekenen. Er geldt echter voor zowel de achterwaartse als de voorwaartse verliesverrekening een beperking van het bedrag dat jaarlijks mag worden verrekend. Tot een belastbare winst van € 1,0 miljoen kan het bedrag volledig worden verrekend met verliezen. Indien de belastbare winst hoger is dan € 1,0 miljoen, dan kan het meerdere voor 50% worden verrekend met verliezen.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Effecten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en zijn voor waardering na eerste verwerking onder te verdelen in effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille en effecten die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, zijnde eigen-vermogensinstrumenten of obligaties.

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden, na eerste verwerking, gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Effecten die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden, na eerste verwerking, gewaardeerd tegen kostprijs. Bijzondere waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

MN beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige nettokasstromen bij voortgezet gebruik van het actief of de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt. De disconteringsvoet waartegen de kasstromen contant worden gemaakt betreft de actuele markttrente, verhoogd met een opslag voor de specifieke risico's voor de kasstroomgenererende eenheid.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de bijzondere waardevermindering (ten dele) teruggedraaid en de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt MN op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt MN de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst- en verliesrekening.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De vordering belasting betreft de vordering als gevolg van verrekening van het verlies over boekjaar 2022 met de winst van 2021.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan een jaar. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voorzover niet anders vermeld, staan de liquide middelen ter vrije beschikking van MN.

In de liquide middelen is een bedrag 'gelden derden' begrepen waarvoor onder kortlopende schulden een even groot bedrag 'af te dragen gelden van derden' is opgenomen. Deze gelden staan niet ter vrije beschikking.

Groepsvermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven, die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en de verliezen af te wikkelen, tenzij de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt, maximaal een jaar betreft en/of het effect van de tijds waarde van het geld niet materieel is. In dat geval wordt de voorziening gewaardeerd tegen nominale waarde.

De disconteringsvoet waartegen contant wordt gemaakt, betreft de marktrente per balansdatum van een hoogwaardige bedrijfsobligatie.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Indien geen sprake is van (dis)agio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de geconsolideerde winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar verleende diensten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen.

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden resultaten verantwoord die samenhangen met de levering van goederen of diensten die niet karakteristiek zijn voor de bedrijfsactiviteiten van MN. Deze opbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst. De overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit opbrengsten uit incasso opbrengsten en huuropbrengsten.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Onder kosten uitbesteed werk en andere externe kosten worden alle kosten verstaan betrekking hebbend op de inhuur van derden die ten laste van het verslagjaar komen.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenlasten

MN heeft per 1 januari 2022 de aan haar personeelsleden gedane pensioentoezeggingen ondergebracht bij PMT. Het ondernemingspensioenfonds MN is per 1 januari 2022 inactief. Op 1 december 2022 heeft de collectieve waardeoverdracht plaatsgevonden. Hierbij is sprake van een CDC (Collective Defined Contribution)-regeling.

Het pensioenreglement gaat uit van een pensioenopbouw op basis van een zogenaamde middelloonregeling. Het bestuur beslist jaarlijks over de toeslag op de pensioenrechten en aanspraken. De toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

De pensioenregeling wordt verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. Op basis van de inhoud van de met PMT gesloten financieringsovereenkomst en de inhoud van het pensioenreglement kan worden geconcludeerd dat MN geen verplichting heeft tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds dan wel recht heeft op een premiekorting in het geval van een overschot. Naast de premiebetalingen bestaan er geen andere verplichtingen.

De pensioenverplichtingen betreffen de verplichtingen die voortvloeien uit de uitvoeringsovereenkomst tussen MN en het pensioenfonds. Verplichtingen ten aanzien van bijdragen aan de pensioenregeling worden als last in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode waarop deze betrekking hebben.

Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden vanaf het moment dat het actief gereed is voor ingebruikname afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. De afschrijving wordt gebaseerd op de geschatte economische levensduur en berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgings-prijs, rekening houdend met een eventuele waarde.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Aandeel in resultaat van onderneming waarin wordt deelgenomen

Het resultaat op deelnemingen betreft het aandeel van MN in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelneming.

Rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Belastingen over het resultaat

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de geconsolideerde winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Er wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Risicobeheersing

Inleiding

MN heeft door de aard van de activiteiten te maken met een verscheidenheid aan risico's waaronder de volgende financiële risico's: concentratierisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en het marktrisico.

▪ *Concentratierisico*

Het concentratierisico houdt verband met het risico dat MN loopt om een groot deel van haar omzet te verliezen, gezien de afhankelijkheid van een beperkt aantal opdrachtgevers. De grootste opdrachtgever (PMT) droeg in 2022 voor ruim 59% bij aan de omzet van MN. PME heeft met ingang van 1 januari 2022 de dienstverlening voor pensioenbeheer opgezegd. Per 1 januari 2022 is de dienstverlening aan Bovemij beëindigd. De administratieve uitvoering van de sociale regelingen is per 1 januari 2023 ontvlochten uit MN. Eveneens is de dienstverlening aan het Bpf Loodswezen per 31 december 2022 beëindigd. Hierdoor neemt het concentratie-risico marginaal (60%) toe.

▪ *Kredietrisico*

Het kredietrisico wordt gedefinieerd als het risico dat tegenpartijen niet aan de contractuele verplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt door MN als gering beschouwd, gezien de kwaliteit van de debiteuren (debiteuren zijn hoofdzakelijk pensioenfondsen en verzekeraars met een lage default- of faillissementskans). De liquide middelen staan uit bij banken en geldmarktfondsen met een rating ruim boven het minimum van een investment grade rating. Het kredietrisico hierop wordt als laag gezien, ook hier is sprake van een lage default- of faillissementskans. Daarnaast zijn de in rekening gebrachte fees van MN in verhouding tot de totale geldstromen van de pensioenfondsen niet materieel.

De ratings van de banken zijn als volgt:

Bank	Rating	Credit rating agency
ING	A+	Standard & Poor's
Rabobank	A+	Standard & Poor's
Goldman Sachs	Aaa (betreft geldmarktfonds)	Moody's
JP Morgan	Aaa (betreft geldmarktfonds)	Moody's

Van de liquide middelen staat per balansdatum 82% uit bij ING, 7% bij de Rabobank, 7% bij JP Morgan en 4% bij Goldman Sachs.

Per 31 december 2022 bedraagt het saldo van de liquide middelen € 57,2 miljoen (per 31 december 2021 € 55,0 miljoen). Per 31 december 2022 bedraagt de post debiteuren € 10,0 miljoen (per 31 december 2021 € 8,0 miljoen).

▪ *Liquiditeitsrisico*

Liquiditeitsrisico is het risico dat het volume en de timing van de kasstromen binnen een jaar niet op een adequate wijze zijn gematcht waarbij een tekort aan liquide middelen niet (eenvoudig) kan worden gecompenseerd. MN heeft een minimale liquiditeitseis van € 15,2 miljoen. De huidige stand van liquiditeiten is boven deze minimale buffer. Voor 2023 is de verwachting dat MN boven deze buffer zal blijven.

MN beschikt over een kredietfaciliteit van € 21 miljoen die is verstrekt door PMT en BpfK. Deze kredietfaciliteit is per 9 december 2019 ingegaan voor een periode van vijf jaar. Voor deze kredietfaciliteit geldt dat over het niet opgenomen deel een bereidstellingsprovisie verschuldigd is ter grootte van 50 basispunten. Ten behoeve van deze faciliteit is geen zekerheid gesteld.

▪ *Marktrisico*

Marktrisico omvat drie soorten risico's: valutarisico, prijsrisico en renterisico.

- a. *Valutarisico*: Dit betreft het risico als gevolg van posities in vreemde valuta die ontstaan door onvoldoende afstemming tussen in vreemde valuta luidende activa en passiva, dan wel door toekomstige transacties in vreemde valuta. MN opereert alleen in Nederland. Er zijn per jaareinde geen materiële posities in vreemde valuta.
- b. *Prijsrisico*: Dit betreft het risico dat de waarde van activa en verplichtingen zal schommelen als gevolg van veranderingen in marktprijzen (denk aan beleggingen). Het prijsrisico voor MN is laag omdat MN alleen beleggingstransacties verricht voor rekening en risico van professionele beleggers. MN verricht geen beleggingstransacties voor eigen rekening en de beleggingstransacties van de opdrachtgevers lopen niet via de balans van MN. Wel kunnen wijzigingen in marktprijzen een beperkt effect hebben op de stand van het belegd vermogen als basis voor de omzetberekening voor de dienstverlening van MN op het gebied van vermogensbeheer.
- c. *Renterisico*: Dit wordt onderverdeeld in reëlewaarderenterisico en kasstroomrenterisico. Het eerste is het risico dat de waarde van een post fluctueert als gevolg van wijzigingen in de hoogte van de marktrente. Het kasstroomrenterisico is het risico dat de toekomstige kasstromen veranderen als gevolg van de marktrente. Zowel het reëlewaarderenterisico als het kasstroomrenterisico is nihil.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit tegoeden op bankrekeningen en schulden aan banken.

Onder de investeringen in immateriële en materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2022 betalingen zijn verricht.

Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en vennootschapsbelasting zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

13.5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2022

Activa

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen de kosten van software en de kosten van ontwikkeling van zelf ontwikkelde software (werkgeversportalen, werknemersportalen, nieuw pensioenstelsel en vermogensbeheersystemen), inclusief intern gemaakte uren die kunnen worden toegerekend aan het actief.

De mutaties in immateriële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	Software- pakketten	Zelf- ontwikkelde software	Zelf- ontwikkelde software in ontwikkeling	Software- pakketten in ontwikkeling	2022 Totaal	2021 Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari						
Aanschafwaarde	48.209	26.303	7.734	1.897	84.143	78.182
Cumulatieve waardevermindering	-9.825	-6.105	-6.668	-	-22.598	-18.394
Cumulatieve afschrijvingen	-37.703	-20.197	-	-	-57.900	-56.595
Boekwaarde per 1 januari	681	-	1.066	1.897	3.646	3.193
Mutaties						
Investerings	130	-	6.121	701	6.952	6.566
Gereedgekomen	2.486	1.714	-1.714	-2.486	-	-
Afschrijvingen	-827	-373	-	-	-1.200	-1.315
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-5.474	-	-5.474	-4.777
Desinvesteringen aanschafwaarde	-	-	-	-112	-112	-30
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	9
Saldo mutaties	1.789	1.341	-1.066	-1.897	166	453
Stand per 31 december						
Aanschaffingswaarde	50.825	28.016	12.142	-	90.983	84.143
Cumulatieve waardevermindering	-9.825	-6.105	-12.142	-	-28.072	-22.598
Cumulatieve afschrijvingen	-38.530	-20.570	-	-	-59.100	-57.900
Boekwaarde per 31 december	2.471	1.341	-	-	3.812	3.646

Om in te spelen op de ontwikkelingen in de assetmanagementsector worden bij Vermogensbeheer conform het Business Transformation Plan (BTP) belangrijke uitgaven gedaan. Deze zijn noodzakelijk om ook in de toekomst voor haar opdrachtgevers waarde te blijven creëren tegen concurrerende prijzen. De BTP kosten bestaan voor circa 80% uit WTP-uitvoeringskosten. De uitgaven voor de uitvoering van de WTP betreffen voor het overgrote deel operationele kosten, die niet voor activering in aanmerking komen. In 2022 zijn geen ontwikkelingskosten ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

In 2022 is een bijzondere waardevermindering ten laste van het resultaat gebracht van € 5,5 miljoen (2021: € 4,8 miljoen). De waardevermindering van de activa behorend tot de unit Pensioenen houdt verband met investeringen die nodig zijn voor nieuwe pensioensystemen die niet volledig terugverdiend kunnen worden in de toekomst door de omvang van de pensioenactiviteiten. Het bedrag van de waarde-vermindering is bepaald door vergelijking van de boekwaarde met de realiseerbare waarde.

De gehanteerde veronderstellingen hiervoor zijn:

- op termijn is er een besparing van de kosten van pensioenuitvoering ;
- de disconteringsvoet is gelijk aan de weighted average cost of capital 10,29% (2021: 7,3%);
- er is rekening gehouden met de kasstromen over een periode van 5 jaar.

Op basis van de geschatte levensduur zijn de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

Afschrijvingspercentages

• Zelfontwikkelde software	20% - $33\frac{1}{3}\%$
• Overige software	$33\frac{1}{3}\%$

Afschrijvingsmethodiek: lineair

2. Materiële vaste activa

De mutaties in materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

			2022	2021
	Inventarissen	Andere vaste	Totaal	Totaal
	x € 1.000	bedrijfsmiddelen	x € 1.000	x € 1.000
		x € 1.000		
Stand per 1 januari				
Aanschaffingswaarde	18.844	9.213	28.057	26.915
Cumulatieve afschrijvingen	-16.193	-7.890	-24.083	-22.849
Boekwaarde per 1 januari	2.651	1.323	3.974	4.066
Mutaties				
Investeringen	237	105	342	1.162
Afschrijvingen	-587	-662	-1.249	-1.254
Desinvesteringen				
– aanschaffingswaarde	-	-	-	-20
– cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	20
Saldo mutaties	-350	-557	-907	-92
Stand per 31 december				
Aanschaffingswaarde	19.081	9.318	28.399	28.057
Cumulatieve afschrijvingen	16.780	-8.552	25.332	-24.083
Boekwaarde per 31 december	2.301	766	3.067	3.974

Op basis van de geschatte levensduur zijn de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

	Investerings x € 1.000	Afschrijvingen x € 1.000	Afschrijvingspercentages
Inventarissen			
Inventarissen	188	63	20 %
Aankleding gebouwen	49	135	20 %
Verbouwing Zilveren Toren	-	389	6 ² / ₃ %
Totaal	237	587	
Andere vaste bedrijfsmiddelen			
Netwerken	-	-	20 %
Hardware	105	662	33 ¹ / ₃ %
Totaal	105	662	

3. Financiële vaste activa

	Vorderingen latente belastingen x € 1.000	Overige effecten x € 1.000	2022 Totaal x € 1.000	2021 Totaal x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	610	23	633	1.626
Mutaties				
Resultaat deelnemingen	-	-	-	372
Ontvangen dividend deelnemingen	-	-	-	-643
Mutatie latente belastingen	-36	-	-36	-130
Desinvesteringen	-	-	-	-
Reclass naar kortlopende vorderingen	-	-	-	-591
Saldo mutaties	-36	-	-36	-993
Boekwaarde per 31 december	574	23	597	633

In het boekjaar 2021 is de deelneming in Techniek Nederland Verzekeringen B.V. verkocht.

4. Vorderingen latente belastingen

Vorderingen latente belastingen

De latente belastingen bestaan uit een actieve latentie als gevolg van verschillen in commerciële en fiscale waardering van € 0,6 miljoen (2021: € 0,6 miljoen).

De actieve latentie als gevolg van verschillen in commerciële en fiscale waardering betreft verschillen in commercieel en fiscaal gehanteerde afschrijvingstermijnen op vaste activa.

5. Overige effecten

In 2018 heeft MN vijf ('non-shareholding') aandelen Swift in eigendom toegewezen gekregen op basis van een toewijzingsproces op grond van rechten en verplichtingen die MN heeft als gebruiker van diensten bij interbancair betalingsverkeer. Aangezien de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn, vindt de waardering plaats tegen kostprijs ad € 0,02 miljoen. Dit is gelijk aan de reële waarde.

Vorderingen

6. Opdrachtgevers

De vorderingen bestaan uit gefactureerde en nog te factureren bedragen aan opdrachtgevers voor vermogensbeheer, pensioenuitvoering, verzekeringsactiviteiten en overige gerelateerde werkzaamheden. De vordering op aandeelhouders die tevens opdrachtgevers zijn, bedraagt € 8,1 miljoen (2021: € 5,7 miljoen). De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde gegeven het feit dat een voorziening voor oninbare vorderingen circa € 1 miljoen is gevormd en reeds in mindering gebracht op de vordering opdrachtgevers.

	31 december 2022 x € 1.000	31 december 2021 x € 1.000
Vordering opdrachtgevers	10.003	10.124
	10.003	10.124

7. Vorderingen op MN beleggingsfondsen

	31 december 2022 x € 1.000	31 december 2021 x € 1.000
Vordering op MN beleggingsfondsen	525	724
	525	724

MN Fondsenbeheer is fondsbeheerder van de MN beleggingsfondsen. Voor het beheer van deze fondsen wordt maandelijks een beheervergoeding in rekening gebracht bij deze beleggingsfondsen. De vordering op de MN beleggingsfondsen betreft voornamelijk de in rekening te brengen beheervergoeding over de maand december.

8. Belastingen en overige sociale premies

	31 december 2022 x € 1.000	31 december 2021 x € 1.000
Vennootschapsbelasting	1.226	-
Omzetbelasting	1.985	3.689
	3.211	3.689

Onder de vennootschapsbelasting is een vordering inzake te verrekenen vennootschapsbelasting 2021 opgenomen.

De omzetbelasting ultimo 2022 bestaat uit de geschatte pro rata 2022 van € 2,0 miljoen.

Aangezien MN meerdere jaren op een hoger BTW pro rata percentage uitkomt dan administratief gedurende het boekjaar wordt gehanteerd bij het verantwoorden van kosten en opbrengsten, is het positieve resultaat-effect van dit hogere geschatte percentage, in de resultatenrekening van MN in het huidige boekjaar meegenomen. Het resultaat-effect is ongeveer € 0,7 miljoen positief.

9. Overige vorderingen en overlopende activa

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

	31 december 2022	31 december 2021
	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitbetaalde kosten	6.860	5.179
Nog te ontvangen overige bedragen	548	430
Techniek Nederland Verzekeringen B.V.	-	591
Opbrengsten uit incassoactiviteiten	-	210
Transitievergoeding langdurig zieken	-	42
	7.408	6.452

10. Liquide middelen

Van de liquide middelen is een gedeelte niet vrij beschikbaar. Met ingang van de IFR/IFD per 26 juni 2021 dient MN op geconsolideerd niveau aan een liquiditeitseis te voldoen. Voor MN bedraagt deze liquiditeitseis € 15,2 miljoen. Verder staat een bedrag van € 1,2 miljoen niet ter vrije beschikking in verband met de afgegeven bankgarantie inzake de huur van de Zilveren Toren. In totaal is een bedrag van € 16,4 miljoen niet vrij beschikbaar.

De onder de liquide middelen opgenomen gelden van derden hebben met name te maken met de gecombineerde premieheffing ten behoeve van opdrachtgevers. De desbetreffende gelden zijn ultimo 2022 ontvangen en begin 2023 aan opdrachtgevers afgedragen. De ontvangen c.q. betaalde rente wordt verrekend met de opdrachtgevers. De saldi staan niet ter vrije beschikking van MN. Deze gelden zijn ook opgenomen onder af te dragen gelden van derden.

Passiva

11. Groepsvermogen

Als gevolg van de inwerkingtreding van de IFR/IFD dient MN per 31 december 2022 te voldoen aan een kapitaalseis van € 45,6 miljoen. Gedurende het boekjaar 2022 is het kapitaal van MN versterkt door een agiostorting van € 10 miljoen. MN heeft per 31 december 2022 (na resultaatbestemming) een kapitaal van € 48,9 miljoen. Na aftrekposten op dit kapitaal conform de IFR/IFD is de hoogte van dit kapitaal € 47,0 miljoen. Dit is voldoende om aan de vaste kosten eis van € 45,6 miljoen te voldoen en is eveneens voldoende om de vaste-kosteneis gebaseerd op de bedrijfslasten 2022 te dekken van in totaal € 46,6 miljoen.

Ter verdere versterking van het kapitaal van MN hebben de aandeelhouders per 30 maart 2023 een agiostorting verricht van in totaal € 20 miljoen.

Voor een verdere toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening.

12. Voorzieningen

Reorganisatievoorziening	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Stand per 1 januari	3.841	-
Dotatie ten laste van het resultaat	-	5.503
Vrijval	-	-655
Onttrekkingen	-3.841	-1.007
Saldo mutaties	-3.841	3.841
Stand per 31 december	-	3.841

Gedurende het jaar is de gevormde voorziening volledig benut. Naar verwachting zal in 2023 opnieuw een voorziening worden gevormd ten laste van de vooruitontvangen vergoeding van PME.

Overige voorzieningen	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Stand per 1 januari	910	2.332
Dotatie ten laste van het resultaat	580	1.031
Vrijval ten gunste van het resultaat	-580	-1.263
Onttrekkingen	-328	-1.190
Saldo mutaties	-328	-1.422
Stand per 31 december	582	910

De voorzieningen zijn geheel als kortlopend aan te merken.

Het saldo van de overige voorzieningen heeft betrekking op:

- voorziening persoonsgebonden opleidingen voor personeelsleden;
- voorziening langdurig zieken.

▪ *Voorziening persoonsgebonden opleidingen*

Er is een voorziening gevormd voor persoonsgebonden opleidingen. Iedere werknemer krijgt de beschikking over een opleidingsbudget van € 500 per jaar, op te bouwen naar maximaal € 2.500 over een periode van vijf jaar. Het budget kan worden aangewend zolang de werknemer in dienst is van MN. Waardering hiervan vindt plaats tegen nominale waarde, rekening houdend met een afslag van 66% (2021: 65%) in verband met de vrijval van het budget als gevolg van uitdiensttredingen en het onbenut laten. De voorziening bedraagt ultimo boekjaar € 0,4 miljoen (2021: € 0,4 miljoen).

▪ *Voorziening langdurig zieken*

Er is een voorziening voor langdurig zieken van € 0,2 miljoen gevormd (2021: € 0,2 miljoen). De waardering van de voorziening is gebaseerd op een beste schatting. De voorziening is als kortlopend aan te merken.

Overige langlopende schulden

13. Overige langlopende schulden

Overige langlopende schulden	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	4.901	5.741
Benutting	-841	-840
Stand per 31 december	4.060	4.901

De overige langlopende schulden hebben betrekking op (het langlopende deel van) een vooruitontvangen korting op de huur van de Zilveren Toren in Den Haag. Deze korting, die in de vorm van een huurvrije periode van drie jaar is ontvangen, wordt over de totale looptijd van de huurcontracten verantwoord. De benutting van de korting bedraagt € 0,8 miljoen per jaar. Van de vooruitontvangen korting heeft € 3,3 miljoen een looptijd van één tot vijf jaar en € 0,8 miljoen een looptijd langer dan vijf jaar.

Kortlopende schulden

14. Schulden aan banken

De kortlopende schulden aan banken betreffen rekening-courantsaldi.

15. Belastingen en overige sociale premies

	31 december 2022	31 december 2021
	x € 1.000	x € 1.000
Omzetbelasting	195	2.488
Loonheffingen en sociale premies	3.045	2.925
Vennootschapsbelasting	-	1.110
	3.240	6.523

De omzetbelasting ultimo 2022 betreft de aangifte over december. De daling is het gevolg van een incidenteel hoge BTW afdracht in december 2021.

De schuld uit hoofde van de loonheffingen en sociale premies betreft voornamelijk de aangifte over december.

16. Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2022	31 december 2021
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te ontvangen facturen	7.221	4.590
Reservering vakantiedagen	4.955	5.635
Vooruitontvangen bedragen	4.761	4.957
Nog te betalen overige bedragen	2.209	1.565
Te betalen vakantietoeslag	1.977	2.301
Reservering personeelsbeloningen	1.032	1.118
Te betalen accountantskosten	1.026	1.041
Te verrekenen huurkorting	840	840
Nog te verrekenen met opdrachtgevers	385	776
Nettolonen	52	37
	24.458	22.860

De toename van de nog te ontvangen facturen is te verklaren door de toename van de inhuur als gevolg van de implementatie van het nieuwe pensioensysteem en vermogensbeheersystemen.

In 2021 en 2022 betrof dit de vooruitontvangen transitievergoeding ter dekking van (reorganisatie)kosten in de toekomst. De verwachting is dat deze in 2023 wordt afgewikkeld.

De post nog te verrekenen met opdrachtgevers betreft de schulden aan opdrachtgevers die ultimo jaar nog moeten worden gefactureerd.

Door de inkrimping van de organisatie zijn de reservering vakantiedagen en de te betalen vakantietoeslag afgenomen.

17. Af te dragen gelden derden

De af te dragen gelden aan derden hebben met name te maken met de gecombineerde premieheffing ten behoeve van opdrachtgevers. Dit betreft een schuld aan de opdrachtgevers. De desbetreffende gelden zijn ultimo 2022 ontvangen en begin 2023 aan opdrachtgevers afgedragen. De ontvangen c.q. betaalde rente wordt verrekend met de opdrachtgevers. Daarnaast zijn deze gelden opgenomen onder de liquide middelen.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Huurovereenkomst Den Haag

MN heeft een huurovereenkomst afgesloten voor de Zilveren Toren in Den Haag met einde looptijd 21 oktober 2028. De geschatte verplichting voor 2023 bedraagt € 6,2 miljoen. De verplichting voor de periode één tot vijf jaar bedraagt € 24,9 miljoen. Na vijf jaar resteert in totaal een verplichting van € 5,2 miljoen. De afgegeven bankgarantie voor de huur van het pand bedraagt € 1,2 miljoen. Er is geen sprake van een verplichting tot herstel na afloop van het gebruik van het gebouw.

Datacenter

Met ingang van 1 augustus 2022 heeft MN een overeenkomst met een ICT-dienstverlener voor de dienst ICT-infrastructuur voor een periode van twee jaar afgesloten. De kosten zijn afhankelijk van de werkelijk geleverde prestaties. De geschatte verplichting voor het komende jaar bedraagt circa € 4,2 miljoen. De verplichting voor de periode één tot vijf jaar bedraagt € 2,5 miljoen.

Claim

MN heeft onlangs een schrijven ontvangen van een derde partij die MN aansprakelijk heeft gesteld voor het gebruik van software componenten in strijd met de met die partij als leverancier gesloten overeenkomst. MN heeft alle (beweerdelijke) vorderingen afgewezen. Er is (nog) geen sprake van een gerechtelijke procedure.

Overige verplichtingen

Ook heeft MN een contract afgesloten inzake het gebruiksrecht van programmatuur met betrekking tot de nieuwe pensioenregeling. De overeenkomst is van toepassing tot en met 31 december 2023. De verplichting voor het komende jaar bedraagt € 3,25 miljoen.

Tevens heeft MN met ingang van augustus 2022 een drie-jarig contract afgesloten voor desktop-applicaties. De geschatte verplichting voor 2023 bedraagt € 0,9 miljoen. De verplichting in 2024 en 2025 bedraagt € 1,4 miljoen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ten behoeve van andere maatschappijen

MN heeft een verhuurovereenkomst met PMT gesloten. Deze huurovereenkomst is per 1 september 2019 ingegaan voor een periode van vijf jaar. Het totaal van de naar verwachting te ontvangen toekomstige huuropbrengsten inclusief serviceopbrengsten met betrekking tot niet (tussentijds) opzegbare verhuur bedraagt op balansdatum € 1,4 miljoen. De huur voor komend jaar bedraagt € 0,9 miljoen.

Daarnaast heeft MN een verhuurovereenkomst met Cometec B.V. gesloten. Deze huurovereenkomst is per 1 augustus 2022 ingegaan met einddatum 28 oktober 2028. Het totaal van de naar verwachting te ontvangen toekomstige huuropbrengsten inclusief serviceopbrengsten met betrekking tot niet (tussentijds) opzegbare verhuur bedraagt op balansdatum € 14,8 miljoen, waarvan in het eerste jaar na balansdatum € 2,5 miljoen.

MN heeft een verhuurovereenkomst met Rijksvastgoedbedrijf gesloten. Deze overeenkomst is per 1 april 2023 ingegaan met einddatum 28 oktober 2028. Het totaal van te ontvangen toekomstige huuropbrengsten inclusief service opbrengsten met betrekking tot niet (tussentijds) opzegbare verhuur bedraagt op balansdatum € 19,3 miljoen, waarvan in het eerste jaar na balansdatum € 2,6 miljoen.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en kredietfaciliteiten

MN beschikt sinds 9 december 2019 over een achtergestelde kredietfaciliteit van € 21 miljoen die is verstrekt door aandeelhouders PMT en BpfK. De looptijd van deze kredietfaciliteit is vijf jaar (met de mogelijkheid van verlenging van maximaal vijf jaar). Voor deze kredietfaciliteit geldt dat over het niet opgenomen deel een bereidstellingsprovisie verschuldigd is ter grootte van 50 basispunten per jaar, te voldoen per kwartaal achteraf. Ten behoeve van deze faciliteit is geen zekerheid gesteld.

Operationele leaseverplichtingen

Per 1 augustus 2015 is een mantelovereenkomst gesloten met het recht om lease- en huurcontracten aan te gaan voor het wagenpark. De overeenkomst loopt tot juli 2024. De onderliggende leaseovereenkomsten hebben een looptijd van maximaal vijf jaar, dan wel een maximum van 160.000 kilometers. De geschatte verplichting voor het komende jaar bedraagt € 0,3 miljoen leasekosten en € 0,09 miljoen overige kosten. De geschatte verplichting voor de periode één tot vijf jaar bedraagt € 0,4 miljoen leasekosten en € 0,1 miljoen overige kosten. De geschatte verplichting voor de periode langer dan vijf jaar is nihil.

13.6 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2022

18. Netto-omzet

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
De netto-omzet bestaat uit:		
Omzet unit Vermogensbeheer	93.797	85.290
Omzet unit Pensioenen	71.027	87.529
Omzet unit Verzekeringen	16.831	17.805
Totaal	181.655	190.624

Omzet unit Vermogensbeheer

De omzet van de unit Vermogensbeheer bestaat voor het grootste deel uit een vaste basisvergoeding. Voor het overige wordt de omzet bepaald op basis van het beheerd vermogen tegen contractueel overeengekomen tarieven. De omzet voor Vermogensbeheer is gestegen met name door projectomzet waar ook kosten tegenover staan en herziene tariefafspraken.

De stijging bij Vermogensbeheer is met name te verklaren door projectomzet in het bijzonder de reeds genoemde BTP.

Omzet units Pensioenen en Verzekeringen

De bruto omzet van de unit Verzekeringen bedraagt € 18,0 miljoen. Hierop is een voorziening van oninbaarheid in mindering gebracht van circa € 1 miljoen.

De omzet van de units Pensioenen en Verzekeringen wordt voor het overgrote deel bepaald op basis van een vaste prijsafpraak. Deze opbrengsten worden verwerkt naar rato van de verstreken tijd. Daarnaast wordt een deel gebaseerd op geleverde diensten aan de opdrachtgevers tegen een overeengekomen tarief. Deze opbrengsten worden verwerkt zodra de prestaties zijn geleverd.

De afname van de omzet van € 9,0 miljoen ten opzichte van 2021 is grotendeels toe te rekenen aan de unit Pensioenen. Deze afname wordt verklaard door het vertrek van een opdrachtgever.

Zowel de omzet Pensioenen, Verzekeringen als Vermogensbeheer is geheel in Nederland gerealiseerd.

19. Overige opbrengsten

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Huuropbrengsten	1.314	1.264
Opbrengsten uit incassoactiviteiten	-	831
Totaal	1.314	2.095

De overige bedrijfsopbrengsten betreffen de huuropbrengsten door verhuur van etages van de Zilveren Toren en opbrengsten uit incassoactiviteiten, die MN uitvoert ten behoeve van haar opdrachtgevers.

20. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Onder kosten uitbesteed werk en andere externe kosten worden alle kosten verstaan betrekking hebbend op inhuur van derden en consultancykosten, die ten laste van het jaar komen. De toename van de inhuur is te verklaren door de implementatie van het nieuwe pensioensysteem.

21. Personeelskosten

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
De personeelskosten bestaan uit:		
Lonen en salarissen	67.543	74.005
Sociale lasten	7.743	8.392
Pensioenlasten	10.022	10.854
Overige personeelskosten	5.615	4.310
	90.923	97.561

De lonen en salarissen zijn in 2022 € 6,5 miljoen lager dan in 2021. Deze afname is met name het gevolg van inkrimping van de organisatie.

De overige personeelskosten zijn in 2022 € 1,3 miljoen hoger dan in 2021. Deze toename is met name toe te rekenen aan hogere woon/werkvergoeding, opleidingskosten en een arbeidsongeschiktheidsverzekering. In het pensioen van PMT is geen voorziening voor arbeidsongeschiktheid opgenomen waardoor er met ingang van 1 januari 2022 een arbeidsongeschiktheidsverzekering is afgesloten.

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Bezoldiging bestuurders		
F.J. van Bruggen ¹	335	-
F.R.M. Rieter	355	361
N.F.J. Hoogers ²	-	370
Totaal	690	731

1 In dienst vanaf 1 april 2022.

2 In dienst tot 1 december 2021 en formeel bestuurder tot 1 oktober 2021.

De bezoldiging bestaat uit salarissen, (vaste) onkostenvergoedingen, werkgeverslasten en pensioenpremies. Er is geen sprake van een variabele beloning.

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Bezoldiging commissarissen	194	213

Zowel ultimo 2022 als ultimo 2021 waren vijf commissarissen in functie.

Gemiddeld aantal FTE werkzaam	Binnen Nederland in 2022	Binnen Nederland in 2021
Vermogensbeheer	265	263
Pensioenen en Verzekeringen	244	307
Executive Committee en centrale afdelingen	317	383
Gemiddeld aantal werknemers	826	953

Zowel in 2022 als in 2021 zijn geen werknemers buiten Nederland werkzaam.

Onder 1 FTE wordt verstaan een medewerker die een 36 uurscontract heeft. Een medewerker met een 40 uurscontract is 1,1 FTE.

Pensioenen

Het aandeel van de werkgever in de pensioenpremie was in 2022 18,65% (2021: 18,2%), waardoor de totale pensioenpremie in 2022 uitkomt op 27,98% (2021: 26,2%) van de pensioengrondslag.

De voorlopige beleidsdekkingsgraad van het betrokken pensioenfonds (PMT) bedraagt ultimo 2022 volgens opgave van dit fonds 108,1% (2021: 98,8%).

22. Bijzondere waardeverminderingen

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Overige waardeveranderingen immateriële vaste activa	5.474	4.777

Voor een toelichting op deze post wordt verwezen naar de toelichting op de immateriële vaste activa op de balans.

23. Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten bestaan uit:

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Huisvestingskosten	9.082	8.819
Automatiseringskosten	33.141	27.118
Kantoorkosten	3.330	3.644
BTW pro rata	-8.668	-7.919
Overige bedrijfslasten	5.225	4.819
	42.110	36.481

De stijging van de automatiseringskosten is met name te verklaren door de investeringen in een nieuw pensioensysteem.

De overige bedrijfslasten van € 5,3 miljoen bestaan met name uit honorarium accountant en assurantiekosten.

Honorarium accountant

Onder de overige bedrijfslasten is onder andere het honorarium van de accountant opgenomen. Onderstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2022, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

De in het boekjaar ten laste van het resultaat gebrachte kosten kunnen in de volgende categorieën worden gesplitst:

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Controle van de jaarrekening MN	252	291
Andere controleopdrachten	1.268	1.510
Andere niet-controlediensten	-	-
Totaal	1.520	1.801

De controle van de jaarrekening MN betreft het honorarium voor de jaarrekeningcontrole van MN, MN Fondsenbeheer en MN Vermogensbeheer.

De andere controleopdrachten hangen samen met de ISAE 3402-rapporten, de controle van de MN beleggingsfondsen, de controle van de financiële jaarrapportages en verklaringen bij overige rapportages ten behoeve van opdrachtgevers van MN. Deze kosten zijn onderdeel van de totaal in rekening gebrachte MN-fees aan deze opdrachtgevers.

24. Aandeel in resultaat van niet-geconsolideerde ondernemingen waarin wordt deelgenomen
Het resultaat uit deelnemingen is inclusief het gerealiseerde resultaat op de verkoop van de deelneming Techniek Nederland Verzekeringen B.V., waarvan de aandelen overdracht in 2022 heeft plaats gevonden.

25. Rentelasten en soortgelijke kosten

De rentelasten en soortgelijke kosten betreffen met name rente en kosten op de achtergestelde lening en bereidstellingsprovisies op de verstrekte kredietfaciliteit door de aandeelhouders van € 0,2 miljoen (2021: € 0,3 miljoen), betaalde rente aan bankinstellingen van € 0,2 miljoen (2021: € 0,2 miljoen) en koersresultaten van € 0,1 miljoen (2021: € 0,04 miljoen).

26. Belastingen

Het fiscale resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening is niet gelijk aan het commerciële resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen. Dit wordt veroorzaakt door het hanteren van afwijkende afschrijvingstermijnen tussen commercieel en fiscaal.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen bij de dochtermaatschappijen worden in de balans van de moedermaatschappij opgenomen en verrekend met de betreffende dochtermaatschappij(en).

De belastinglast/-bate is gespecificeerd in de onderstaande tabel.

	2022		2021	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Resultaat voor belastingen (incl. deelnemingen)	-3.923		8.593	
Af: Resultaat deelnemingen	-13		372	
Resultaat voor belastingen	-3.936		8.221	
Aanpassingen om op het belastbaar bedrag uit te komen:				
• Verschillen commerciële-fiscale waardering	-141		-491	
• Niet aftrekbare kosten	281		420	
Totaal aanpassingen	140		-71	
Belastbaar bedrag	-3.796		8.150	
Hierover berekende vennootschapsbelasting:				
Totale belastinglast/-bate	-1.104	28,1 %	2.136	26,6 %
Correctie latentie in verband met verlaging tarief 2021	-		149	
Totale winstbelasting	-1.104		2.285	

De bate van € 1,1 miljoen resulteert in een effectieve bate van 28,1%, bepaald op basis van winst exclusief deelnemingen. Het effectieve belastingtarief wijkt af van het toepasselijke Nederlandse belastingtarief van 25%. Dit wordt met name veroorzaakt door de verschillen in commercieel en fiscaal gehanteerde afschrijvingstermijnen op vaste activa en niet aftrekbare kosten.

13.7 Enkelvoudige balans per 31 december 2022 voor resultaatbestemming

Activa	31 december 2022 x € 1.000	31 december 2021 x € 1.000
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Software	3.812	3.646
Materiële vaste activa		
Inventarissen	2.307	2.651
Andere vaste bedrijfsmiddelen	762	1.323
	3.069	3.974
Financiële vaste activa (1)		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen (2)	32.156	32.285
Vorderingen latente belastingen	574	610
Overige effecten	23	23
	32.753	32.918
Totaal vaste activa	39.634	40.538
Vlottende activa		
Vorderingen		
Opdrachtgevers	4.103	8.378
Vorderingen op groepsmaatschappijen	11.499	7.130
Belastingen en overige sociale premies	3.211	3.689
Overige vorderingen en overlopende activa	7.379	6.428
	26.192	25.625
Liquide middelen		
Banktegoeden	36.466	30.149
Gelden van derden	16.322	6.781
	52.788	36.930
Totaal vlottende activa	78.980	62.555
Totaal	118.614	103.093

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

Passiva31 december 2022
x € 1.00031 december 2021
x € 1.000**Eigen vermogen**

Geplaatst aandelenkapitaal (3)	9.076	9.076
Agio (4)	25.385	15.385
Wettelijke reserves (5)	1.341	1.666
Overige reserves (6)	15.948	9.315
Onverdeeld resultaat (7)	-2.819	6.308
	48.932	41.750

Voorzieningen

Reorganisatievoorziening	-	3.841
Overige voorzieningen	582	910
	582	4.751

Langlopende schulden

Overige langlopende schulden	4.060	4.901
	4.060	4.901

Kortlopende schulden

Schulden aan banken	16.611	12.210
Schulden aan leveranciers	4.470	3.454
Belastingen en overige sociale premies	3.240	6.523
Schulden ter zake van pensioenen	17	26
Overige schulden en overlopende passiva	24.380	22.697
Af te dragen gelden derden	16.322	6.781
	65.040	51.691

Totaal**118.614****103.093**

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

13.8 Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2022

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Netto-omzet	180.646	189.617
Overige opbrengsten	1.314	2.095
Som der bedrijfsopbrengsten	181.960	191.712
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	45.405	42.381
Personeelskosten	90.923	97.561
Afschrijvingen	2.449	2.570
Bijzondere waardeverminderingen	5.474	4.777
Overige bedrijfskosten	41.101	35.477
Som der bedrijfslasten	185.352	182.766
Bedrijfsresultaat	-3.392	8.946
Resultaat uit deelnemingen (8)	-143	240
Rentelasten en soortgelijke kosten	-342	-549
Resultaat voor belastingen	-3.877	8.637
Belastingen	1.058	-2.329
Resultaat na belastingen	-2.819	6.308

Bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de winst- en verliesrekening.

13.9 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening

Algemene grondslagen voor verslaggeving

Algemene grondslagen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders vermeld.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde).

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover MN in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

13.10 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2022

Activa

Vaste activa

1. Financiële vaste activa					2022	2021
	Deelnemingen in groeps- maatschappijen x € 1.000	Deelnemingen x € 1.000	Vorderingen latente belastingen x € 1.000	Overige effecten x € 1.000	Totaal x € 1.000	Totaal x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	32.285	-	612	23	32.920	29.044
Agiostorting	-	-	-	-	-	5.000
Terugbetaling op agio	-	-	-36	-	-36	-
Mutatie latente belastingen	-	-	-	-	-	-129
Resultaat deelnemingen	-130	-	-	-	-130	239
Ontvangen dividend deelnemingen	-	-	-	-	-	-643
Reclass naar kortlopende vorderingen	-	-	-	-	-	-591
Saldo mutaties	-130	-	-36	-	-166	3.876
Boekwaarde per 31 december	32.155	-	576	23	32.754	32.920

De vorderingen latente belastingen en overige effecten hebben een looptijd langer dan één jaar.

2. Deelnemingen in groepsmaatschappijen	31 december 2022 x € 1.000	31 december 2021 x € 1.000
Mn Services Vermogensbeheer B.V.	29.247	29.367
Mn Services Fondsenbeheer B.V.	2.909	2.918
	32.156	32.285

Voor MN Fondsenbeheer en MN Vermogensbeheer geldt een verplichte kapitaal eis vanuit de Wet op het financieel toezicht (AIFMD en IFR/IFD). MN Fondsenbeheer en MN Vermogensbeheer voldoen aan bovenstaande eis. Het totaal minimaal vereiste kapitaal van de vennootschappen bedraagt € 22,7 miljoen.

Passiva

Eigen vermogen

3. Geplaatst aandelenkapitaal

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	9.076	9.076
Mutaties	-	-
Stand per 31 december	9.076	9.076

Het maatschappelijk kapitaal van MN bestaat uit 40.000.000 gewone aandelen. Hiervan zijn 9.075.611 gewone aandelen geplaatst en volgestort. (2021: 9.075.606).

Per 31 december bezit PMT 95% van het aandelenkapitaal. Voorheen was PMT certificaathouder en was 95% van het aandelenkapitaal in bezit van Stichting MN administratiekantoor. De certificering is beëindigd en Stichting MN Administratiekantoor is geliquideerd. De overige 5% is in handen van BpfK.

Prioriteitsaandelen

MN heeft vijf gewone aandelen in haar eigen kapitaal; dit waren vijf prioriteitsaandelen die bij de statutenwijziging van 31 december 2022 zijn omgezet in vijf gewone aandelen. Het aan deze aandelen verbonden stemrecht kan niet worden uitgeoefend, zolang MN deze aandelen zelf houdt.

.....
4. Agioreserve

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	15.385	-
Mutaties	10.000	15.385
Stand per 31 december	25.385	15.385

.....

De toename van de agioreserve in beide jaren betreft een additionele kapitaalstorting door de aandeelhouders om te voldoen aan de door DNB gestelde kapitaaleisen.

5. Wettelijke reserves

De wettelijke reserves bestaan uit de volgende posten:

.....

	31 december 2022	31 december 2021
	x € 1.000	x € 1.000
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten software	1.341	1.084
Wettelijke reserve deelnemingen	-	582
Stand per 31 december	1.341	1.666

.....

Wettelijke reserve ontwikkelingskosten software

.....

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	1.084	1.952
Toevoeging	631	4.606
Vrijval	-374	-5.474
Stand per 31 december	1.341	1.084

.....

MN dient een wettelijke reserve te vormen ter hoogte van de boekwaarde van zelfontwikkelde immateriële vaste activa, voor zover betrekking hebbend op de kosten van ontwikkeling.

Wettelijke reserve deelnemingen

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	582	854
Resultaat deelnemingen	-	372
Ontvangen dividend en uitkeringen	-	-643
Verkoop deelnemingen	-582	-
Stand per 31 december	-	582

Op grond van wettelijke bepalingen wordt voor het cumulatief resultaat deelnemingen, verminderd met het ontvangen dividend, een wettelijke reserve gevormd ten laste van de overige reserves.

6. Overige reserves

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	9.315	3.591
Bestemming resultaat 2021	6.308	4.584
Mutatie wettelijke reserve intern vervaardigde software	-257	868
Mutatie wettelijke reserve deelnemingen	582	272
Stand per 31 december	15.948	9.315

7. Onverdeeld resultaat

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	6.308	4.584
Mutatie resultaat	-2.819	6.308
Resultaatverdeling	-6.308	-4.584
Stand per 31 december	-2.819	6.308

	2022 x € 1.000	2021 x € 1.000
Vershil in resultaat		
Groepsresultaat MN geconsolideerd	-2.819	6.431
Af: Enkelvoudig resultaat	2.819	-6.308
Vershil	-	123

Het verschil in 2021 hing samen met verschil in verwerking van de rente op de achtergestelde geldlening van € 15 miljoen. In de geconsolideerde jaarrekening werd de rente voor 50% als rentelast rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt. In de enkelvoudige jaarrekening werd de verschuldigde rente volledig als rentelast verwerkt. Per juni 2021 is de achtergestelde lening afgelost. Derhalve is er geen verschil in resultaat meer tussen MN geconsolideerd en MN enkelvoudig.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2021

De jaarrekening van 2021 is vastgesteld in de algemene vergadering van aandeelhouders gehouden op 12 mei 2022. Daarin is besloten om het resultaat 2021 conform het voorstel resultaatbestemming volledig toe te voegen aan de overige reserves.

Resultaatbestemming 2022

Voorgesteld wordt om het resultaat over het boekjaar 2022 volledig ten laste van de overige reserves te brengen.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Fiscale eenheid

Vennootschapsbelasting

De rechtspersoon, de 100%-deelneming Mn Services Vermogensbeheer B.V. en de 100%-deelneming Mn Services Fondsenbeheer B.V., maken deel uit van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting op het niveau van MN en zij zijn uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

De vennootschapsbelasting wordt aan de dochtermaatschappijen toegerekend op basis van de gerealiseerde resultaten. De verschillen tussen de fiscale en commerciële toerekening van posten komen tot uiting in de jaarrekening van de moedermaatschappij Mn Services N.V.

Omzetbelasting

De fiscale eenheid omzetbelasting bestaat uit Mn Services N.V., Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek, Mn Services Vermogensbeheer B.V., Mn Services Fondsenbeheer B.V. en N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen. De entiteiten behorend tot de fiscale eenheid zijn uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

Per 1 januari 2023 maakt N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen geen onderdeel meer uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De wijziging van de fiscale eenheid is gemeld bij de Belastingdienst, zodat met ingang van 1 januari 2023 N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen niet meer hoofdelijk aansprakelijk is voor de schulden van de fiscale eenheid en vice versa.

13.11 Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2022

8. Resultaat uit deelnemingen	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Mn Services Vermogensbeheer B.V.	-120	-124
Mn Services Fondsenbeheer B.V.	-10	-8
Techniek Nederland Verzekeringen B.V.	-13	372
	-143	240

Gebeurtenissen na balansdatum

Ter verdere versterking van het kapitaal van MN hebben de aandeelhouders per 30 maart 2023 een agiostorting verricht van in totaal € 20 miljoen.

Ondertekening

Den Haag, 19 april 2023

Statutair bestuur

drs. F.J. van Bruggen

Voorzitter Raad van Bestuur

.....

drs. F.R.M. Rieter

Lid Raad van Bestuur

.....

Raad van Commissarissen

drs. J.M.A. Kemna

Voorzitter Raad van Commissarissen

.....

M. van Straalen

.....

drs. S. Spek

.....

mr. J.B.J. Stegmann

.....

J. van der Windt

.....

Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming

Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming

In artikel 35 van de statuten is met betrekking tot de resultaatbestemming het volgende geregeld:

De prioriteit kan besluiten de winst geheel of ten dele te reserveren. Voor zover de winst niet wordt gereserveerd staat zij ter vrije beschikking aan de aandeelhouders.

Structuurregime

Overeenkomstig artikel 2: 153 lid 1 Burgerlijk Wetboek heeft MN bij het handelsregister KvK op 12 mei 2021 opgaaf gedaan, dat MN voldoet aan de criteria van het structuurregime. Per 31 december 2022 zijn de statuten van MN gewijzigd en in overeenstemming gebracht met de wettelijke bepalingen die gelden voor het gemitigeerde structuurregime.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Mn Services N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Mn Services N.V. te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Mn Services N.V. op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Mn Services N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.600.000. De materialiteit is gebaseerd op 1,5% van de omzet. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 130.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Mn Services N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Mn Services N.V.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante onderdelen Mn Services Vermogensbeheer B.V. en Mn Services Fondsenbeheer B.V. Bij de onderdelen Mn Services Vermogensbeheer B.V. en Mn Services Fondsenbeheer B.V. hebben wij zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Besprekingen met de directie en de afdeling internal Audit, over het risico van fraude.
- Evaluatie van de impact van de door de directie ingevoerde beheersingsmaatregelen ter beperking van de geïdentificeerde frauderisico's.
- Evaluatie van de zakelijke onderbouwing voor grote, eenmalige transacties.
- Beoordeling van de schattingen op vooringenomenheid.
- Toetsing van handmatige journaalposten en overige aanpassingen, ondersteund door data analytics.
- Het tijdens de controle aanhouden van de juiste professioneel-kritische instelling.
- Het uitvoeren van een cijferanalyse met betrekking tot alle omzetstromen.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie en de raad van commissarissen. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de entiteit door inlichtingen in te winnen bij onder andere de met governance belaste personen, het lezen van notulen en rapporten van internal audit.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het (vennootschaps)belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, de vereisten in het kader van Titel 9 van Boek 2 BW aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is Mn Services N.V. onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van Mn Services N.V. en de complexiteit van wet- en regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een entiteit, voor de mogelijkheid van een entiteit om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

De raad van bestuur heeft de continuïteitsveronderstelling beoordeeld, als onderdeel van het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening, en zoals toegelicht in de jaarrekening (toelichting Grondslagen voor de financiële verslaggeving van de geconsolideerde jaarrekening). De raad van bestuur is van mening dat geen gebeurtenissen of omstandigheden, waaronder het conflict tussen Rusland en Oekraïne, aanleiding geven tot twijfel over het vermogen van de groep om haar activiteiten voort te zetten gedurende ten minste twaalf maanden na de goedkeuring van de financiële overzichten. Hierbij zijn de kapitaalsvereisten meegenomen in de overwegingen. Voor verdere toelichting aangaande de kapitaalsvereisten verwijzen wij naar de kernpunten van onze controle.

Wij hebben het oordeel van het bestuur verkregen over het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven, en hebben de gehanteerde continuïteitsveronderstelling beoordeeld. Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij geëvalueerd of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot, en hebben wij geconcludeerd, dat de directie bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening gebruik heeft gemaakt van de continuïteitsveronderstelling. Op basis van deze werkzaamheden hebben wij geen rapporteerbare bevindingen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Bijzondere waardevermindering- NPS MAP software	
Beschrijving MN is in juni 2021 een samenwerking aangegaan met PGGM op het gebied van IT systemen voor de pensioenadministratie (MAP). Onze controle zal met name richten op de activering van de kosten en de mogelijke bijzondere waardevermindering hiervan in 2022. Gezien de cruciale rol van de transitie in de continuïteit van de bedrijfsvoering hebben de mogelijke bijzondere	Wijze waarop door ons is gecontroleerd Voor de controle met betrekking tot de bijzondere waardevermindering hebben onze werkzaamheden zich met name gericht op: • Detailcontrole op de geactiveerde software, inclusief beoordeling van de waardering van de software;• De verwerking van de kosten (en eventuele kapitalisatie hiervan) van de samenwerking met PGGM;• Beoordeling bepaling kasstroom genererende eenheid;• Beoordeling van de netto contante waarde berekening voor de kasstroom genererende eenheid op basis van prognose voor een periode van vijf jaar;• Beoordeling gehanteerde veronderstellingen en assumpties in de berekening getoetst (bv. omzetverwachting, kosten, toekomstige investeringen, WACC);

waardevermindering initieel ingeschat als een significant risico en gedurende de controle afgeschaald naar een higher risico. Er is sprake van een bijzondere waardevermindering. Voor het boekjaar 2022 betreft de bijzondere waardevermindering EUR 5,5 miljoen (2021: EUR 4,8 miljoen).	• Beoordeling van de toelichting in note 24 van de jaarrekening ten aanzien van risico's en in de paragraaf niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen. <i>Observatie</i> Wij kunnen ons verenigen met de inschattingen van het bestuur en achten de verwerking en toelichtingen in de jaarrekening toereikend, inclusief de toelichting met betrekking tot de gehanteerde veronderstellingen, assumpties en sensitiviteitsanalyses.
Kapitaalsvereisten	
Beschrijving Met ingang van 26 juni 2021 dienen MN Vermogensbeheer en MN (op geconsolideerde basis) te voldoen aan de nieuwe kapitaalsvereisten voor beleggingsondernemingen, de zogeheten Investment Firm Regulation/Investment Firm Directive (IFR/IFD). Als gevolg van de inwerkingtreding van de IFR/IFD dient MN per 31 december 2022 te voldoen aan een kapitaalseis van EUR 45,6 miljoen.	Wijze waarop door ons is gecontroleerd Onze controleaanpak is gericht op: • Het vaststellen dat wordt voldaan aan wet- en regelgeving rondom nieuwe kapitaalsvereisten voor beleggingsondernemingen, de IFR; • Beoordeling correspondentie met DNB; • Beoordeling correspondentie met de aandeelhouders; • Beoordeling budget en voortgang budget; • Gegevensgerichte werkzaamheden eigen vermogen. <i>Observatie</i> MN voldoet aan de door de wetgeving en DNB voorgeschreven kapitaalvereisten. MN heeft per 31 december 2022 een eigen vermogen van EUR 48,9 miljoen. Na aftrekposten op dit kapitaal conform de IFR/IFD is de hoogte van dit kapitaal € 47,0 miljoen. Het benodigde kapitaal per 31 december 2022 bedraagt EUR 45,6 miljoen, gebaseerd op het vaste kostenvereiste. Na het vaststellen van de jaarrekening 2022 bedraagt het benodigde kapitaal EUR 46,6 miljoen. Hierdoor bedraagt het verschil tussen het kapitaal conform de IFR/IFD en de vaste kosteneis gebaseerd op de bedrijfslasten 2022 te dekken circa EUR 0,4 miljoen. Wij merken op dat de ruimte tussen het benodigde kapitaal en het eigen vermogen beperkt is per jaareinde. De beperkte ruimte tussen het benodigde kapitaal en het eigen vermogen hebben tijdens de controle gezorgd voor additionele aandacht voor de controlewerkzaamheden op de posten in de winst- en verliesrekening. Wij zijn geïnformeerd dat er gedurende de controle in het eerste kwartaal van 2023 een kapitaal storting heeft plaats gevonden van 20 miljoen. Het controle team heeft de onderliggende documentatie ontvangen en de betaling van de storting van het extra kapitaal vastgesteld. Wij raden het bestuur aan om gedurende het jaar met de verwachten investeringen voor BTP en NPS MAP elk kwartaal

	kritisch de kapitaalspositie te beoordelen om mogelijke te korte in de toekomst te voorkomen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Directieverslag
- Over MN
- Corporate Governance
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie en de raad van commissarissen verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie en de raad van commissarissen noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie en de raad van commissarissen afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie en de raad van commissarissen de jaarrekening opmaken op basis

van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie en de raad van commissarissen het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de raad van commissarissen en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie en de raad van commissarissen gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of

omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 19 april 2023

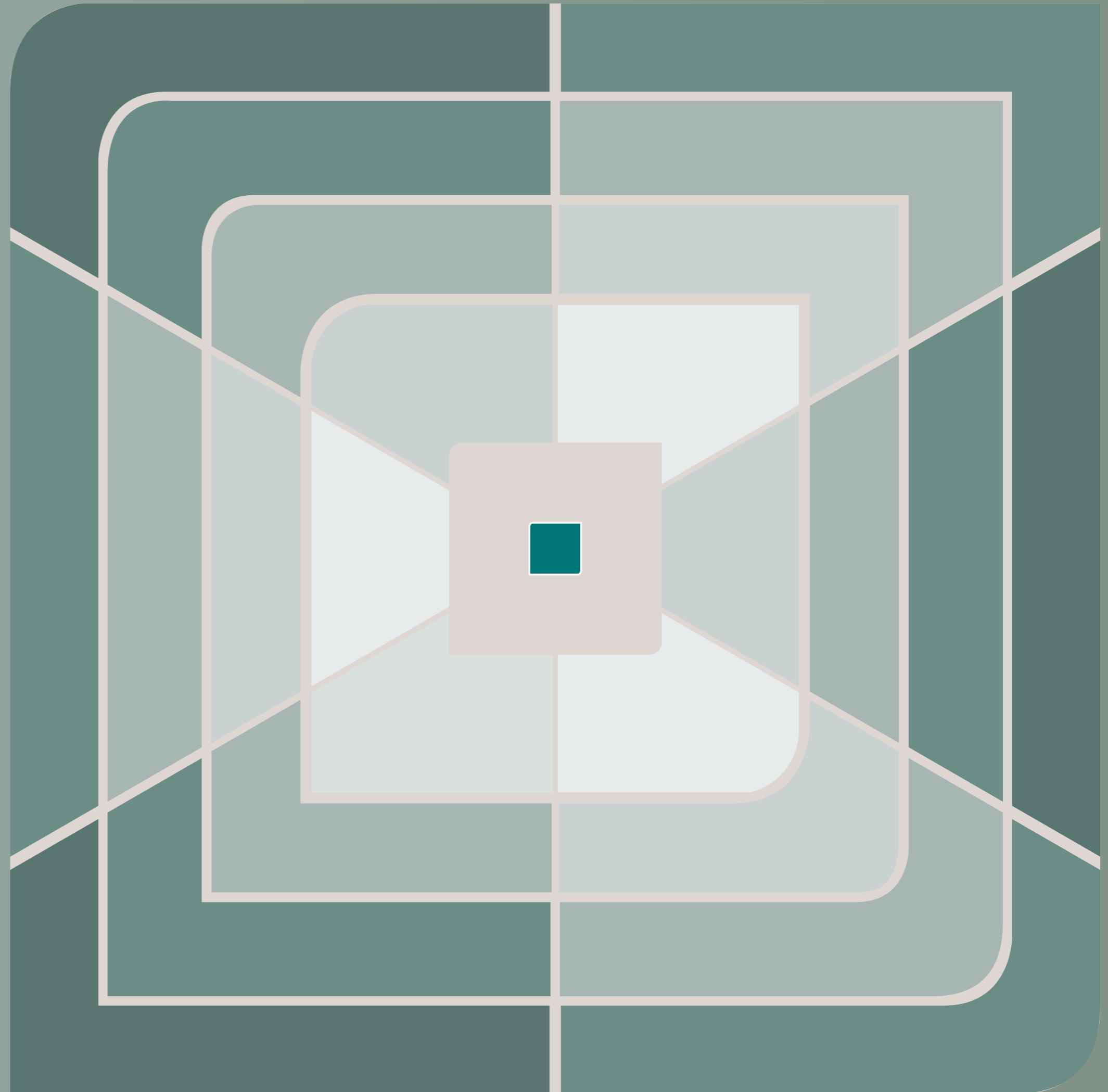
Deloitte Accountants B.V.

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

Was getekend: Drs. R.J.M. Maarschalk RA

Bijlagen

- I Personalia en nevenfuncties 115
- II Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)-Rapportage 118
- III Toelichting Carbon Footprint Meting 127
- IV Openbaarmakingseisen IFR 131

I Personalia en nevenfuncties

Executive Committee MN Services N.V.

drs. Frits van Bruggen (1959)

Voorzitter Raad van Bestuur en Executive Committee, werkzaam bij MN sinds 1 april 2022

Nevenfuncties

- Voorzitter Raad van Toezicht Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
- Lid Raad van Toezicht VSB Fonds
- Adviseur Raad van Commissarissen Louwman Groep (tot december 2022)
- Lid Raad van Commissarissen Vereniging Hendrick de Keyser
- Voorzitter RAI Vereniging (sinds december 2022)

drs. Fleur Rieter AAG (1969)

Lid Raad van Bestuur en Executive Committee (CFRO), werkzaam bij MN sinds 2019

Ad interim voorzitter Raad van Bestuur (tot 1 april 2022)

Achtergrond: Econometrist/Actuaris

Nevenfuncties

- Lid van Raad van Commissarissen bij Dudok Wonen
- Lid van Raad van Toezicht van Bedrijfstak Pensioenfonds HiBiN

ir. Martijn Scholten (1977)

Lid Executive Committee (Vermogensbeheer), werkzaam bij MN sinds 2003

Achtergrond: Bouwkundig ingenieur

Bekleedt momenteel geen nevenfuncties

drs. Ralf Rikze (1966)

Lid Executive Committee (Pensioenen en Verzekeren), werkzaam bij MN sinds 2019

Achtergrond: Econoom

Bekleedt momenteel geen nevenfuncties

drs. Toine Straathof MBA [1965]

Lid Executive Committee (Informatievoorziening), werkzaam bij MN sinds 1 april 2021

Achtergrond: IT, digitale transformatie

Bekleedt momenteel geen nevenfuncties

Raad van Commissarissen MN Services N.V.

drs. Hanny Kemna (1960)

- Termijn loopt af per 31 december 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 30 december 2015
- Voorzitter Raad van Commissarissen sinds 6 mei 2019
- Lid Remuneratie- en Benoemingscommissie sinds 6 mei 2019

Functie

- Lid Raad van Commissarissen Menzis N.V.
- Lid Raad en vice voorzitter van Commissarissen Athora Netherlands
- Lid Raad van Commissarissen SPIE Nederland B.V.
- Lid Raad van Toezicht Nictiz (Nederlands Instituut voor ICT in de Zorg) (tot eind 2022)
- Lid Raad van Toezicht SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) (tot juli 2022)
- Non-Executive Board member ASA International PLC
- Member Audit and Risk Committee GÉANT (the leading collaboration on e-infrastructure and services for research and education in Europe)
- Lid in buitengewone dienst van het College van de Algemene Rekenkamer
- Lid van de Kiesraad

drs. Michaël Kortbeek (1951)

- Tweede termijn is afgelopen per 31 december 2022
- Lid Raad van Commissarissen sinds 9 maart 2016
- Voorzitter Remuneratie- en Benoemingscommissie

Commissariaten & Nevenfuncties

- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Utrechts Landschap (tot februari 2023)
- Voorzitter van de Raad van Commissarissen van Emil Frey Nederland N.V.

drs. Sandra Spek (1971)

- Tweede termijn loopt af per 31 december 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 30 december 2015
- Voorzitter Auditcommissie sinds februari 2016

Functie

- General manager bij Baker McKenzie (Amsterdam en Vienna)

Commissariaten & Nevenfuncties

- Lid Raad van Commissarissen HTM Personenvervoer N.V.
- Lid Raad van Commissarissen UVM Verzekeringsmaatschappij N.V., Reis- en Rechtshulp NV en Unigarant N.V.

Mr. Jurgen Stegmann (1960)

- Tweede termijn loopt af per 31 december 2026
- Lid Raad van Commissarissen sinds 16 januari 2019
- Voorzitter Changecommissie sinds 6 mei 2019
- Lid Auditcommissie sinds januari 2019

Commissariaten & Nevenfuncties

- Lid Raad van Commissarissen Janssen de Jong Groep B.V.
- Voorzitter Raad van Toezicht van Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen

Hans van der Windt (1953)

- Eerste termijn loopt af per 31 december 2023
- Lid Raad van Commissarissen sinds 9 december 2019
- Lid Changecommissie sinds 1 maart 2020

Commissariaten & Nevenfuncties

- Lid van de bemiddelingsinstantie voor de Metalektr

Michaël van Straalen (1956)

- Eerste termijn loopt af per 23 maart 2027
- Lid Raad van Commissarissen sinds 23 maart 2023
- Voorzitter Remuneratie- en Benoemingscommissie

Commissariaten & Nevenfuncties

- Voorzitter Raad van Commissarissen bij HvA Ventures Holding B.V.
- Voorzitter stuurgroep vitale opleidingen krimpregio's bij Vereniging Hogescholen

De leden van de Raad van Commissarissen hebben de Nederlandse nationaliteit. De leden van de Raad van Commissarissen zijn onafhankelijk in de zin van de Nederlandse Corporate Governance Code.

Rooster van aftreden Raad van Commissarissen MN Services N.V.

Commissaris	Datum benoeming	Ingangsdatum tweede termijn	Datum aftreden of herbenoeming
Hanny Kevmna	30 december 2015	1 januari 2020	31 december 2023
Sandra Spek	30 december 2015	1 januari 2020	31 december 2023
Michaël Kortbeek	9 maart 2016	1 januari 2019	31 december 2022
Jurgen Stegmann	16 januari 2019	01 januari 2023	31 december 2026
Hans van der Windt	9 december 2019		31 december 2023
Michaël van Straalen	23 maart 2023		23 maart 2027

II Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)-Rapportage

Governance, bestuurlijk overzicht

De eindverantwoordelijkheid voor het algehele beleggingsbeleid van MN ligt bij het bestuur van Vermogensbeheer B.V., onderdeel van MN N.V.¹

Het managementteam Vermogensbeheer is operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van het vermogensbeheer van de opdrachtgevers van MN. Het managementteam Vermogensbeheer rapporteert aan het bestuur van de MN Vermogensbeheer B.V.. Een multidisciplinaire expertwerkgroep op het gebied van klimaatrisico's en -kansen werkt aan diverse projecten waaronder bijvoorbeeld het in lijn brengen van de beleggingsstrategie met het Klimaat Akkoord van Parijs. Deze expertwerkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers uit de verschillende delen van de investeringsketen.

Strategie MN en opdrachtgevers

MN heeft in samenwerking met haar opdrachtgevers in 2018 het strategisch beleggingskader aangepast van haar opdrachtgevers en hierin expliciet beginselen met betrekking tot klimaatverandering opgenomen. De klimaatdoelstellingen die MN en haar opdrachtgevers hanteren en acties die genomen worden om klimaatverandering tegen te gaan worden uiteengezet in de klimaatactieplannen.

Figuur 1: overzicht van de investeringsketen van PMT en PME

Klimaatrisico's en -kansen

MN en haar opdrachtgevers zien vanuit twee invalshoeken aanleiding om rekening te houden met klimaatverandering in de portefeuille; vanuit de wens om financiële risico's te beperken en vanuit de wens om bij te dragen aan een leefbare wereld.

Financiële risico's

De financiële risico's zijn te verdelen in transitierisico's en fysieke risico's:

- **Transitierisico's** hangen vooral samen met de gevolgen van een stringenter klimaatbeleid, dat nodig is om de doelstellingen van het Parijsakkoord te kunnen behalen. Kosten voor bedrijven kunnen bijvoorbeeld oplopen als gevolg van hogere CO₂-belastingen en investeringen gerelateerd aan fossiele brandstoffen dienen mogelijk vervroegd te worden afgeschreven indien wordt overgestapt op schone energiebronnen.

1. In de verdere rapportage wordt er gerefereerd aan MN in plaats van MN N.V.

- **Fysieke risico's** hangen samen met de gevolgen van een temperatuurstijging op aarde. De financiële prestaties van organisaties worden bijvoorbeeld beïnvloed door veranderingen in de beschikbaarheid en kwaliteit van water, voedselveiligheid en extreme temperatuurveranderingen.

Investeringskansen en bijdragen aan een leefbare wereld

Naast de klimaat gerelateerde risico's zien opdrachtgevers van MN ook duidelijke investeringskansen. Opdrachtgevers van MN geven hier vorm aan door een impactinvesteringsprogramma via het kader positieve impact die bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG's). Hierin zijn verschillende thema's gedefinieerd waarin er twee raken aan investeringskansen voor klimaat, Energietransitie en Circulaire Economie.

Daarnaast wordt jaarlijks gemeten welk percentage van aandelen raakt aan de SDG's, de zogenaamde Sustainable Development Investments.

Investment beliefs

In het Strategisch Beleggingskader van de opdrachtgevers staan de beleggings-, uitvoerings- en risicomanagementbeginselen, waaronder beginselen die een basis vormen om rekening te houden met de invloed van beleggingskeuze op de wereld en de invloed van de risico's van een veranderende wereld op de beleggingen. Op deze beginselen wordt in de rest van de investeringsketen voortgebouwd.

Strategievorming

MN en haar opdrachtgevers hebben op basis van de klimaatimpact van de beleggingen klimaatdoelstellingen geformuleerd en maatregelen geïntroduceerd voor de verschillende beleggingsproducten met als doel de klimaatrisico's voor de portefeuille te beperken en klimaatverandering tegen te gaan. De stappen die hiervoor genomen worden en nog genomen zullen worden staan beschreven in de klimaatactieplannen van MN.

De verschillende maatregelen die genomen worden om de klimaatdoelstellingen te bereiken worden steeds aangescherpt tijdens strategieherzieningstrajecten. Afhankelijk van o.a. de voortgang op klimaatdoelstellingen en de mogelijkheden om gebruik te maken van betere data wordt bij een strategieherziening onderzocht of aanvullende of andere maatregelen nodig zijn. Kwalitatief goede informatie stelt de opdrachtgevers van MN in staat om de instrumenten zoals engagement, screenings en impactinvesteringen, effectief in te zetten. Daarom vormt doorontwikkeling op het gebied van data, in het bijzonder het meten van de mate van alignment van investeringen met een 1,5 graden pad, een belangrijk onderdeel van het klimaatactieplan van MN.

Integraal risicomanagement

Klimaatrisico's zijn opgenomen in de beleggingsbeginselen van PMT en PME en vanuit deze basis identificeert, beoordeelt en beheerst MN namens PMT en PME klimaatgerelateerde risico's door verschillende processen.

Figuur 2: onderdelen van de investeringsketen die worden ingezet voor het identificeren en beheersen van klimaatrisico's.

Identificatie en beoordeling klimaatgerelateerde risico's

Klimaatrisico's worden geïdentificeerd en beheerst via verschillende reguliere processen in de investeringsketen. MN doet kennis op door onder andere te participeren in werkgroepen van IIGCC, deelname aan seminars waar kennis over klimaatrisico's wordt uitgewisseld, het deelnemen in panels over klimaatrisico's, het lidmaatschap van diverse expert-organisaties zoals de IIGCC en de PRI, het ondersteunen en sponsoren van de DNB klimaatrisico-werkgroep en met het onderhouden van contact met peers. De op deze manier verkregen inzichten worden als input gebruikt bij de herziening van beleggingscategorieën.

Beheersing en identificatie

In de Klimaatplannen van MN en haar opdrachtgevers is uitgewerkt op welke wijze wordt omgegaan met klimaatgerelateerde kansen en risico's. Identificatie begint met inzicht, bijvoorbeeld met data die iets zegt over de huidige uitstoot en verwachte uitstoot van de beleggingen, of energie-efficiëntie van gebouwen. Vervolgens zijn in de verschillende strategieën maatregelen opgenomen met als doel bij te dragen aan een beperking van klimaatverandering en klimaatrisico's tegen te gaan. Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van een aantal belangrijke maatregelen. Deze worden in meer detail beschreven in de klimaatactieplannen.

Managersselectie en -monitoring

MN screent vermogensbeheerders op ESG-factoren, waarbij de integratie van klimaataspecten in het beleggingsbeleid en de rapportage hierover worden meegenomen.

Impactinvesteringen

MN voert hiermee gerichte investeringen uit in de thema's energietransitie en circulaire economie. PMT en PME hebben een 'Kader Positieve Impact', daarmee wordt het impactinvesteringsprogramma vormgegeven.

ESG-integratie

- Voor de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles van de opdrachtgevers van MN wordt een nauwkeurige selectie gedaan in welke ondernemingen wel en niet wordt belegd. Via een methodiek die Bewuste Selectie wordt genoemd worden er randvoorwaarden gesteld aan bedrijven om in de portefeuille opgenomen te worden. MN past deze methodiek sinds 2018 toe op een deel van de aandelenportefeuille. De afgelopen jaren is de toepassing uitgebreid. In 2022 is de Bewuste Selectie methodiek toegepast op de laatste aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles waarmee de methodiek nu op alle aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles die MN namens opdrachtgevers beheert wordt toegepast.
- Voor vastgoed investeringen hebben opdrachtgevers van MN deelname aan de duurzaamheidsbenchmark GRESB voor investeringen in vastgoed verplicht gesteld.

Engagement

MN voert namens opdrachtgevers de dialoog met bedrijven uit de aandelenportefeuilles die, in absolute zin, veel bijdragen aan de CO₂-voetafdruk van de portefeuille. Dit betreft voor PMT alle olie- en gasbedrijven in de aandelenportefeuille van PMT, een aantal nutsbedrijven met steenkolen in de energiemix en bedrijven aan de vraagkant van energie, in de sectoren cement, chemicals, industrials en staal. Namens PME voert MN een dialoog met een aantal nutsbedrijven met steenkolen in de energiemix en bedrijven aan de vraagkant van energie, in de sectoren cement, chemicals, industrials en staal. MN doet dit voor een belangrijk deel in samenwerking met Climate Action 100+. MN vraagt namens opdrachtgevers aan bedrijven het thema klimaat stevig te verankeren in bestuursprocessen, CO₂-emissies terug te dringen in lijn met de doelstelling van het Parijs Klimaatakkoord en volgens het TCFD-raamwerk over voortgang te rapporteren. MN brengt in kaart in hoeverre bedrijven voortgang laten zien. Opdrachtgevers van MN kunnen ertoe besluiten om bedrijven die onvoldoende voortgang tonen na een aanhoudende dialoog, of naar de toekomst toe geen duidelijke strategie hebben om door de energietransitie te navigeren, uit te sluiten. Opdrachtgevers van MN hebben in 2022 op deze gronden besloten 19 bedrijven uit te sluiten.

Krediet- en aandelenanalisten nemen klimaat- en ESG-factoren mee in bedrijf- en sectoranalyses. Aan de kredietkant worden 'bondholder engagement'-gesprekken gevoerd tijdens roadshows, landenbezoeken en conference calls. Onderdeel van het gesprek betreft bijvoorbeeld het gebruik van hernieuwbare energie.

Stemmen

MN adviseert opdrachtgevers om klimaatresoluties op aandeelhoudersvergaderingen te steunen als deze voorstellen in overeenstemming zijn met het Akkoord van Parijs.

Uitsluiting

MN en haar opdrachtgevers sluiten sectoren uit die geen of weinig veranderpotentieel hebben. Zo belegt MN bijvoorbeeld niet in controversiële wapens zoals kernwapens of in de productie van bont, tabak en wapens voor civiel gebruik. PME belegt sinds 2021 niet meer in de olie- en gasector (fossiele olie- en gaswinning en -distributie).

Organisatie van het risicomanagement

Risicobeheersing is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van pensioenfondsen en uitvoerders en is gestoeld op het 3LoD-model. De primaire verantwoordelijkheid voor de beheersing van risico's ligt bij de verantwoordelijke risiconemers zoals portfoliomanagers (eerste lijn). De afdeling Risk Management & Compliance vormt binnen MN de tweede lijn en stelt mede de kaders en richtlijnen op waarbinnen de risico's beheerst moeten zijn. Controle op naleving van de beheersing en het uitvoeren van onafhankelijke monitoring van de risico's vormt eveneens onderdeel van de taken van de afdeling Risk Management & Compliance. Vanuit de afdeling Audit (derde lijn) wordt controle op beide beheersingslijnen gehouden.

Weerbaarheid van de strategie op basis van klimaatscenario's

PMT en PME laten ieder jaar een scenario-analyse uitvoeren voor hun portefeuilles door MN, op basis van data van MSCI. Daarnaast heeft MN in 2022 ondersteund bij het uitvoeren van de EIOPA stresstest, gericht op het meten van klimaatrisico's. Het doel hiervan is om op een toekomstgerichte manier de klimaatgerelateerde kansen en risico's in kaart te brengen. Het is een instrument om de robuustheid van de portefeuille te beoordelen in het licht van mogelijke variaties in de toekomst. Scenario-analyse geeft extra inzicht in de risico's van de portefeuille en ondersteunt de besluitvorming voor maatregelen om klimaat gerelateerde kansen en risico's te kunnen beheersen.

Scenarioanalyse klimaatrisico's en -kansen

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de scenario analyses die MN voor PMT en PME uitvoert met behulp van de methodologie van MSCI. MSCI brengt de mogelijke positieve en negatieve impact op de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles als gevolg van klimaatgerelateerde risico's en kansen in kaart.

▪ *Transitierisico's en -kansen*

Voor de berekening van transitierisico's wordt gebruik gemaakt van drie scenario's; een scenario waarin de opwarming van de aarde beperkt blijft tot 1.5 graden, een 2 graden en 3 graden scenario. MSCI schat de potentiële kosten in die een bedrijf moet maken om in de toekomst aan klimaatwet- en regelgeving te voldoen op basis van de beleidsplannen van het land waarin het bedrijf productie heeft. Hoe groter het verschil met het huidige scenario-pad, hoe meer beleidsmaatregelen er in theorie nodig zijn om het nieuwe pad te bereiken. Een 1,5-gradenpad vraagt daarom meer om verdergaande beleidsmaatregelen van overheden dan een 3-gradenscenario. Op basis van de beleidsmaatregelen rekent MSCI emissieplafonds uit per bedrijf die het gebruikt om de mogelijke impact op de marktwaardering van een bedrijf te berekenen. Een belangrijke aanname van MSCI is dat er sprake is van een ordentelijke en geleidelijke transitie. Op het moment dat de transitie, als gevolg van bijvoorbeeld snelle materialisatie van fysieke risico's of politieke of publieke onrust, gepaard gaat met stress, kunnen de transitiekosten vele malen hoger zijn.

Voor de berekening van klimaatgerelateerde kansen gebruikt MSCI een model. Het model van MSCI ESG Research is bedoeld om een indicatie te geven van welke bedrijven de begunstigen kunnen zijn als beleid voor beperking van de opwarming van de aarde in lijn is met 3 graden, 2 graden of 1,5 graden en als dit beleid wordt geïmplementeerd op mondiaal niveau. MSCI schat de klimaat gerelateerde kansen door een inschatting te maken van de waarde van patenten van bedrijven gerelateerd aan groene technologieën en de 'toekomstige groene omzet' te schatten van elk bedrijf uit de ontwikkeling en verkoop van technologieën die een lage CO₂-uitstoot hebben.

▪ *Fysieke klimaatrisico's*

Voor de inschatting van fysieke klimaatrisico's wordt gebruik gemaakt van een model van MSCI waarin de volgende stappen worden doorlopen:

- Per bedrijf wordt een inschatting gemaakt van de waarde van assets en inkomstenstromen op een bepaalde locatie;
- De verwachte verandering in chronische en acute (weers-)omstandigheden op de verschillende locaties wordt ingeschat, waar mogelijk met behulp van wetenschappelijke modellen; waar dat niet mogelijk is wordt een inschatting gemaakt op basis van historische trends. De chronische risico's die worden doorgerekend zijn extreme hitte, extreme kou, zware neerslag, sterke sneeuwval en zware wind. De acute klimaatrisico's die worden doorgerekend zijn tropische cyclonen, overstromingen langs kusten, overstromingen van rivieren, lagere waterstand in rivieren (relevant voor bedrijven actief in energieproductie) en bosbranden.
- Er wordt een inschatting gemaakt van de extra kosten (of opbrengsten) als gevolg van de veranderende weersomstandigheden per jaar;
- De verwachte extra kosten over de komende 100 jaar worden omgerekend naar een huidige waarde.

Er wordt in feite één scenario doorgerekend voor fysieke risico's; dit is een scenario waarin het huidige beleid wordt voortgezet (vergelijkbaar met het NGFS Current Policies scenario). Omdat de impactschattingen met veel onzekerheid omgeven zijn, worden twee varianten van dit scenario doorgerekend: een variant waarin wordt uitgegaan van de gemiddelde impactschattingen (de 'average' variant) en een variant waarin wordt uitgegaan van een zeer pessimistische impactschatting (de 'aggressive' variant).

We benadrukken dat deze data slechts een eerste inschatting geeft van de fysieke klimaatrisico's. De aannames die gemaakt worden in de verschillende stappen gaan gepaard met grote onzekerheid. Zo kunnen er bijvoorbeeld vraagtekens gezet worden bij de kwaliteit van de schattingen van de waarde van de assets en inkomstenstromen van bedrijven op de verschillende locaties. Ook is er niet voor alle klimaatrisico's een solide wetenschappelijke onderbouwing beschikbaar om de directe en indirecte schade voor bedrijven te kunnen inschatten. Tot slot zijn de berekeningen onvolledig. Zo wordt er nog geen rekening gehouden met de impact op productieketens van bedrijven en het aanpassingsvermogen van de bedrijven.

▪ *Resultaten*

Op hoofdlijnen zijn de bevindingen van de analyses met MSCI data als volgt:

- Uit de analyse blijkt dat klimaatgerelateerde financiële transitierisico's licht stijgen in scenario's waarin de huidige CO₂-uitstoot meer beperkt moet worden, zoals in de 2-graden en 1.5-graden Celsius-scenario's. Bedrijven moeten daardoor sneller omschakelen naar andere productietechnieken of krijgen te maken met andere verdienmodellen. Dat brengt naar verwachting meer kosten met zich mee.
- De risico's zijn het grootst in de opkomende landen aandelenportefeuilles. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuilles zijn de risico's relatief beperkt. Dit komt omdat obligaties een beperkte looptijd hebben en omdat obligatiehouders als eerste recht op terugbetaling hebben als er financiële problemen zijn bij een bedrijf.
- De impact op obligaties is relatief sterk toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Met name in de 1.5-graden en 2-graden scenario's zijn de geschatte risico's sterk gestegen. Voor de bedrijfsobligatie portefeuille kunnen de stijgingen verklaard worden door een toename in beschikbare data waardoor een groter deel van de bedrijfsobligatieportefeuilles binnen de scope van de analyse valt.
- Als eerder in deze rapportage aangegeven kan de transitie ook kansen met zich meebrengen, zoals technologische innovatie. In vergelijking met het voorgaande jaar zijn de geschatte kansen voor de aandelenportefeuilles in de 1.5-graden en 2-graden scenario's relatief veel gestegen.
- Uit verdere analyse van de data blijkt dat met betrekking tot fysieke risico's vooral de verwachte toename in extreme temperaturen en overstromingen potentieel een significante negatieve invloed op de beleggingen heeft. Voor de beleggingen in bedrijfsobligaties is de impact relatief beperkt, vanwege de beperkte looptijd van deze beleggingen.

PMT en PME rapporteren individueel over de cijfers.

Meeteenheden, doelstellingen en resultaten

MN heeft verschillende meeteenheden en doelstellingen die relateren aan klimaatrisico's en -kansen en rapporteert hierover in reguliere rapportages.

Figuur 3: onderdelen van de investeringsketen die relevant zijn voor meeteenheden en doelstellingen.

Gebruikte meeteenheden

MN brengt klimaatrisico's en -kansen in de portefeuilles in kaart aan de hand van de onderstaande meeteenheden.

Klimaatgerelateerde risico-indicatoren

- MN meet jaarlijks de CO₂-voetafdruk voor scope 1 en 2 van de aandelenportefeuilles en de bedrijfsobligatieportefeuille van opdrachtgevers. Zie in de volgende paragraaf de uitkomst van de meting van de CO₂-voetafdruk van MN.
- MN kijkt namens opdrachtgevers naar de mogelijke negatieve impact op de waardering van de aandelen- en obligatieportefeuilles als gevolg van toekomstige wet- en regelgeving (transitierisico's) volgens de methodologie van MSCI.
- MN kijkt namens opdrachtgevers naar de mogelijke negatieve impact op de waardering van de aandelen- en obligatieportefeuilles als gevolg van veranderingen in de fysieke leefomgeving (fysieke risico's) volgens de methodologie van MSCI.

Klimaatgerelateerde kans-indicatoren

- MN meet de omvang van impactbeleggingen, de bespaarde CO₂-uitstoot en de opgewekte hernieuwbare energie met deze beleggingen.
- MN meet klimaat kans-indicatoren volgens de methodologie van MSCI. Dit is de mogelijke positieve impact op de waardering van aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles als gevolg van de toepassing van duurzame technologieën.
- MN meet investeringen die raken aan de Sustainable Development Goals, Sustainable Development Investments (SDI's). De hoeveelheid SDI-beleggingen wordt uitgedrukt in miljoenen euro's en als percentage van de totale portefeuille.

In de klimaatactieplannen wordt in meer detail beschreven welke klimaatdata voor de verschillende beleggingscategorieën wordt gebruikt.

De carbon footprint van MN

MN meet sinds 2015 de CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuilles van haar opdrachtgevers. De opdrachtgevers rapporteren hierover in hun jaarverslagen. Het jaarlijks meten van de CO₂-voetafdruk – de carbon footprint – van de aandelenportefeuille is onderdeel van het klimaatbeleid van MN. Het maakt tevens deel uit van de afspraken in de Montréal Pledge die opdrachtgevers PMT en PME tijdens de klimaattop in 2015 ondertekende. Sinds 2021 meet MN ook de carbon footprint van de bedrijfsobligatieportefeuille.

Voor de berekening van de carbon footprint van de aandelenportefeuille is afgelopen jaren gebruik gemaakt van een methodiek die de uitstoot van een belegging bepaalt op basis van de waarde van de investering in verhouding tot de totale marktkapitalisatie van een bedrijf. Deze methodiek kan niet toegepast worden op de obligatieportefeuille omdat de marktkapitalisatie geen rekening houdt met de totale schuldenpositie van een bedrijf. Zowel het Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) als de European Technical Expert Group on Sustainable Finance (EU TEG) schrijven daarom voor om voor de berekening van de carbon footprint van bedrijfsobligatieportefeuilles gebruik te maken van de enterprise value including cash (EVIC). Dit maakt het mogelijk om de uitstoot van beide portefeuilles bij elkaar op te tellen en de carbon footprint voor zowel aandelen als obligaties te berekenen. Zie bijlage III voor een verdere toelichting op de carbon footprint meting.

De onderstaande tabel weergeeft de carbon footprint van de gehele portefeuille over 2022 op basis van de EVIC.

MN carbon footprint gehele portefeuille over 2022

Assets	88.348 miljoen euro
Emission Exposure, Scope 1 en 2 (o.b.v. EVIC)	5.454.364 ton CO ₂ e
Uitstoot (o.b.v. EVIC)	6,2 kg CO ₂ e / 100 euro

MN adviseert opdrachtgevers een sectorspecifieke aanpak toe te passen voor CO₂-reductie. In de Klimaatplannen heeft MN reductiedoelstellingen geformuleerd voor 2030 voor de meest CO₂-intensieve sectoren. Deze reductiedoelstellingen zijn gebaseerd op berekeningen van TPI², die hiervoor gebruik heeft gemaakt van data van de International Energy Agency.

Op dit moment past MN de sectorreductiedoelstellingen toe op de beurgenoteerde aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles. Beide beleggingscategorieën waren ultimo 2022 goed voor ongeveer 48% van het totale vermogen dat MN namens opdrachtgevers beheerd.

De onderstaande tabel laat een overzicht zien van deze reductiedoelstellingen versus de huidige performance van de aandelenportefeuille. De meting voor de bedrijfsobligatieportefeuille wordt vanaf volgend jaar uitgevoerd.

Sector	Meeteenheid	2022	Doelstelling 2030	Benodigde reductie
Luchtvaartmaatschappijen	gCO ₂ /RTK	840,49	616,00	27%
Aluminiumproducenten	tCO ₂ e/t aluminium	8,32	3,07	63%
Autofabrikanten	gCO ₂ /km (NEDC)	10,09	41,00	-
Cementproducenten	tCO ₂ / t cementproduct	0,58	0,42	27%
Elektrische nutsbedrijven	tCO ₂ e/MWh energie	0,27	0,14	48%
Olie- & Gasindustrie	gCO ₂ e/Mj	70,52	40,95	42%
Staalproducenten	tCO ₂ / t staal	1,30	1,13	13%

Klimaatdoelstellingen

In het MN klimaatactieplan wordt toegelicht hoe MN haar opdrachtgevers adviseert om passende klimaatdoelstellingen te formuleren voor de verschillende beleggingscategorieën.

2. De bedrijven waarvoor TPI-data beschikbaar is zijn goed voor 5,8% van het totaal belegde vermogen in de aandelenportefeuille. Tegelijkertijd zijn deze bedrijven goed voor 58,3% van de totale CO₂-uitstoot van de aandelenportefeuille (scope 1 en 2).

III Toelichting Carbon Footprint Meting

Relevante Beleggingen

Om te bepalen of een beleggingscategorie relevant is, wordt hoofdzakelijk gekeken naar de volgende factoren:

1. De mogelijkheden die er zijn om invloed uit te oefenen op de CO₂-uitstoot van deze beleggingen.
2. De mogelijkheden die er zijn om te meten welke bijdrage de beleggingen leveren aan de energietransitie.
3. De omvang van de beleggingscategorie in de portefeuilles van de opdrachtgevers van MN.

MN ziet op dit moment de volgende beleggingscategorieën als relevant:

- Beursgenoteerde aandelen
- Bedrijfsobligaties
- Beursgenoteerd vastgoed
- Infrastructuur
- Private equity

De omvang van alle relevante portefeuilles is € 113 miljard en 61% van de waarde van de totale beleggingsportefeuille (186 miljard euro). De omvang van de liquide aandelenportefeuilles is € 52 miljard en 46% van de waarde van de relevante beleggingen.*

In de onderstaande tabel wordt weergegeven voor welk deel van de beleggingen MN de CO₂-uitstoot rapporteert per eind 2021.

Beleggingscategorie	Omvang beleggingen per eind 2021 in mln euro	Omvang beleggingen waarvoor de carbon footprint wordt gemeten in mln euro
Aandelen	52,506	52,141
Bedrijfsobligaties	36,638	36,208
Vastgoed	11,552	0
Infrastructuur	1,218	0
Private equity	11,119	0
Totaal omvang relevante beleggingen	113,033	88,349

Tabel 1: omvang relevante beleggingen meting 2021

In het kader van de verplichtingen die voortkomen uit ondertekening van het Nederlandse klimaatcommitment, wordt hieronder ook de CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles van alle opdrachtgevers tezamen weergegeven.

* Voor de waarde van de relevante portefeuilles is het cijfer van ultimo 2021 genomen, omdat dit ook de waarde is die wordt gebruikt bij de berekening van de CO₂-voetprint van de aandelenportefeuille.

Activaklasse/Lening - portefeuille	Sector	Belegd vermogen	Waarvan relevant gerapporteerd	Waarvan CO2-gehalte gerapporteerd	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1 o.b.v. EVIC	CO2e-indicator(en) uit vraag 2.1 o.b.v. EVIC
		mln EUR	mln EUR	mln EUR	tCO2e Scope 1 +2	kgCO2e/100EUR geïnvesteerd
Aandelen - Europa	BASIC MATERIALS	856	856	136	182.170	21,3
Aandelen - Europa	COMMUNICATIONS	671	671	212	3.988	0,6
Aandelen - Europa	CONSUMER, CYCLICAL	667	667	102	16.182	2,4
Aandelen - Europa	CONSUMER, NON-CYCLICAL	3.554	3.554	344	28.239	0,8
Aandelen - Europa	DIVERSIFIED	-	-	-	-	-
Aandelen - Europa	ENERGY	450	450	-	147.233	32,7
Aandelen - Europa	FINANCIAL	1.423	1.423	124	677	0,0
Aandelen - Europa	INDUSTRIAL	1.677	1.677	318	195.043	11,6
Aandelen - Europa	NONE	-	-	-	-	-
Aandelen - Europa	TECHNOLOGY	1.181	1.181	306	2.941	0,2
Aandelen - Europa	UTILITIES	482	482	-	115.978	24,0
Aandelen - Noord Amerika	BASIC MATERIALS	1.033	1.033	1.003	191.139	18,5
Aandelen - Noord Amerika	COMMUNICATIONS	2.846	2.846	2.767	12.546	0,4
Aandelen - Noord Amerika	CONSUMER, CYCLICAL	3.512	3.512	3.414	28.813	0,8
Aandelen - Noord Amerika	CONSUMER, NON-CYCLICAL	7.004	7.004	6.808	41.307	0,6
Aandelen - Noord Amerika	DIVERSIFIED	-	-	-	-	-
Aandelen - Noord Amerika	ENERGY	463	463	440	101.855	22,0
Aandelen - Noord Amerika	FINANCIAL	3.343	3.343	3.249	2.974	0,1
Aandelen - Noord Amerika	INDUSTRIAL	3.070	3.070	2.984	133.122	4,3
Aandelen - Noord Amerika	NONE	-	-	-	-	-
Aandelen - Noord Amerika	TECHNOLOGY	6.642	6.642	6.455	16.406	0,2
Aandelen - Noord Amerika	UTILITIES	858	858	834	238.995	27,8
Aandelen - Verre oosten	BASIC MATERIALS	353	353	353	74.340	21,1
Aandelen - Verre oosten	COMMUNICATIONS	274	274	274	3.432	1,3
Aandelen - Verre oosten	CONSUMER, CYCLICAL	761	761	761	20.250	2,7
Aandelen - Verre oosten	CONSUMER, NON-CYCLICAL	933	933	933	11.839	1,3
Aandelen - Verre oosten	DIVERSIFIED	-	-	-	-	-
Aandelen - Verre oosten	ENERGY	50	50	50	16.410	32,7
Aandelen - Verre oosten	FINANCIAL	1.132	1.132	1.132	1.749	0,2
Aandelen - Verre oosten	INDUSTRIAL	807	807	807	15.054	1,9
Aandelen - Verre oosten	NONE	-	-	-	-	-
Aandelen - Verre oosten	TECHNOLOGY	305	305	305	2.843	0,9
Aandelen - Verre oosten	UTILITIES	96	96	96	65.538	68,5
Aandelen - Opkomende landen	BASIC MATERIALS	338	338	334	177.076	52,4
Aandelen - Opkomende landen	COMMUNICATIONS	1.543	1.543	1.542	14.634	0,9
Aandelen - Opkomende landen	CONSUMER, CYCLICAL	710	710	709	25.091	3,5
Aandelen - Opkomende landen	CONSUMER, NON-CYCLICAL	613	613	613	20.524	3,3
Aandelen - Opkomende landen	DIVERSIFIED	21	21	21	17.056	79,8
Aandelen - Opkomende landen	ENERGY	241	241	237	93.536	38,9
Aandelen - Opkomende landen	FINANCIAL	1.584	1.584	1.575	4.962	0,3
Aandelen - Opkomende landen	INDUSTRIAL	724	724	723	80.817	11,2
Aandelen - Opkomende landen	NONE	0	0	0	0	1,1
Aandelen - Opkomende landen	TECHNOLOGY	1.813	1.813	1.811	43.972	2,4
Aandelen - Opkomende landen	UTILITIES	111	111	111	30.713	27,6
Bedrijfsobligaties - Euro	BASIC MATERIALS	985	985	934	71.516	7,3
Bedrijfsobligaties - Euro	COMMUNICATIONS	1.281	1.281	1.280	10.755	0,8
Bedrijfsobligaties - Euro	CONSUMER, CYCLICAL	1.244	1.244	1.244	19.663	1,6
Bedrijfsobligaties - Euro	CONSUMER, NON-CYCLICAL	5.167	5.167	4.994	117.730	2,3
Bedrijfsobligaties - Euro	DIVERSIFIED	-	-	-	-	-
Bedrijfsobligaties - Euro	ENERGY	535	535	459	5.835	1,1
Bedrijfsobligaties - Euro	FINANCIAL	5.822	5.822	5.244	28.536	0,5
Bedrijfsobligaties - Euro	INDUSTRIAL	2.287	2.287	2.158	70.253	3,1
Bedrijfsobligaties - Euro	NONE	-	-	-	-	-
Bedrijfsobligaties - Euro	TECHNOLOGY	1.036	1.036	1.036	4.177	0,4
Bedrijfsobligaties - Euro	UTILITIES	2.074	2.074	1.883	296.391	14,3
Bedrijfsobligaties - US dollar	BASIC MATERIALS	70	70	70	6.206	8,9
Bedrijfsobligaties - US dollar	COMMUNICATIONS	298	298	284	1.790	0,6
Bedrijfsobligaties - US dollar	CONSUMER, CYCLICAL	421	421	420	10.018	2,4
Bedrijfsobligaties - US dollar	CONSUMER, NON-CYCLICAL	2.318	2.318	2.310	45.198	2,0
Bedrijfsobligaties - US dollar	DIVERSIFIED	-	-	-	-	-
Bedrijfsobligaties - US dollar	ENERGY	117	117	117	12.173	10,4
Bedrijfsobligaties - US dollar	FINANCIAL	94	94	94	2	0,0
Bedrijfsobligaties - US dollar	INDUSTRIAL	313	313	313	11.607	3,7
Bedrijfsobligaties - US dollar	NONE	-	-	-	-	-
Bedrijfsobligaties - US dollar	TECHNOLOGY	530	530	530	1.746	0,3
Bedrijfsobligaties - US dollar	UTILITIES	1.045	1.045	997	1.909.558	182,8
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	BASIC MATERIALS	433	433	246	107.868	24,9
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	COMMUNICATIONS	1.118	1.118	572	3.331	0,3
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	CONSUMER, CYCLICAL	1.371	1.371	1.071	90.154	6,6
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	CONSUMER, NON-CYCLICAL	1.142	1.142	763	11.121	1,0
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	DIVERSIFIED	3	3	-	-	-
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	ENERGY	88	88	80	2.356	2,7
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	FINANCIAL	313	313	258	997	0,3
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	INDUSTRIAL	646	646	455	36.842	5,7
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	NONE	-	-	-	-	-
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	TECHNOLOGY	113	113	55	312	0,3
Hoogrentend - EU Bedrijfsobligaties	UTILITIES	251	251	238	67.693	27,0
Hoogrentend - US High Yield	BASIC MATERIALS	289	289	224	50.221	17,4
Hoogrentend - US High Yield	COMMUNICATIONS	1.005	1.005	759	3.953	0,4
Hoogrentend - US High Yield	CONSUMER, CYCLICAL	1.125	1.125	966	44.651	4,0
Hoogrentend - US High Yield	CONSUMER, NON-CYCLICAL	1.128	1.128	1.014	14.487	1,3
Hoogrentend - US High Yield	DIVERSIFIED	11	11	-	-	-
Hoogrentend - US High Yield	ENERGY	408	408	300	63.293	15,5
Hoogrentend - US High Yield	FINANCIAL	225	225	187	895	0,4
Hoogrentend - US High Yield	INDUSTRIAL	556	556	454	31.566	5,7
Hoogrentend - US High Yield	NONE	-	-	-	-	-
Hoogrentend - US High Yield	TECHNOLOGY	222	222	183	348	0,2
Hoogrentend - US High Yield	UTILITIES	123	123	104	121.545	99,0
Totaal		88.349	88.349	74.181	5.454.233	6,2

Scope

MN meet de CO₂-voetafdruk van al haar opdrachtgevers. De meting van de CO₂-voetafdruk van PMT en PME heeft betrekking op de beursgenoteerde aandelenportefeuilles en bedrijfsobligatieportefeuilles. Daarbij is naar de holdings per eind 2021 gekeken. Op basis hiervan is de uitstoot-intensiteit (kgCO₂e) per 100 geïnvesteerde euro's aandelenportefeuille berekend. De uitstootcijfers omvatten de scope 1 en 2 CO₂-voetafdruk. Scope 1 is de directe uitstoot, bijvoorbeeld als gevolg van het gebruik van bedrijfsfaciliteiten en voertuigen. Scope 2 is de indirecte uitstoot die gepaard gaat met de productie van ingekochte elektriciteit.

Voor de berekening van de carbon footprint van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles wordt gekeken naar de uitstoot van scope 1 en 2 activiteiten van bedrijven. De voornaamste reden hiervoor is dat de gegevens over scope 3 – de indirecte CO₂-uitstoot, veroorzaakt door activiteiten van andere partijen waar geen directe invloed op kan worden uitgeoefend – nog beperkt beschikbaar zijn. Daarnaast zijn deze gegevens (nog) niet goed vergelijkbaar, omdat de standaarden van meting en rapportage onderling nog erg verschillen. Echter, dit neemt niet weg dat de scope 3 uitstoot voor bepaalde industrieën en bedrijven wel een belangrijke factor is wanneer beoordeeld wordt of een bedrijf *Paris-aligned* is, dat wil zeggen dat de uitstoot van een bedrijf in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs. Als bijvoorbeeld bepaald moet worden in hoeverre de uitstoot van een autoproducent *Paris-aligned* is, dan is de scope 3 uitstoot vaak interessanter dan de scope 1 of 2 uitstoot. Het overgrote deel van de uitstoot van autoproducenten bestaat namelijk uit de uitstoot die de verkochte auto's produceren, wat onder scope 3 uitstoot valt. Daarom is bij de bepaling van de *Paris alignment* de uitstoot-intensiteit van de nieuwe, geproduceerde auto's in het gebruik interessanter dan de uitstoot die vrijkomt bij de productie van die auto's in de fabriek. De scope 3 uitstoot is om deze reden wél onderdeel van de data die gebruikt worden voor de sectorreductiedoelstellingen.

Indicator en meetmethode

De statistiek die gebruikt wordt om de CO₂-voetafdruk van de aandelenportefeuille uit te drukken is de uitstoot-intensiteit, uitgedrukt als Emission Exposure per 100 EUR invested. Deze statistiek laat zien hoeveel kilogram CO₂ een investeerder met elke geïnvesteerde 100 euro financiert. Van belang is dat alle gebruikte gegevens op hetzelfde moment worden gemeten, in dit geval 31 december 2021.

Toewijzen uitstoot

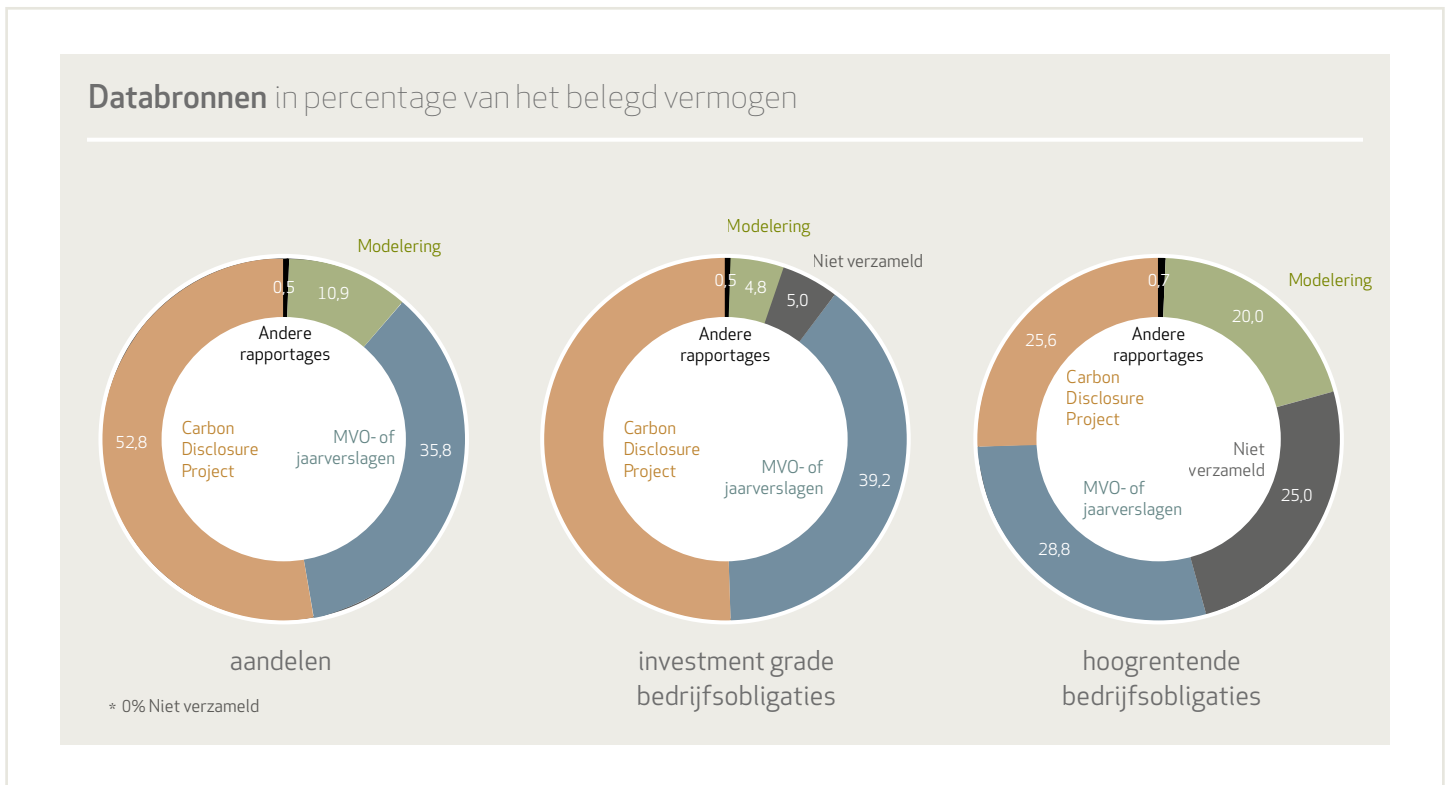
In lijn met het 'ownership principle' van het Greenhouse Gas Protocol wordt een investeerder 'eigenaar' van (een deel van) de uitstoot van een bedrijf wanneer het eigenaar wordt van aandelen van het bedrijf. De hoeveelheid uitstoot die wordt toegewezen aan de aandeelhouder is naar rato het aantal aandelen in bezit. Wanneer een investeerder 0,1% van een bedrijf bezit wordt 0,1% van de totale uitstoot van het bedrijf aan de investeerder toegewezen. Op portefeuilleniveau wordt de uitstoot geaggregeerd op basis van toegewezen uitstoot.

Een gangbare term voor de toegewezen uitstoot is Emission Exposure. De Emission Exposure wordt berekend door de totale uitstoot van een bedrijf te vermenigvuldigen met het percentage dat de investeerder van het bedrijf bezit.

Databronnen en datakwaliteit

De brondata die gebruikt zijn voor de berekening van de CO₂-voetafdruk voor de aandelenportefeuille worden geleverd door ISS en laten de uitstoot zien van bedrijven per eind 2021. Deze dataleverancier verkrijgt gegevens op zijn beurt uit vier verschillende bronnen:

- MVO- of jaarverslagen: veel bedrijven meten zelf hun uitstoot van broeikasgassen en publiceren deze in hun jaarverslag of MVO-verslagen.
- Carbon Disclosure Project: een deel van de bedrijven publiceert zijn uitstoot via het Carbon Disclosure Project (CDP), een non-profit organisatie die bedrijven hierbij ondersteunt.
- Andere rapportages, bijvoorbeeld die van NGO's; bedrijven die zelf geen uitstootgegevens publiceren worden soms door externe partijen onderzocht die de gegevens vervolgens publiceren.
- Modellerings: samen met het Zwitserse Federale Instituut voor Technologie (ETH) in Zurich heeft ISS een model ontwikkeld waarmee de uitstoot geschat kan worden van bedrijven waarvan gepubliceerde gegevens ontbreken of die onbetrouwbaar zijn.

Figuur 1: databronnen, uitgedrukt als percentage van het belegd vermogen. Aandelen, investment grade bedrijfsobligaties en bedrijfsobligaties

IV Openbaarmakingseisen IFR

De Investment Firm Regulation (IFR) bevat voor beleggingsondernemingen, naast kapitalisatie vereisten ook openbaarmakingsvereisten ten aanzien van niveau eigen vermogen, de eigen vermogenvereisten, de governance regelingen, het risicobeheer en beloningsbeleid en het beleggingsbeleid (artikelen 46 tot en met 53).

De openbaarmaking van het beleggingsbeleid (artikel 52) is niet van toepassing op MN omdat MN geen eigen beleggingen heeft. Voor de openbaarmakingvereisten ten aanzien van de governance (artikel 48) wordt verwezen naar het hoofdstuk Governance MN in het jaarverslag van MN. Voor het risicobeheer (artikel 47) wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Risicomanagement' en het beloningsbeleid in het hoofdstuk 'Wendbare en weerbare medewerkers' in het jaarverslag van MN. Voor het beloningsbeleid (artikel 51) wordt verwezen naar het beloningsbeleid in het hoofdstuk 'Veerkrachtige medewerkers' in het jaarverslag van MN. Onderstaand de openbaarmaking inzake de vereisten rondom eigen vermogen (artikel 49) en de eigen vermogensvereisten (artikel 50).

Berekening kapitaalsvereisten

Het benodigde kapitaal wordt gedefinieerd als de hoogste van het vaste kostenvereiste en het K-factor vereiste.

Berekening vaste-kostenvereiste

X € 1 miljoen	2022	2021
Som der bedrijfslasten	186,4	183,8
Variabele aftrekpost	-	-1,2
Vaste kosten	186,4	182,6
Vaste-kosteneis 25%	46,6	45,6

Berekening K-factorvereiste

De IFR heeft een aantal k-factoren gedefinieerd: Risk- to-Client (RtC) K-factoren , Risk-to-market (RtM) K-factoren en Risk-to-firm (RtF) K-factoren. Het "risk-to-market" criterium en het "risk to firm" is niet relevant voor MN. Er is geen sprake van handel voor eigen rekening en evenmin van het aanhouden van een handelsportefeuille.

De K-factoren K-AUM (activa onder beheer discretionair vermogensbeheer en niet-discretionair doorlopend advies) en K-COH (verwerkte orders van cliënten) zijn de K-factoren onder de Risk-to-Client die relevant zijn voor MN.

Per 31 december bedragen deze K-factoren:

X € 1 miljoen	2022	2021	2022	2021	2022	2021
	Activa onder beheer	Activa onder beheer	Factor	Factor	Hoogte kapitaal	Hoogte kapitaal
K-AUM	96,711	101,072	0,02%	0,02%	19,3	20,2
K-COH		nihil	0,10%	0,10%		nihil

Het benodigde kapitaal per 31 december 2022 bedraagt € 45,6 mln, gebaseerd op het vaste-kostenvereiste. Na het vaststellen van de jaarrekening 2022 bedraagt het benodigde kapitaal 46,6 mln.

X € 1 miljoen	2022	2021
Eigen vermogen na resultaatbestemming	48,9	41,8
Aftrekposten		
Latente belastingvordering	0,6	0,6
Zelfontwikkelde software	1,3	1,1
Totaal	1,9	1,7
TIER 1 kapitaal na aftrekposten*	47,0	40,1
Minimaal aan te vullen door agiostorting aandeelhouders	nihil	5,5

Op 15 juni hebben de aandeelhouders een agiostorting verricht van € 10 miljoen.

Het TIER I kapitaal van € 47,0 miljoen is voldoende om het minimaal vereiste kapitaal van € 46,6 miljoen te voldoen.

Ter verdere versterking van het kapitaal van MN hebben de aandeelhouders per 30 maart 2023 een agiostorting verricht van in totaal € 20 miljoen.

Berekening liquiditeitsvereiste

MN dient als minimale liquiditeitsbuffers een derde van de vaste-kosteneis aan te houden. Op basis van de vaste-kosteneis 2021 betekent dit een buffer van € 15,2 miljoen en op basis van 2022 een buffer van € 15,5 miljoen. Per 31 december 2022 heeft MN een liquiditeitssaldo van € 57,2 miljoen (2021: € 55,0 mln). Dit betekent dat MN ruim aan de vereiste liquiditeitsvereiste voldoet.

* TIER 1 Kapitaal wordt door de DNB gedefinieerd als het kernvermogen dat onder andere bestaat uit uitgegeven aandelen en ingehouden winsten. Wat tot het TIER 1 kapitaal wordt gerekend wordt bepaald door DNB. TIER 1 kapitaal is de financiële buffer die een bank heeft om (onverwachte) verliezen mee op te vangen.

